COLECȚIE COORDONATĂ DE **BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU**

Anansi
CONTEMPORAN

BURHAN
SÖNMEZ

Labirint

Traducere din limba turcă de
Adal Hanzade

PANDORA

EDITORI:
Magdalena Mărculescu
Silviu Dragomir

FONDATOR:
Ion Mărculescu, 1994

DIRECTOR EDITORIAL:
Bogdan-Alexandru Stănescu

REDACTARE:
Eva Sărășan

DESIGN:
Andrei Gamarț

DIRECTOR PRODUCȚIE:
Cristian Claudiu Coban

DTP:
Mihaela Gavriloiu

CORECTURĂ:
Oana Apostolescu

Conținutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimțământul editorului, sunt interzise.
Dreptul de folosință al lucrării nu este transferabil.
Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparțin persoanei juridice Pandora Publishing SRL.

Titlul original: *Labirent*
Autor: Burhan Sönmez

Copyright © BURHAN SÖNMEZ – Kalem Agency
Original edition published in 2018 by İletişim Yayıncılık.

Copyright © Pandora M, 2021
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
www.pandoram.ro

ISBN (print): 978-606-978-370-2
ISBN (PDF): 978-606-978-408-2

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

„N-ai nevoie decât de două oglinzi puse față în față
ca să construiești un labirint.“
J.L. Borges, *Șapte nopți*

„Nu omul descoperă cuvântul, ci cuvântul vine și
îl găsește pe el.“
Discursul pastorului Montmollin
la înmormântarea lui J.L. Borges

ați sărit de pe
Podul Bosfor…

1

Sună ceasul. Sunetul scos de ceas seamănă cu sirena unei nave de marfă care își cheamă echipajul obosit la masă. Dar gândul cui s-a dus la navele de marfă? Sunetul vine din apartamentul alăturat, poate dintr-un vis. Din visul cuiva care doarme în apartamentul alăturat. Vântul se strecoară înăuntru prin ușa deschisă a balconului. Perdeaua din tul se umflă. Oricare dintre anotimpuri ar fi acesta, răcoarea dimineții aduce prospețime. În timp ce partea de jos a perdelei se revarsă spre pat, se accentuează și sunetul ceasului. Boratin se întinde cu ochii închiși încercând să oprească ceasul. Mâna lui se plimbă pe deasupra noptierei. Se oprește. Așteaptă și încearcă din nou. Negăsind ceasul, își deschide ochii. Afară se crapă de ziuă. Lucrurile din odaie sunt difuze, li se văd doar contururile. Ce loc e ăsta? Nu seamănă cu un salon de spital. Pătura, balconul și fereastra sunt diferite. Da, nu este un spital. Cred că am venit acasă. Pe fereastră se

vede cerul. Pe celălalt colț al noptierei se află sticluțele cu doctorii. Chiar dacă medicamentele ajută la somn, nu sunt suficiente pentru a înlătura durerea de cap. Ochii i se închid din nou. Mâna îi cade pe pernă. În timp ce frunzele unui copac din apropierea balconului foșnesc, răcoarea îi acoperă mâinile goale.

Boratin se trezește după ce afară se face lumină, după ce vântul se oprește. Perdeaua din tul stă liniștită. Afară se aude un vuiet care vine până aici din cartierele îndepărtate, acumulându-se și înmulțindu-se. Privește în jur, poate mai devreme s-a trezit tot aici, încearcă să înțeleagă. Odaia e largă. Ivoriul pereților e simplu, dar furnirul de arțar al garderobei din fața lui este prea deschis la culoare. Dacă ar fi fost cu un ton mai închis, ar fi fost mai bine. Cine a ales dulapul acesta? Eu? Boratin se îndoiește de propriul gust. Sperase că această casă, pe care nu o recunoscuse când l-au adus cu o seară în urmă, îi va tălmăci, poate, niște amintiri dimineața, când se va trezi. Ușa balconului, dulapul și noptiera par dint-o cameră de hotel în care a venit pentru prima oară. Tot ce recunoaște sunt sticluțele cu medicamente. Se ridică și se așază pe marginea patului. Durerea din piept îl face să tresară. Își scoate maioul și își privește coastele. Se duce în fața oglinzii

ca să se vadă mai bine. Una dintre coastele din dreapta e fracturată. O atinge cu mâna. Simte cum îi arde sub piele. E norocos, așa i-au spus. O singură fractură. Nu are niciun alt traumatism pe corp, pierderea memoriei nu se pune la vătămare corporală. Își ridică ochii și își privește chipul. Chipul cu care a făcut cunoștință cu o săptămână în urmă. E atât de nou. Bună, străinule, spune el. Chipul din oglindă, se înțelege din mișcările buzelor, îi răspunde cu aceleași cuvinte. La fel ca aseară. Când a venit acasă cu o seară în urmă, totul era cufundat în liniște. S-a plimbat prin odăi cu pași înceți ca și când ar vizita un muzeu, a trecut cu atenție printre bibelouri și chitare. Și-a luat medicamentele din sacoșa de spital. A băut două pahare cu apă. Și-a privit chipul în oglindă. Și-a scos cămașa, pantalonii, ciorapii. S-a întins pe pat, și-a închis ochii și a așteptat nemișcat. A inspirat, apoi și-a numărat expirațiile. Nu uitase să numere. Patruzeci și una, patruzeci și două, patruzeci și trei. Apoi a adormit.

La spital i-au spus că trebuie să fie calm. Aveți o pierdere de memorie, să nu vă fie teamă, cu timpul vă veți reveni, i-au spus. Întâi s-au ocupat de coasta lui, apoi au fost curioși ce i s-a întâmplat acestui bărbat care încerca să creeze un om întreg din coasta

fracturată și memoria goală. Ciudat, i-a spus doctoriței, vă ocupați de mine mai mult decât eu însumi. Aceasta este meseria mea, i-a răspuns femeia. Faptul că v-ați pierdut memoria ar putea părea înfricoșător, domnule Boratin, dar situația dumneavoastră este relativ bună. Cel puțin vă cunoaștem identitatea și adresa din cardurile pe care le aveați în portofel. Chiar dacă nu vă amintiți, acestea fac parte din dumneavoastră, la fel ca tatuajul de pe spate despre care nu știți unde și de ce l-ați făcut. Dețineți lucruri cărora acum nu le puteți da niciun sens, dar cu care veți deveni un întreg, cu timpul. Indiferent de trecutul dumneavoastră, poate că ați dorit să scăpați de o latură a acestei lumi apăsătoare. Ați îndrăznit, chiar ați reușit. V-ați atins obiectivul, într-un mod neașteptat. Ați sărit de pe Podul Bosfor… De acum încolo vă veți trasa mai bine drumul prin viață. Doamna doctor, pe lângă medicamente, le oferiți tuturor pacienților dumneavoastră asemenea speranțe? Atunci explicați-mi un lucru: mintea mea, care nu conține nici măcar un cuvânt despre mine, e plină cu tot felul de alte informații. Cunosc numele filosofilor antici, culorile echipelor de fotbal, cuvintele primului astronaut ajuns pe lună. În vocabularul meu nu văd nicio urmă a mea, nu-mi

amintesc nici măcar numele meu. Dumneavoastră mi-ați spus acel nume, iar eu l-am primit.

Caut un semn liniștitor pe chipul meu din oglindă, expresia care să-mi arate o direcție. Îmi lipesc urechea de chipul din oglindă, de locul unde i se află gura. Este neted, rece. Aud vuietul unui val prins aici cu veacuri în urmă. Dorințe întunecate. Mirosul umed al unei pivnițe. Mă apropii de timpul în care obișnuiam să locuiesc și din care am căzut acum. În timp ce de astă dată cobor în memoria mea pe o altă scară și sunt cât pe ce să aprind lumina albastră din pivnița trecutului, tresar la sunetul unei sonerii. Sunetul vine dinăuntru sau de afară? Seamănă cu soneria ceasului care a sunat toată noaptea. Urmez vibrația și ies pe coridor. Trec pe lângă un tablou sumbru. În celălalt capăt al sufrageriei văd un telefon roșu cu negru. Mă opresc, gândindu-mă ce să fac. Înainte să ajung la un consens, telefonul se oprește. Are un receptor de tipul celor vechi, nu ai butoane pe care să le apeși, e cu disc. Este împodobit cu ornamente aurii, exact cum le place bătrânilor. Telefonul începe să sune din nou. De data aceasta mai sigur pe el. Dacă voi răspunde, o voce străină mă va întreba ce fac. Nu va simți nevoia să se prezinte. Va crede că o cunosc. Odată ce voi

rămâne tăcut, va repeta întrebarea. După un moment de ezitare, va începe să vorbească și în locul meu. Va pomeni despre lucrurile pe care trebuie să le facem. Îmi va aminti de o ședință sau de o masă la care trebuie să participăm. Va povesti despre nenorocirile vieții. După ce îmi va arăta un pic de afecțiune, va începe să îmi aducă reproșuri cu o voce mohorâtă. Înșirând toate relele vieții, va aminti de numele unei victime la fiecare rău și, fără să îmi acorde șansa de a închide telefonul, îmi va atârna de gât blestemul victimelor. Eu voi tăcea, iar el va trece de la un subiect la altul. Când va veni rândul binelui pe care i l-am făcut, intensitatea vocii i se va înmuia, va spune că a beneficiat de binecuvântările acestei lumi datorită mie, dar că nu înțelege de ce am ajuns în starea asta. Voi profita de această ocazie și voi începe să vorbesc. Nici eu nu înțeleg de ce am ajuns în starea asta, îi voi spune. Îi voi cere să îmi facă un bine, să îmi povestească, dacă știe, secrete legate de mine. Din moment ce mi-am pierdut memoria, am pierdut și anii pe care i-am trăit, sunt în punctul zero. Îi voi cere îndurare ca și când ar fi străjerul care îmi ține în mâini trecutul. Voi alege cele mai bune cuvinte. Îi voi povesti vocii din celălalt capăt al telefonului o întâmplare care a

rămas blocată într-un ungher al minții mele. Cu cât trecutul este mai îndepărtat, cu atât și viitorul este mai îndepărtat. Nu cunosc drumurile stelelor. Simt cum o avalanșă se apropie cu repeziciune, o avalanșă care vine amestecându-se cu zgomotul din trafic, rostogolindu-se printre turnuri și zgârie-nori. Inima îmi spune că trebuie să mă grăbesc. Mă duc și trag draperia. O trag cu atenție, astfel încât să nu se strecoare nicio rază de lumină, de nicăieri. Sunetul telefonului se oprește.

2

Mă așez pe canapea și aștept ca telefonul să sune din nou. Observ un bibelou așezat pe raftul șemineului, printre lumânările colorate. Îi recunosc pe mamă și fiu în bibeloul de marmură. Maria îl culcă pe fiul său Isus pe genunchi și-i privește chipul neînsuflețit. Faldurile marmurei se scurg de pe fruntea Mariei către nas, iar de acolo către buze, precum apa. Isus este dezbrăcat până la brâu, poți să-i numeri coastele din partea dreaptă, una câte una. În timp ce Maria își ține cu o mână fiul, mâna cealaltă este ridicată și întinsă în vid, ca și cum ar cere ajutor. Câți ani

au trecut? Au trecut doar câțiva ani sau câteva mii de ani peste această durere?

În timp ce strada se umple cu vânzători ambulanți, cu copii zglobii și șoferi de taxi care ascultă cântece de suflet orientale la maximum, în ciuda a tot, mă simt în siguranță în această casă care nu știu de ce îmi aparține. Mai întâi de toate, omul trebuie să se familiarizeze nu cu alți oameni, ci cu lucrurile, trebuie să-și găsească un loc printre ele. În rest trebuie să pună întrebări, să asculte sunetele, să se plimbe prin camere și să aștepte răspunsul întrebărilor. Nu știu cât trebuie să aștept. Și dacă nu voi primi niciun răspuns? Lângă șemineu sunt stivuite lemne. Dulapul din lemn este plin cu sticle de băutură. Chitarele, discurile, măsuțele de cafea, lustrele, covoarele, masa și scaunele au acaparat sufrageria și stau de parcă până azi nu s-ar fi mișcat deloc de la locul lor. Cristalele lustrei de deasupra capului meu se răspândesc inegal, acoperind întregul tavan. E imposibil ca privind dintr-un capăt al lustrei să-i poți vedea celălalt capăt. O mulțime de șerpi pot să-și facă un cuib în straturile cristalelor și să locuiască acolo o viață. La miezul nopții, când orașul doarme (chiar doarme?), șerpii ies din lustră și se împrăștie pe tavan, se plimbă pe pereți cu fluidele

lor nemuritoare, se strecoară în spatele perdelelor sâsâind, fac dragoste încolăcindu-se și făcând schimb de otrăvuri, iar apoi, odată cu prima rază de lumină, se întorc în cuiburile lor cu sângele domolit și pielea lucindă. Dacă fiecare casă își are stăpânii ei secreți, stăpânii acestei case sunt șerpii. Atât blestemul, cât și norocul vin de la ei.

Sunt curios dacă mi-am mai imaginat vreodată această scenă ciudată. În timp ce privesc în parte fiecare mobilă și caut în casa aceasta ceva care să mă îndrume, observ că totul este vechi. Mesele și scaunele sunt de-o seamă cu copacii dispăruți, covoarele, cu corturile nomazilor. Chiar dacă nu pot să fac diferența între un an și o mie, sunt conștient că această viață aparține morții. Mai înțeleg că nu trebuie să-mi fie teamă de ceea ce știu, ci de ceea ce nu știu. Mă întreb de ce, în timp ce chiar și sunetele de pe stradă au propriul sens, această casă nu îmi spune nimic. Mă întreb care dintre noi se confruntă cu uitarea printre pereții muți: eu sunt cel care a uitat casa ori casa m-a uitat pe mine? Care dintre noi a rămas într-un gol asemenea unui cerșetor orb și s-a închis în sine, fără a destăinui nimic de aseară? Sunt curios care este legătura dintre mine și cele trei chitare care stau în fața mea, pe stative de metal. Lângă

chitare se află un pick-up și un set de discuri. Pe peretele din spate sunt agățate copertele discurilor vechi. La capătul rândului de sus, Delta Blues. Alături, discuri cu Bessie Smith, Howlin' Wolf, Chicago Blues. Pe coperta de pe rândul de jos scrie *Denizaltı*. Varul din jurul discului *Denizaltı*, despre care nu știu de ce a fost așezat pe acel rând de unul singur, strălucește. Când observ că strălucește din cauza soarelui, mă întorc și mă uit în spate. În cealaltă parte a perdelei a rămas o deschizătură îngustă. Soarele intră pe acolo și se reflectă. Mă ridic și trag draperia, o deschid de tot. Lumina care ajunge înăuntru mă orbește. Fac câțiva pași înapoi, spre mijlocul sufrageriei.

Simt că viața mea din această casă este repetitivă. Îmi pierd constant memoria, de fiecare dată îmi deschid ochii la spital și, după ce rămân internat câteva zile, mă întorc acasă. Mă trezesc cu aceeași durere de cap. Învăț să împart timpul în minute și ore. Îmi plac numele anotimpurilor în orice limbă. Nopțile adorm târziu și într-o dimineață, când mă trezesc la spital, tot cu memoria pierdută, înțeleg că sunt prins în ciclul infinit al universului. Gol. Singur. Aceste gânduri, care după spital pun stăpânire pe mine și acasă, mă aproprie de limita nebuniei. Caut sensuri în lucruri

prin intermediul întrebărilor. Cuvertura de catifea a canapelei este frumoasă. Culoarea roșie a catifelei este frumoasă. Maria din bibelou este frumoasă. Dar ce înseamnă *frumos*? Aș fi știut asta, dacă nu mi-aș fi pierdut memoria?

Îmi plimb mâna peste țesătura canapelei. Îmi urmăresc încheieturile în timp ce îmi mișc mecanic degetele. O mașină cu simțuri umane. Are creier, dar din când în când programul din ea o ia de la capăt. Fluctuează între zero și unu. Și universul este alcătuit din mișcările dintre aceste două cifre. Uneori, această mișcare, care este numită și timp, se însuflețește în vârful degetelor mele asemenea unui animal abia născut. Un animal și o mașină s-au întâlnit în același corp și caută urma printre firele țesăturii și cristalele lustrei. Cu întrebări ale căror răspunsuri sunt incerte. Nu pot răspunde întrebărilor. Mă îndrept către bucătăria aflată în celălalt capăt al coridorului. Chiar când să pășesc iar în bucătăria în care am fost și aseară, mă opresc și încerc să îmi imaginez pentru o clipă unde se află chiuveta și frigiderul. După ce sunt sigur pe mine, bag capul înăuntru și privesc. Când văd chiuveta și frigiderul la locul lor, mă liniștesc. Bucătăria din mintea mea e aceeași cu cea din realitate. Viața poate

să fie atât de simplă. Atâta timp cât mintea mea nu joacă feste lumii sau lumea nu joacă feste minții mele. Intru încrezător în bucătărie. Iau paharul cu apă de pe masă și îl umplu. Ascult apa ce se scurge din el. Ridic paharul spre fereastră și îl privesc sub lumină. În timp ce beau apa, mă gândesc dacă lumina are gust sau nu. Îndepărtez cu degetele umezeala rămasă pe buze. În acest timp nu observ că paharul pe care l-am lăsat pe marginea mesei alunecă. Atunci când paharul cade, făcându-se țăndări, mă sperii și fac doi pași înapoi. Mă sprijin de frigider. Îmi încleștez degetele unele într-altele. Privesc cioburile împrăștiate pe marginea podelei, în jurul ușii. Simt că lumea pe care încerc să o reclădesc de câteva zile s-a împrăștiat ca sticla și s-a transformat din nou în mii și mii de bucăți. Exact când să mă sprijin pe tejgheaua din lateral, tresar din cauza unui sunet puternic de sonerie. Toate vin peste mine. De data asta, soneria nu seamănă cu sunetul tremurat al telefonului. Nu este niciun ceas care sună insistent în apartamentul alăturat. Sună în apropierea mea, în capul meu.

3

Deschide ușa, Boratin, sunt eu, Bek. În timp ce compar vocea venită din afară cu chipul apărut în mintea mea, mă întind către încuietoarea ușii. Întorc cheia încetișor pentru a-i da timp memoriei mele. Întredeschid ușa ca și cum s-ar deschide în gol. Îl privesc pe bărbatul care așteaptă pe coridorul scăldat în semiîntuneric. Îi recunosc chipul. Este prietenul meu (prietenul meu?) care m-a vizitat de două ori la spital. La prima vizită era îngrijorat, la a doua, calm. Vocea lui îmi inspira încredere. Ești bine? Da. De dimineața am trecut pe la spital, mi-au spus că ai fost externat. Nu ai zis că rămâi până la începutul săptămânii? Nu știu, ieri le-am spus că vreau să mă externez și ei mi-au răspuns că bine. Cum ți-au dat voie să ieși fără însoțitor? Nu mi-au dat voie imediat. Întâi te-au sunat pe tine, dar aveai telefonul închis. Iar eu nu am vrut să rămân mai mult într-un salon aglomerat, printre gemetele bolnavilor. Trecem în sufragerie. Eu mă așez în același loc pe canapea, el, pe fotoliul de lângă șemineu. Privește în jur. După ce miroase aerul de parcă ar fi călcat pentru întâia oară în casa aceasta, privirea îi alunecă pe pardoseala

sufrageriei. El e cel care observă înaintea mea petele de sânge ce se întind de pe parchet pe covor și de pe covor până la piciorul meu. Ce ai pățit la picior? mă întreabă. Liniștea din voce îi dispare. S-a spart un pahar un pic mai devreme, în bucătărie, îi răspund eu. Am călcat pe cioburi în timp ce veneam să-ți deschid ușa. Se ridică. Într-o clipă se duce la bucătărie și se întoarce cu o cârpă, vată și un bol cu apă. Se apleacă în fața mea. Îmi ridică picioarele pe rând și le curăță cu cârpa umedă. La unul nu e nicio problemă, din muchia tălpii celuilalt scoate un ciob. Șterge tăietura și o tamponează cu vată. Îmi aduce ciorapii și papucii din dormitor. Pentru că știe despre durerea mea de la coastă, mă ajută să îmi pun ciorapii. Văzându-mă îmbrăcat în pijamale, mă întreabă dacă am făcut micul dejun. M-am trezit târziu, nu am mâncat încă nimic, îi spun. Atunci să mergem afară, iei și puțin aer, îmi spune el. Afară? El vorbește despre acel afară de aseară, după ce am coborât din ambulanță și am stat în curtea apartamentului, privind cerul și balcoanele din semi-întuneric. Nu mă pot regăsi nicăieri în lumea asta pe care am văzut-o o singură dată și a cărei continuare încerc să o creez prin intermediul informațiilor din mintea mea. Dacă mi-ar spune cineva că sunt într-un

vis, aș crede și asta. Noaptea trecută am visat că totul se unduia, de parcă ar fi înotat într-o apă înainte și înapoi. Discurile, fotografiile, sunetele, chipurile, numele. Nimic nu stătea în loc și nimic nu se atingea. E incert căror vremuri le aparțin toate acestea. Artiștii ale căror fotografii le-am văzut pe discuri trăiesc ori au murit? Oamenii ale căror nume mi le amintesc sunt în viață ori aparțin unor secole îndepărtate? Ar fi mai bine să nu ies azi din casă, îi răspund eu, găsind drept pretext tăietura de la picior. Bine. Atunci mă duc să iau câte ceva de la băcănie. Iese după ce adună cioburile din bucătărie și după ce aruncă un ochi în frigider. Bek poate să iasă liniștit pentru că are un loc al lui în lumea de afară. Eu îmi privesc până și chipul din oglindă ca pe al unui străin. Semăn cu o coală de hârtie goală. Nu am nici un înăuntru, nici un afară. Răsăritul și apusul, sudul și nordul meu sunt necunoscute. În orice direcție aș face un pas, simt că aș cădea în gol. Îmi petrec zilele așteptând să vină seara. După ce îmi iau pastilele cu un pahar cu apă, închid ochii și mă rog ca, în timp ce sunt în somn, trecutul meu să se întoarcă la mine. Încep să număr. Patruzeci și unu, patruzeci și doi, patruzeci și trei… Sunt curios dacă direcțiile, numele și fotografiile din

zilele mele vechi sunt la locul lor. Eu eram la locul meu pe vremuri?

Bek, care se întoarce cu mâinile pline și care, în timp ce pune mâncarea în frigider, îmi arată pe rând fiecare aliment pentru a mi-l aminti, aranjează micul dejun pe masa din sufragerie. Îmi spune că îmi plac ouăle ochi. Brânză, măsline, roșii, miere, salam. Aduce ceaiurile. În timp ce descrie cu de-amănuntul vremea de afară, ca și cum ar descrie o stațiune, urmărește ce prefer eu la masă. Adineauri, când am fost la magazin, spune el, m-au sunat cei din grupul nostru. Vor să te vadă. M-am gândit că ar fi mai bine să ne vedem afară. Le-am propus ca mâine seară să mergem la Cârciuma Theodorei. Cred că ți s-a făcut dor de băut.

Râde. Îmi întind gâtul și mă uit la sticlele din dulap. Se pare că beau mult, ia uite, dulapul e plin cu băutură, spun eu. Nu, nu exagerezi. Bei din când în când, din plăcere. Știi să te controlezi. Nu ești ca mine. Eu mă îmbăt de fiecare dată. Luna trecută, tot așa, au mâncat și au băut la Cârciuma Theodorei. Beat fiind, m-ai dus tu acasă. Îi cerusem șoferului de taxi să pună o melodie veselă. Da? Aș fi vrut să îmi pot aminti acel moment. Nu-i nevoie să ți-l amintești, Boratin! Am

să te fac eu să trăiești din nou același moment. Râde iar. În vizitele de la spital nu a râs deloc. Acolo părea mai trist decât mine, aici însă este mai vesel decât sunt eu. Îl voi simți ca pe un apropiat în cazul în care voi ajunge să-mi regăsesc trecutul, odată cu mine, voi avea încredere și în el. Bek, îi spun, eu sunt cel care a ales și a cumpărat lucrurile din casa asta? O parte le-ai luat tu, dar majoritatea sunt rămase de la proprietara casei. De câți ani trăiesc în casa aceasta? Sunt trei ani de când te-ai mutat. Am venit împreună să vedem casa. Îți plăcea că din balcon se vede atât Turnul lui Baiazid, cât și farul. Iar proprietara te-a îndrăgit mult, ți-a spus că semeni cu nepotul ei și ți-a vândut casa fără nicio ezitare. O femeie bătrână, de origine greacă. Pentru că nu mai putea să trăiască singură, golea casa și se muta la băiatul ei.

Mă uit la bibeloul Mariei cu Isus de pe șemineu. Le știu numele, dar nu îmi pot aminti numele proprietarei. Maria nu plânge. Expresia chipului său aduce și a tristețe, și a liniște. Tristețea îi aparține, iar liniștea a împrumutat-o de pe chipul neînsuflețit al fiului pe care-l ține-n brațe. Asta se numește măreția vieții sau incoerența vieții? Bek, de când este bibeloul acesta acolo? Bibeloul? Era acolo când te-ai mutat.

Proprietara casei l-a lăsat, la fel ca multe alte lucruri. Mă interesa și înainte? Adică vorbeam despre el? Nu, e prima oară când aduci vorba de bibelou. Pentru tine este un obiect decorativ obișnuit, nu are altă semnificație. Obișnuit? Dacă aș fi știut ce e important pentru mine și ce nu, ar fi fost mai ușor să îmi dau seama ce fel de om sunt. Nu știu nici măcar dacă în casa aceasta mai locuiește cineva cu mine. Nu mai e nimeni altcineva, Boratin. Locuiești singur. Întotdeauna am locuit singur? Anul trecut a locuit o fată cu tine, timp de câteva luni. De când a plecat ea, ești singur. Unde e fata acum? Ne-am despărțit? Da, după ce v-ați despărțit, s-a mutat din Istanbul. Ezit. Sunt mai mirat decât atunci când am aflat că în viața mea de dinainte mă ocupam cu muzica sau că provin dintr-o familie bogată. Cum m-a afectat despărțirea? Crezi că are vreo legătură cu ea starea în care mă aflu acum? Nu, nu cred. Nu te-a afectat despărțirea. Nu ai scris nici măcar un vers despre ea și nici nu ai simțit nevoia să te descarci în timpul conversațiilor noastre la un pahar. Ai trecut peste. Cum am trecut peste, asemenea Mariei din bibelou? În timp ce își ține fiul în brațe, gura Mariei este ferecată. Toate vorbele ei s-au strâns pe buzele-i de marmură. O tot privesc de azi-dimineață,

nu pot să îmi iau ochii de la ea. Chipul ei, mlădierea gâtului, privirea ei, expresia buzelor, toate sunt foarte frumoase. La ea, frumusețea arată precum cea mai pură formă de adevăr. În timp ce în mintea mea se tot învârt aceste gânduri, nu mai știu în ce să cred. Iar cel mai mult mă îndoiesc de timp. Nici nu știu dacă Maria este încă în viață. Sunt tare curios, oare a scăpat de durere, murind într-un final? A trecut mult timp, zice Bek, au trăit cu două mii de ani în urmă. Acum se regăsesc în miturile religioase. Mă gândesc la numere pentru a mă asigura de dimensiunea timpului scurs. Deci a trecut atâta, spun eu, cum trece timpul. Bek mă privește ciudat. E prima dată când pe fața lui văd altă expresie în afară de îngrijorare sau bucurie. Îl întreb dacă prezint interes sau nu față de religie. Religie? Nu, tu ești interesat de artă, de muzică. Nu crezi în nimic altceva. Cânți la chitară și la voce și toată lumea din barurile de blues din Istanbul te admiră. Tu ești cel mai bun din grup. Noi cântăm alături de tine ca să-ți completăm melodiile, ca să fim parte din tine. Când spun asta, nu o spun ca să-ți ridic moralul. Știi, noi, ca națiune, ori îi slăvim pe oameni până la cer, ori îi îngropăm în pământ. Așa facem? Da, nu există cale de mijloc. Dar eu îți spun adevărul, Boratin. Tu ești un

compozitor și un cântăreț foarte bun. Mă uit la discurile și chitarele colorate. Dacă în locul lor ar fi fost undițe sau topoare cu lamele tocite de la cât au fost folosite, le-aș fi privit cu același interes. Dacă m-ar fi dus în altă casă și mi-ar fi spus că sunt pescar sau tăietor de lemne, tot i-aș fi crezut. Omul poate să trăiască în trecut orice fel de soartă. Cine știe când am agățat pe perete coperțile discurilor. Delta Blues. De ce coperta discului *Denizaltı*, aflată dedesubt, nu este originală și este scrisă de mână? Este numele grupului nostru, Boratin. De o vreme încoace pregătești primul album al grupului nostru. Iar coperta discului ai scris-o tu cu mâna ta și ai agățat-o acolo. Îmi dau seama că Bek are încredere în mine, ba chiar mai mult, că mă iubește. Își dorește din tot sufletul ca și eu să am încredere în el și să fiu omul pe care și-l dorește. Mai pune un rând de ceai. Scoate pachetul de țigări din buzunar și mai aprinde una. Este curios dacă voi lua o țigară sau nu din pachetul lăsat în fața mea. Nu stau pe gânduri. Iau o țigară și o aprind. Primul fum îmi lasă un gust amar în gât, al doilea e bun. Bek zâmbește. Îmi pare rău că nu ți-am spus că nu fumezi. Poate că nu te atingeai de ele. Viața nu trebuie grăbită, Boratin. Dacă vrei să-ți spun adevărul, nici nu ai de ce să te grăbești.

Las-o să-și urmeze cursul, iar în tot acest timp fă tot ce dorește sufletul tău. Eu voi fi mereu alături de tine. Am să te ajut. De exemplu… Bek trage un fum din țigară și se gândește. Probabil că lista lucrurilor la care poate să mă ajute este lungă sau exact contrariul, nu prea există nimic de făcut. Mâine, spune el, să rezolvăm câteva treburi. Cardurile și telefonul tău mobil nu funcționează. Să mergem la bancă și să îți scoatem un card nou. Să îți luăm un telefon nou. Următoarele propoziții nu i le mai pot urmări. Vorbește despre cardurile, numerele, instituțiile ce îmi sunt necesare ca să am o identitate pe stradă, în afara acestei case. De azi-dimineață mă gândeam că o chitară, și o sticlă de vin, și medicamentele i-ar fi de ajuns unui om ca mine (ce fel de om?) să trăiască. Nu e nevoie de mai mult. Nici eu să nu cer nimic de la nimeni, nici alții să nu îmi ceară nimic. Cei care îmi știu casa pot să bată la ușa mea oricând își doresc, oricine vrea poate să mă sune. Boratin, telefonul tău fix e în funcțiune, nu-i așa? Te-am sunat și nu ai răspuns. Tu m-ai sunat? Da, oricum pe fix te sunăm doar eu și sora ta mai mare. Sora mea? Da. Îmi întorc capul și mă uit la telefonul care strălucește cu ornamentele lui aurii și stă de parcă ar vrea să sune în orice moment. Simt o milă a cărei

cauză nu o cunosc, când nici măcar față de mine nu simțisem milă de o săptămână încoace. Dimineața, telefonul a sunat de mai multe ori, probabil că cealaltă persoană era sora mea. Boratin, telefonul ăsta era aici când te-ai mutat. Telefoanele mobile au devenit atât de populare, încât nimeni nu mai are acasă telefon fix. Tu l-ai păstrat pentru că sora ta preferă să te sune pe fix.

asemenea unui
păianjen care nu
se îndepărtează de
pânza lui

4

În timp ce urc cu greu dealul, aud conversația despre moarte și fericire a doi tineri, femeie și bărbat, aflați în fața mea. Dacă vrei să fii fericit, zice tânăra, găsește-ți ceva de care să te atașezi, o credință sau un iubit, o iubită. Dar dacă vrei să afli adevărul, privește moartea. Atât femeia, cât și bărbatul sunt tunși drept, cu părul până la urechi. Ghetele și ceasurile lor sunt la fel. Vocile le seamănă de parcă ar fi gemeni. Când ajung în fața unui anticariat, se opresc. Își scot ochelarii și îi agață de primul nasture de la cămașă. Tencuiala magazinului este căzută, vopseaua pervazurilor din lemn e crăpată peste tot. Sticla vitrinei nu a mai fost ștearsă de mult timp. Magazinul e destul de vechi în comparație cu locurile din jur, iar în fața lui nu se oprește nimeni. Literele de pe plăcuța cu numele anticariatului sunt șterse. În timp ce un pick-up prăfuit, un gramofon cu brațul rupt și cărți vechi puse la nimereală în vitrină se veștejesc sub soarele de

toamnă, o pânză de păianjen întinsă confortabil în colțul de sus arată ca și cum ar fi cea mai nouă piesă a magazinului.

Tinerii care intră se salută cu anticarul cu familiaritatea oamenilor care se cunosc. După ce se întreabă reciproc de sănătate, își privesc ceasurile. Au ajuns devreme? Ori au întârziat? Anticarul, aruncând o privire către ceasul de perete aflat într-un cadran de lemn, își dă seama că s-a oprit. Privește pe rând orarul și minutarul ceasului, se apropie de perete și deschide capacul. Îi întreabă pe tineri cât este ceasul, este trei fără zece, îl potrivește și rotește cheița de întoarcere. Face un pas înapoi, uitându-se la el, de parcă ar privi un tablou prețios. Ceasul merge. Intru și eu pe ușă cu pași moi. Îi salut. Mă uit la cărțile de pe rafturi, nu la ceas. Uitați-vă liniștit, îmi spune anticarul, dacă doriți ceva, mă anunțați. Da, îi răspund eu. Nu știu de ce am intrat aici. Poate că am fost atras de conversația tinerilor sau poate că am vrut să văd cum arată un anticariat. Anticarul se întoarce și trece cu pași grei în spatele tejghelei. Își suflecă mânecile cămășii. Întinde pe tejgheaua prăfuită o pânză de catifea. Îndreaptă cu palma faldurile catifelei. Deschide sertarul dulapului din lateral. Scoate o carte și o așază pe pânza de

catifea. Coperta uzată a cărții seamănă cu un porțelan vechi, rar, atât de atrăgător și gata în orice moment să se deterioreze. Își pune ochelarii. Atinge cartea cu multă atenție. Fiecare anticar așteaptă întreaga sa viață o singură carte, iar dacă toate cărțile pe care le-a strâns zi de zi, an de an capătă sens numai odată cu sosirea acelei cărți, atunci acest anticar pare că a ajuns la ea. Cartea la care toată lumea visa încă de la căderea imperiului. Vânătorii care știau că au rămas și cărți rare sub prafurile imperiului căzut în urmă cu mulți ani (oare câți?), odată cu familiile despărțite și conacele ruinate, își dedicau viața, iar uneori își pătau chiar și mâinile cu sânge, acestor cărți ale căror nume apăreau din când în când prin ziare, dar care nu puteau fi găsite în niciun fel. De exemplu, cărți despre care se spune că au dispărut în incendiul Bibliotecii din Alexandria, manuscrisul *Cerul cu soarele în mijloc* sau *Căi de vindecare a bolilor din dragoste*, despre care se crede că ultimul exemplar în sanscrită se afla într-o caravană tâlhărită pe Drumul Mătăsii, sau *Hohotele nesfârșite,* carte care a fost vânată și arsă, doar un singur exemplar fiind păstrat în camera comorilor la porunca Margaretei, regina Navarei, căci cititorii ei intrau în crize de râs și mureau în chinuri încă înainte

de a o termina. Sunt convins că în fața mea, în acest moment, se află un volum rar, de talia acestor cărți, spune anticarul.

Tinerii se apropie de tejghea, ating pânza de catifea, dar stau la o anumită distanță, nevrând să deterioreze cartea. Ceea ce face frumoasă o carte, spune anticarul, este unicitatea sentimentului pe care nu-l mai găsești la nicio alta. De aceea nu poți compara cărțile frumoase între ele. În timp ce anticarul începe să citească prima pagină pentru a nu-i face să aștepte mai mult, tinerii privesc cartea îndeaproape, cu uimirea de a ajunge la un secret care nu-i este dat nimănui. Umerii lor sunt aduși, capetele aplecate. Uită de lumea exterioară de parcă și-au văzut propria reflexie în apă. Părul lor parcă mai are un pic și atinge suprafața unei ape invizibile. Auziseră că la început a fost cuvântul, acum, din vocea anticarului aud și că la sfârșit va rămâne tot cuvântul. Viața înseamnă să înțelegi cuvântul. Și într-un sfârșit, când anticarul spune, mișcându-și buzele încet, că și moartea este de fapt alcătuită din cuvinte, tinerii își ridică capetele și îl privesc. O carte care spune asta încă din prima pagină a sa cine știe ce alte promisiuni conține pe parcurs. Când aud că moartea este formată dintr-un cuvânt,

ies pe ușă încetișor la fel cum am venit. Cei dinăuntru nici nu mă observă. Mă opresc în fața magazinului. Îmi privesc chipul reflectat în sticla vitrinei. Dacă aș vedea o mișcare pe fața mea, o zbatere de ochi, aș ști ce trebuie să gândesc. Fiecare om are nevoie de un trecut, acum toată lumea încearcă să îmi construiască unul. Dacă a trecut asemenea unui tren care se îndepărtează în întuneric, dacă nu îți amintești pe unde ai fost cu el și în ce stații ai coborât, nu îți amintești nici cine ești. Eu de ce nu mă aflu acum în picioare în mijlocul unei străzi dintr-o altă țară, de ce mă privesc în geamul vitrinei cu trupul de vârsta aceasta și nu de-o altă vârstă? Acest trup cu umerii lați și părul ondulat este al meu. Nu este al nimănui altcuiva. Știu asta. Chiar dacă am niște îndoieli în ceea ce privește telefonul de acasă ori chitarele înșirate una lângă alta, nu am nicio îndoială în legătură cu acest trup. Singura avuție pe care o dețin. Îmi duc mâinile la păr. Aceste mâini sunt ale mele, se mișcă ori de câte ori vreau și se opresc când vreau. Ochii mei văd lumea, urechile mele aud sunetele de pe stradă. Mi se face foame. Coasta mea fracturată mă face să îmi aduc aminte des de ea. În timp ce trecutul m-a lăsat și memoria mea a coborât din acel tren și stă singură, undeva în

întuneric, de capul ei, trupul îmi rămâne fidel. Trupul îmi aparținea și în trecut, nu numai acum, nu mă îndoiesc de asta. Am un trecut pe care acest trup îl poartă mai departe. Mă apropii de imaginea mea din geam. Când observ mulțimea reflectată în geam, mă întorc și mă uit în spate. Pe stradă, oamenii merg în sus și în jos. Totul în jur este însuflețit ca într-o piață de păsări. Sunetele telefoanelor. Diferite melodii. Îmi duc mâna la buzunarul cămășii, îmi ating telefonul cel nou, cumpărat azi-dimineață de la reprezentanță. Mă uit la un cuplu care trece pe lângă mine, apoi la o femeie cu o fustă înflorată care-și ține băiețelul de mână.

Sunt pe stradă de azi-dimineață. Umblu pe străzile Istanbulului cu pași sfioși. În timp ce intru în instituțiile de stat, bănci, magazine, analizez plin de curiozitate toate fețele. Mă simt neliniștit când mașinile trec cu viteză pe lângă mine sau oamenii care, mergând, se freacă de umărul meu în aglomerație. Am crezut că și pe stradă, la fel ca la spital, lumea mă va privi cu milă și compasiune. Dar nimeni nu mă observă, de fapt. În zâmbetul funcționarilor, în cerneala din semnăturile de pe hârtie, în liniștea cozilor din fața ușilor de sticlă, este evident că oameni care

seamănă unul cu altul ascund în ei lumi diferite, poate că așteaptă să vină un sunet de tren care să-i trezească într-o noapte. Acum, în timp ce urc dealul în urma femeii cu fusta înflorată și a băiețelului ei, mă gândesc dacă majoritatea locuitorilor de pe această stradă sunt oameni norocoși sau lipsiți de noroc. Eu de care parte sunt mai aproape? Sunt norocos pentru că am sărit de pe Podul Bosfor și am rămas în viață sau sunt lipsit de noroc fiindcă mi-am pierdut memoria? În ultima noapte la spital, bolnavul de lângă mine îmi spunea tocmai contrariul: poate ești lipsit de noroc pentru că ai rămas în viață, dar norocos pentru că ți-ai pierdut memoria. Băiețelului din fața mea îi cade biscuitul din mână. Mama lui se apleacă să-l ia. La colț, fac stânga. Când intru pe aceeași stradă după ei, dau de Turnul Galata în piațeta care-mi iese în cale. Știu că este Turnul Galata de îndată ce îl văd. Obișnuiam să vin des aici? Mesele cafenelelor și ale localurilor din jur sunt pline. Soarele de toamnă este generos. Simt că unii ochi din această aglomerație mă ating. Boratin! Boratin! Când mă întorc și mă uit, îl văd pe Bek venind în grabă. Unde ai dispărut? întreabă el, am intrat la magazin să iau țigări, am crezut că mă aștepți afară.

5

Bek, cum eram eu înainte, mă refer la aspectul meu, la felul meu de a fi? Dacă te referi la greutate, întotdeauna ai fost la fel. Părul îl aveai mai scurt, l-ai lăsat să crească. Dacă vrei, mergem azi la frizerie, mă tund și mă bărbieresc și eu. Bine, dar aveam vreo cicatrice, vreo boală anume sau vreo operație estetică… De unde le scoți, Boratin? Tu ești tipul pe care toți îl privesc cu invidie. Nu ai văzut cum te privea funcționara de la bancă? Deși eu eram cel care vorbea cu ea, ochii ei erau la tine. Atunci când ți-a cerut numărul de telefon, părea că intenția ei nu e să îți adauge noul număr la datele contului, ci să te sune diseară când termină programul. Dacă nu te sună, treci tu pe la bancă într-o zi.

Pe fața lui Boratin nu apare nicio expresie. Bem ceva? întreabă el. Bem, dar mai întâi să rezolvăm treaba aia a ta. Care treabă? Știi, ai spus că vrei să îți iei un ceas cu alarmă. Nu-ți face griji dacă ai uitat, toți ne confruntăm cu uitarea zilnică. Dar oricum nu am înțeles ce vrei să faci cu un ceas cu alarmă, e ultimul lucru de care ai avea nevoie. În zilele astea nu ai nevoie să te trezești, ci să dormi. Recuperează-te

un pic, îți iau eu un ceas cu alarmă. Boratin se uită la magazinul de ceasuri de pe cealaltă parte a piațetei. Nu are de gând să meargă pe partea cealaltă. Își întoarce capul și se uită la clădirile din dreapta. Fațadele clădirilor sunt vopsite în diferite culori. Care este mai frumoasă? Culoarea clădirii cu patru etaje, un albastru deschis, seamănă cu cea a unei chitare de acasă. La parter se află o cafenea cu mese înșirate înspre piațetă. Boratin se îndreaptă către una dintre mese. În timp ce se așază pe scaun, își dă seama că a obosit. De la urcatul dealului. Va dura ceva să se obișnuiască cu orașul. Se gândește că nu e cazul să se grăbească. Trebuie să aștepte ca totul să revină la el, chiar și trecutul, fără a se îndepărta de pânza sa, asemenea păianjenului din vitrina anticariatului. Oamenii privesc viața la fel cum privesc cărțile dintr-un anticariat. Cărțile noi sunt ieftine, cele vechi, scumpe. Și în viață timpul vechi este important. Nu ziua de azi, ci ziua de ieri este valoroasă, iar ziua de dinaintea ei, mai valoroasă. Din acest motiv toată lumea încearcă să îi atribuie un trecut lui Boratin. Dacă le-ar spune că nu poate să înțeleagă. Dacă i-ar întreba, dacă astăzi exist, pot să exist și mâine, dar cum pot să exist și ieri? Ei l-ar privi cu milă. I-ar da explicații. Cafelele comandate

vin repede. În timp ce Bek își pune zahăr în cafea și o amestecă, îl analizează pe Boratin cu coada ochiului. Boratin nu se atinge de zahăr, își duce încet ceașca la buze și bea o înghițitură. Îi place gustul cafelei tari din cerul gurii, mai ia o înghițitură. Mai are vreo importanță cum obișnuia să bea în trecut această cafea? Astăzi așa îi place, are dreptul să îi placă așa. Dacă în trecut bea cafeaua cu zahăr, iar acum fără, ce concluzie ar trebui să tragă din asta? Nu poate să facă față propriei minți. Mai avem altceva de făcut? îl întreabă el pe Bek. Ți-am luat telefon, am depus cerere pentru un card de credit, ți-am reînnoit buletinul deteriorat în apă. Bek numără pe degete treburile rezolvate. În timp ce își atinge al patrulea deget, spune, este deteriorat și permisul tău, pe acesta îl rezolvăm mâine. Permisul pentru ce, am mașină? Nu, dar uneori iei motocicleta mea și mai dai o tură. În acel moment Boratin observă doi băieți și două fete care stăteau lângă motocicletele lor parcate de partea cealaltă a piațetei. Se închipuie ca ei. Poate că și el se urca pe motocicletă și venea împreună cu prietenii lui aici. Poate că bea ceva în picioare la fel ca ei, se sprijinea de umărul fetei de lângă el, lua sticla din mâna ei și bea o înghițitură. Apoi se pregătea din nou de drum.

În scurt timp avea să-și pună ochelarii de soare, să o ia pe fată pe motocicletă și să se cufunde în vânt, aplecându-și ușor capul în față. Nu avea să-i pese de nimic, doar de a trăi clipa. Fata care îl strângea de mijloc avea să își sprijine trupul de al lui. Viteza era cea care îi purta. Lumea avea să se scurgă în stânga și în dreapta lor, în culori spălăcite.

Au mai comandat câte o cafea. Noi suntem de aceeași vârstă? întreabă Boratin. Da, răspunde Bek, am împlinit douăzeci și opt. Nu are nicio importanță că nu ți-ai știut vârsta când te-a întrebat funcționara de la bancă. Uneori, când sunt întrebat așa brusc, am și eu un moment de ezitare și încerc să îmi amintesc. Dacă ai fi fost tu în locul meu, zice Boratin, adică dacă ți-ai fi uitat trecutul, ce ai fi făcut? Aș fi avut încredere în tine, Boratin. Atâta timp cât ai fi fost lângă mine, te-aș fi urmărit pe tine și memoria ta. De fapt, și în mod normal facem asta. Ascultăm amintirile altora, le comparăm cu ceea ce știm noi și, de multe ori, constatăm că în mintea noastră sunt lacune și erori. Starea ta, mă gândesc de câteva zile la ea, nu mi se pare atât de înfricoșătoare. Oricum, toată lumea încearcă să trăiască fără trecut atât cât îi stă în putință. Privește-i pe acești oameni, pe cei care

stau la mese, pe cei care trec prin piațetă. Trăiesc de parcă nu au un trecut, ci ar aparține doar zilei de azi. Boratin privește fețele din piațetă. Își întoarce capul și îi analizează pe cei care stau la mese. În momentul în care privirea îi alunecă în spate, ea se intersectează cu a unei femei care stă singură la câteva mese distanță. Nu este întâmplător. Observă că femeia îl privește fără nicio mișcare. Îl cunoaște, îl privește atât de insistent, de parcă ar fi stat acolo încă de la început și ar fi așteptat această clipă. Are părul lung, genele lungi, degetele care îi țin țigara, lungi. Pare să fie de-o vârstă cu el. În timp ce trage un fum din țigară și îl dă afară, expresia ei se schimbă. Privirea îi devine aspră. Dinții îi ies la iveală printre buzele care se mișcă ușor. Are ceva de spus. Face simțit acest lucru prin intermediul buzelor încordate. Boratin își ferește privirea și se întoarce. Se întinde către pachetul din mâna lui Bek și ia o țigară. Aprinde bricheta. Trecutul unui om seamănă oare cu femeia aceasta? Te urmărește zi și noapte. Chipul îi este fermecător, cu privirea plină de încredere și, dintr-un motiv anume, furioasă. Chiar dacă nu te întorci să privești înapoi, știi că este acolo. Tu te cufunzi în voci și-n cele care-ți ies în cale, dar memoria ta aparține privirii din spatele tău. Oricât

de repede ai merge, vine după tine. Când îți întorci capul chiar și numai un pic, îți apare în fața ochilor, este acolo. Chipul îi este cufundat în fum. În timp ce ea știe ce vrea să facă, tu nu știi. Bek, întrebi tu, o cunoști pe femeia care stă în spate, la masa de lângă perete? O privițI amândoi. Femeia e întoarsă într-o parte și vorbește la telefon. Cu o mână se joacă cu vârful firelor de păr. Nu o cunosc, răspunde Bek, de ce întrebi? Un pic mai devreme se uita la noi sau așa mi s-a părut. Mă obișnuisem repede, de azi-dimineață, să nu fiu observat pe stradă, să nu se întoarcă nimeni să se uite la mine. Acum, când ne-am intersectat privirile, sunt confuz. Ce bine ar fi dacă nu m-ar urmări niciun ochi. Dacă nu aș simți priviri în spatele meu. Dacă aș putea să intru pe orice stradă îmi doresc și să stau liniștit oriunde vreau. Dacă parfumul femeilor care trec prin fața mea mi-ar fi cunoscut, dar fără ca vreuna să se uite la mine. Dacă s-ar uita la mine, nu aș ști cum să reacționez. Ce-aș zice dacă m-ar saluta și m-ar întreba ce fac? Eu mi-am pierdut memoria, vă rog să mă scuzați, nu vă cunosc. Poate că data viitoare îmi voi aminti cine sunteți. Chiar dacă până atunci nu mă veți uita, să țineți minte că eu v-am uitat. Povestiți-le cunoștințelor noastre comune. Să știe

cât de gravă este situația. Să nu se supere nimeni din cauza privirilor mele goale, să nu se uite după mine și să nu mă deranjeze. Cum s-a întâmplat? Nici eu nu știu. Mi-am deschis ochii și sunt un nimeni. Am un corp. Atât. Mi-am citit numele din cartea de identitate pe jumătate ruptă. Mi-am privit chipul în oglindă. M-am uitat la copertele discurilor pe care le-am strâns. Oare ce simțeam când le priveam în trecut? Și dacă nu voi ști niciodată acest lucru? Sau dacă voi crede că toate astea sunt vis? Dacă, atunci când mă voi trezi, le voi povesti celor din jur că în vis aveam un prieten cu un nume ciudat, Bek, și că mă urmărea o femeie cu părul lung, dar că nu îmi amintesc de ei? Dacă am râde împreună. Dacă aș spune că sunt cântăreț de blues (blues?), că vocea mea a devenit faimoasă odată cu frumusețea mea și am râde și mai mult. În vis nu există trecut. Omul trăiește doar acel moment în vis, nu cunoaște trecutul. Asta sunt eu.

Mă întorc și mă uit le femeia din spate. Încerc să găsesc un înțeles în ochii ei. Femeia își întoarce capul, face semn către ospătar și cere nota. Își scoate portofelul. Își pune telefonul, pachetul de țigări și bricheta în poșetă. S-a făcut cam cald aici, îi spun eu lui Bek, mergem? Plătim și noi nota. O luăm la vale

pe strada din capătul piațetei, întorcându-ne în partea din care am venit. Strada Yüksek Kaldırım s-a aglomerat. Din fiecare magazin se aude o altă muzică. La colț de stradă, un copil vinde apă dintr-o găleată plină cu sticle. Apă rece, apă rece ca gheața. Un om care trece prin mulțime, îmbrăcat în pardesiu, cu o pălărie de fetru, aduce a scriitor. Se plimbă pe drumul pavat cu piatră cubică cu o carte în mână. Când ajunge în fața anticariatului la care m-am uitat eu un pic mai devreme, se oprește să-și tragă sufletul. În timp ce își îndreaptă pălăria aruncă o privire la cărțile din vitrină. Apoi se uită la ceas. Spre deosebire de mine, nu are nicio problemă în a face diferența între acum un an și acum o sută de ani. Mă lovesc de cineva care trece pe lângă mine. Mă dezechilibrez. Coasta începe să mă doară. Mă opresc și respir adânc. Ți-e bine? mă întreabă Bek. Da, sunt în regulă. Încerc să nu o pierd din ochi pe femeia cu părul lung, aflată la câțiva pași distanță în fața noastră. O țin în raza privirii mele. Dintr-o cafenea din stânga se înalță râsete. Veselia grupului întins pe scaunele cu desene din carpete, din ale căror gesturi ne dăm seama că sunt turiști, împânzește strada. Am venit împreună la cafeneaua asta de câteva ori, au burgeri buni, spune Bek. Vrei să

mâncăm ceva? Nu, îi răspund eu, să ne învârtim un pic și apoi mâncăm.

Arunc o privire asupra mulțimii care se întinde în fața noastră. Nemaivăzând-o pe femeia cu părul lung, îmi dau seama că am pierdut-o. Prinsă în puhoi, dispare așa cum a venit. Nu era în viața mea, acum nu mai este deloc. Degeaba analizez în jur. Magazine care vând instrumente muzicale, care fac plăcuțe de tot felul, locuri care vând *döner*. Oamenii ies dintr-unul și intră într-altul. Există o bucurie ciudată în această mulțime. O bucurie necunoscută de mine. Poate că nici ei nu o cunosc. Când ajungem la bulevardul din capătul străzii, zgomotul mașinilor acoperă tot. Trecem prin fața bătrânilor care vând pachețele de șervețele nazale și a sărmanilor care strâng bani, cântând la saz[1]. La fel ca ceilalți, mergem la doi metri distanță, ca să nu deranjăm un cățel care doarme întins pe caldarâm. Cotim pe lângă o clădire gri cu pereții groși. Acolo, în față ne apare o mare care nu încape în teaca ei. De un albastru indigo. Rece. Nu știam că marea e atât de aproape. Se clatină dinspre Podul Galata către Bosfor și de acolo, către Marea

[1] *Saz* este un instrument muzical cu coarde, asemănător chitarei, des întâlnit în muzica orientală, cu precădere cea turcească. Un alt termen folosit în Turcia pentru acest instrument este *bağlama* (n.tr).

Marmara. Un val înălțat se lovește de mal, se-ntinde deasupra pietrelor cubice, iar de acolo se scurge în pământ printre crăpături. Albastrul mării, pietre crăpate, pământ. Fac un pas înapoi. Mă întind și îl prind pe Bek de braț. Îl trag cu mine de parcă ar trebui să ajungem undeva. Trec pe lângă bănci. O iau pe strada din fața debarcaderului. Pe strada îngustă, odată cu vântul, se aud și sunetele valurilor. Încetinesc. Probabil se apropie ora feribotului, oamenii se grăbesc către debarcader. Majoritatea au plecat, au rămas cei puțini, vor să ajungă la ultimele ore ale zilei. Toată lumea este agitată. Feribotul e pe cale să plece. Iar mă lovesc de cineva. Probabil am obiceiul de a mă lovi de oameni. Trebuie să învăț din nou să merg prin aglomerație. Mă dau într-o parte și fac loc. E femeia cu părul lung. Mă privește uimită. Prostule, zice cu o voce șoptită, prostule. Își trage pe ochi ochelarii de pe cap și se îndepărtează nervoasă. Bek mă atinge pe umăr, ești în regulă? mă întreabă el. Da, sunt, cred. Toată ziua afară, am obosit. Mai bine nu vin în seara asta la întâlnirea cu prietenii. Ne vedem altădată cu ei. Aș merge acasă să mă odihnesc.

6

Bek mă lasă acasă. Este îngândurat pentru că nici azi nu i-am acceptat dorința de a rămâne cu mine. Rămâi cu bine, zice el. La revedere, îi răspund. Vorbesc cu mine însumi ca într-un cerc. Repet aceeași decizie de când am venit acasă: n-am să mă oblig să mă gândesc la trecut. Așa zic, dar apoi nu pot face nimic altceva decât să mă întreb despre trecut. Este ca și cum ai spune cuiva care se trezește în întuneric să nu privească întunericul. În orice parte s-ar întoarce, e întuneric, dacă închide ochii, tot întuneric e. În depărtare, nici măcar în adâncurile infinitului, nu se întrevede vreo rază de lumină. Oare în locul luminii sunetul ar putea fi contrariul întunericului? Sunetul acestei case. Sunetul soneriei. Sunetul muzicii. Mă uit la coperțile discurilor agățate pe perete. Mă duc și mă așez lângă colecția de discuri. Îmi plimb degetele pe deasupra lor. Scot unul și mă uit la coperta lui. Apoi încă unul și încă unul. Cunosc fiecare cântăreț de pe fiecare copertă, dar nu pot să îmi amintesc când le-am luat, de unde le-am luat. Pe la mijloc, dau de discul lui Bessie Smith. În fotografia de pe copertă e prinsă cu gura întredeschisă, zâmbește de parcă ar vrea să-mi

dea din propriul suflu. Îi acopăr gura cu mâna. Aștept până îmi transpiră palma. Când iau mâna, văd că încă îmi zâmbește. Scot discul din copertă. Nu sunt sigur cum ar trebui să-l țin. După ce îl învârt printre degete, îl așez pe pick-up. Discul se învârte vălurit. Fixez acul. Hârâie. Începe un pian. Un pian cu clapele uzate, un pian care a strâns tot praful de pe lume. Apare Bessie Smith cu vocea ei guturală. *I've got the blues, I feel so lonely. I'll give the world if I could only make you understand*[2]. Înțeleg cuvintele. Înseamnă că știu engleza. Știu că și limba aceasta este limba engleză. Mă întind pe spate în mijlocul sufrageriei. *'Cause when you're gone, I'm worried all day long…* Îmi deschid brațele larg. Răcoarea pardoselii mi se scurge de la spate către piept. Afară, seara se lasă repede. Chiar și cei care nu privesc pe fereastră pot simți cum se ridică luna plină. Pe stradă, un vânt lin. La marginile pereților întunecați, grămezi de gunoaie. Printr-o fereastră deschisă se aud hohote. La colț de stradă un cuplu tânăr se sărută. Nu au nici bani în buzunare și nicio cameră unde să meargă. Pe caldarâmul de vizavi apare un bărbat, se oprește și își aprinde țigara. Se

[2] Versuri din piesa „Baby, Won't You Please Come Home", de pe albumul *Columbia*, 1923 (n.tr).

opresc și câinii care îl însoțesc. Un om care se plimbă singur la ora asta pe stradă trebuie să aibă ori băutură, ori țigări și, înainte de miezul nopții, trebuie să își găsească un culcuș în care să se ghemuiască. Se aude un șuierat. Proprietarul șuieratului este un tânăr care stă sub stâlpul de iluminat de pe strada din față. E clar că așteaptă pe cineva. Din când în când își întoarce capul, verificând dacă vine cineva din partea cealaltă a drumului. Cântecul șuierat îi aparține lui Bessie Smith. Nu-mi dau seama dacă acest cântec este unul vesel sau unul trist. În timp ce-l ascult, în mintea mea se formează imagini, dar nu simt nimic. Imaginile neînsuflețite înaintează una după alta, oameni și voci se pierd în noapte. Ascult melodia fără să simt vreun sentiment de bucurie sau dor. În trecut ce simțeam? *Baby, won't you please come home, Baby, won't you please come home…* Sună soneria. Îmi întorc capul și mă uit. Este sunetul telefonului.

Ajung la telefonul care pare mai bătrân decât mine pe măsuța decolorată. Ridic receptorul și-l duc la ureche. Un vuiet îndepărtat care aduce cu sunetul mecanic al cablurilor. În acest moment, în mii de case din acest oraș, cablurile prin care se scurg vocile a mii de oameni vibrează și răsună. Aștept ca o voce

de acolo să ajungă la mine. Neauzind nimic, duc telefonul la cealaltă ureche. Boratin, zice o femeie. Este o voce guturală, la fel ca cea a lui Bessie Smith. Din acest motiv îmi pare cunoscută. Soră, îi răspund. Da, dragul meu, eu sunt. Ceea ce urmează ar putea fi un moment de tăcere. Sau ea va vorbi, iar eu doar voi scoate sunete aprobatoare. Ești acolo, Boratin? Da, soră, sunt aici. Asta este tot ce știu. Sunt aici, într-o casă pe care nu o știu. Boratin, de zile întregi încerc să dau de tine, ai avut iar multe concerte? Dacă i-aș zice, soră, eu nu te știu. Dacă i-aș spune, dacă te-aș vedea pe drum, nu te-aș recunoaște. Dar în locul a toate astea îi spun, sunt foarte ocupat, soră, sunt mereu afară, iar acasă ajung târziu. Ești în Istanbul, Boratin, te obosește. Chiar și eu tresar de la depărtare când îl văd în filme. Tu ești tânăr și nu ai grijă de tine. Și în copilărie erai la fel, mergeai să joci coci și uitai să mai vii să mănânci, cât era ziulica de lungă jucai fotbal pe stradă. Apoi te-ai atașat de chitară. Ori de câte ori mă sună, sora mea îmi repetă aceste vorbe. O înțeleg din vocea ei liniștită. Ori de câte ori mă sună, îmi dă exemple din copilărie. Amintirea trecutului este o bucurie pentru ea. Îi place să-mi dea sfaturi pline de compasiune. Să ai grijă de sănătatea ta, să nu cumva

să te îmbolnăvești. Bine, soră, stai liniștită, am grijă. Conversația cu sora mea e un joc. Mă obișnuiesc imediat. Asta este viața? Dacă toate zilele mele, toți anii mei, vor trece cu jocuri de acest fel… Zici că ai grijă de tine, dar nu uita cum primăvara trecută ai rămas în ploaie și te-ai îmbolnăvit. Am uitat deja. Sper că voi reuși într-o zi să-i spun asta surorii mele. Tu, îmi spune, și când erai mic te luai cu joaca și rămâneai în ploaie. Așa făceam? Îmi închipui un copil crescut sub ploaie într-un orășel. Îmi amintesc de ploaie din cărți și din filme, dar nu știu cum arată. Acel copil este fericit ca-n filme, până când înțelege că pe pământ sunt și altfel de vieți și că ar putea să le atingă. Nimeni nu poate să-l oprească. Simte cum îl mână visele. Ar vrea să grăbească timpul, ca viața să se scurgă cu viteză, ca toate căile din fața lui să se deschidă. Iar când vine momentul potrivit, să plece fără a se mai uita în spate. Așa un copil eram eu? Cum m-am atașat de chitară într-un orășel atât de mic? Schimb subiectul. Tu ce faci, soră, toată lumea e bine? Suntem bine, ce să facem, petrecem timpul cu vecinii. Unul dintre chiriașii noștri pleacă, am găsit altul nou, se mută luna viitoare. Aladdin a pregătit contractul de închiriere, el l-a scris. De când nu l-ai mai văzut, Aladdin a crescut mult, s-a

făcut mare. Urmăresc cu atenție toate cuvintele spuse de sora mea, încercând să înțeleg cine este Aladdin. Bravo lui Aladdin, zic eu, înseamnă că s-a făcut mare. Ce fac oare? S-a făcut, unchiule, așa tare s-a înălțat… A trecut ceva vreme de când nu l-am văzut, ce repede trece timpul. Da, au trecut trei ani, trece timpul ca vântul. Aladdin visează în fiecare vară că vii aici și îți petreci vacanța cu el. Numeri anii? Ah, ultima dată ai venit la înmormântarea cumnatului tău. Cu timpul, Aladdin s-a obișnuit cu absența tatălui său, și-a pus speranța în tine. Se bucură când primește cadourile de la tine, când deschide pachetele, întreabă când o să vină și unchiul. Zilele astea a început să cânte ca tine. Pune un scaun în fața oglinzii, se așază și cântă ore în șir. Știi, vocea lui seamănă cu a ta. Au trecut mulți ani de când nu am fost să îmi văd sora și nepotul rămas fără tată. Ce fel de om sunt eu, mai bine zis, ce fel de om eram? Am să vin, îi spun eu, să mai rezolv din treburi și am să vin să vă văd. Cuvintele îmi ies singure din gură. Într-adevăr, ai să vii? Se emoționează atât de tare, încât se înțelege că până acum nu am mai spus așa ceva. Trei ani care au trecut fără să îmi văd sora mai mare. Da, am câteva concerte, după care am să vin și am să rămân cu voi o perioadă. Vino, Boratin, îmi este

tare dor de tine. Când erai student veneai în fiecare lună. Eu pe atunci îți spuneam să nu vii atât de des, să nu rămâi în urmă cu studiile. Nu mă lăsa sufletul să te știu doisprezece ore pe drum. Doisprezece ore dura drumul, soră? Vezi, dacă nu ai mai venit, ai uitat și drumul. Pe atunci îmi spuneai că nu ți-e deloc greu pe drum. Urcai în tren din Gara Haydarpașa și ajungeai la Nehirce a doua zi, dimineața. Când apăreai brusc în ușă, toată lumea era a mea. La fiecare venire spuneai că Nehirce nu s-a schimbat. Nu știu dacă în vocea ta era reproș sau satisfacție, o spuneai cu un mic zâmbet. Dar Istanbulul se schimbă? te întrebam eu. Da, îmi răspundeai, odată cu tot ce este în el și cu toți oamenii din el. Ceea ce ai văzut azi poți ca mâine să nu mai vezi, ceea ce ți s-a părut adevărat dimineața seara poți spune că e o minciună. Toată lumea își antrenează sufletul în funcție de asta. Istanbulul se schimbă în continuare, Boratin? Nici nu știu ce să spun. Nu m-ar crede dacă i-aș spune că de câteva zile Istanbulul nu s-a mai schimbat, că a rămas blocat într-o clipă infinită. Minciuna și adevărul sunt totuna acum. Dreptatea și nedreptatea sunt la fel acum. Moscheile construite din piatră par de aceeași vârstă cu zgârie-norii de oțel. Istanbulul s-a oprit, eu m-am oprit. M-am pierdut în

tunelul timpului dintre nou și vechi. Caut un cuvânt în care să cred. Pe morți îi cred vii și poate că pe mulți vii îi cred morți. Mintea mea este un cimitir în care viii și morții dorm îmbrățișați. Mirosul de carne putredă se amestecă cu parfumurile îmbătătoare. Cine vorbește, cine se vaită, cine se va trezi mâine dimineață și va merge la serviciu? Atunci când un telefon va suna, cine se va întinde și va lua receptorul, va vorbi, va fi curios? Sora mea ar trebui să știe dacă și atunci când eram mic și încă locuiam în Nehirce mintea mea era la fel de încurcată. Într-o zi aș putea să o întreb. Aș putea să aflu dacă am un trecut la care vreau să mă întorc sau nu. Dacă am părăsit acel loc, dacă nu am mai dat pe acolo decât la înmormântări, oare toată vina este a mea? Un Nehirce care nu mi-a câștigat atașamentul nu ar trebui să fie văzut atât de perfect. Boratin, ești acolo? Sunt asemenea unei ape care se scurge dintr-un vas spart. Nici nu aș putea să mă întorc în vasul meu și nici dacă m-aș întoarce, acel vas nu m-ar mai putea ține. Soarta mea este să vreau să dorm și să nu pot să dorm, să citesc iar și iar numele din agenda telefonică și să nu mi le pot aminti, și să mă trezesc mereu în aceeași cameră, să privesc contururile interminabile ale pereților. Dacă există Dumnezeu (există?), el joacă

un joc al sorții diferit cu fiecare dintre supușii săi. Iar acesta este cel care mi s-a nimerit mie. Cântecele de pe disc nu-ți arată nicio cale. Imaginile sunt neînsuflețite, nu pot să le ating. Iar ceea ce ating nu pot să simt. Ceea ce simt nu pot să înțeleg. Există o scăpare, mă așteaptă undeva, dar eu încep ziua în fiecare dimineață fără să știu ce trebuie să fac. Boratin, dragul meu? În timp ce-mi ascult sora, în fața ochilor îmi apare chipul lui Bessie Smith. Îmi zâmbește compătimitor, de parcă ar vrea să-mi dea din suflul ei.

acasă nu se merge
mereu pe același drum

7

Razele de soare care pătrund printre jaluzele împrăștie în cabinetul medicului o lumină slabă. Desenele cuverturii de pe canapea se însuflețesc. Pe cuvertură persistă mirosul pisicii care adineauri se plimba pe aici, dar care a dispărut în camera alăturată. Pe cotierele fotoliului pe care stau, același miros. Eu am un miros? Doctorița, care observă că sunt distras, îmi întinde un pahar cu apă. Așteaptă să termin apa, apoi își continuă discursul. Taxiul în care ați urcat trecea pe partea cealaltă a Podului Bosfor, spune el. În momentul în care traficul s-a oprit din cauza unui accident de pe la mijlocul podului, dumneavoastră ați deschis ochii pe bancheta din spate unde ați adormit și ați privit afară încercând să înțelegeți unde vă aflați. Acestea sunt relatările taximetristului. Dacă nu ar fi fost accidentul, taxiul și-ar fi continuat drumul, iar dumneavoastră, somnul. După ce a așteptat câteva minute, șoferul a coborât din taxi să afle motivul

pentru care traficul era oprit; văzând că traficul nu pare să se deschidă curând, și-a sunat un prieten. În timp ce el era prins în conversație, dumneavoastră ați coborât din taxi și v-ați îndreptat către marginea podului. Vuietul orașului. Marea care strălucea sub luminile lui. În jur, voci. V-ați întins și ați privit marea de pe pod în jos. Dar, de fapt, dumneavoastră ați cerut să ajungeți cât mai repede acasă. Așa i-ați spus șoferului când ați urcat în taxi. Concertul susținut în seara aceea a decurs bine. V-ați distrat cu toții în acea aglomerație. Vă deranjează că vă povestesc toate acestea? Chiar dacă nu vi le amintiți, trebuie să le discutăm. Am citit știrile, interviurile despre dumneavoastră. Când vorbiți despre cântăreții preferați amintiți și de Kurt Cobain și Yavuz Çetin[3]. Doi muzicieni care s-au sinucis. Doctorul se uită la paharul din mâna mea ca să înțeleagă dacă mai vreau apă sau nu. Îmi urmărește mișcările degetelor. Eu mă gândesc la ceea ce îmi spusese data trecută când ne-am văzut, că părinții mei au murit într-un accident de mașină. Paharul este gol. Se pierde în mâna mea. Dacă îl mai strâng un pic, se sparge. Substanța activă din

[3] Yavuz Çetin e unul dintre cei mai cunoscuți muzicieni de blues din Turcia; s-a sinucis la 30 de ani, în 2001 (n.tr).

medicamentele pe care le iau e litiul. Litiul ar ușura mintea, ar alunga întrebările obsesive. Nu ar mai fi nevoie să îmi fac griji. Dacă trecutul m-a lăsat, aș putea să las și eu trecutul până când va reveni singur. Nu vreau să mă gândesc la nimic dintre toate astea. Și ce dacă săritul în apă reprezintă dorința de întoarcere în pântecul mamei, iar săritul de sus dorința de a crea? Mintea mea este în altă parte. Doamna doctor, când mi-am deschis ochii la spital, v-am întrebat ce-am pățit. Ce-am pățit? Iar dumneavoastră m-ați întrebat cine sunt. Cine eram eu? Auzeam sirenele vapoarelor. Un vapor printre zgomotele din stradă. Un sunet care se distanțează de toate celelalte zgomote și ajunge la mine are vreun înțeles? Dumneavoastră mă întrebați cum mă cheamă, dar eu încercam să îmi amintesc de ce am vrut să mor. Cunoașterea unuia dintre răspunsuri nu ușura răspunsul celeilalte probleme. De ce dorința de a muri? Sirenele vapoarelor răsunau în mintea mea. Claxoane, strigătele vânzătorilor ambulanți. Dar nu erau țipete de pescărușii. Îmi spuneați că este o îndeletnicire a minții să ne gândim și la ceea ce nu există. Doamna doctor, ce bine ar fi dacă toți oamenii și-ar uita trecutul, dacă s-ar culca seara, iar a doua zi dimineața s-ar trezi cu mintea goală și dacă nu m-ar

mai privi cu milă. Domnule Boratin, atunci lumea ar fi o altă lume, omul ar deveni alt om. Și eu tot asta spun, doamnă doctor, poate că nimeni nu și-ar pune capăt zilelor din senin. Cuvintele zboară în fața ochilor mei, legănându-se asemenea unor frunze alunecând în gol, când într-o parte, când în cealaltă. Prind unul câte unul cuvintele din vecinătatea mea, le arunc în gură și le rostesc fără să le mestec. Azi-dimineață, când am ieșit din casă, proprietarul băcăniei din colț, văzându-mă, a venit alergând la mine. Auzise ce mi s-a întâmplat. După ce m-a văzut întreg, mi-a spus că am scăpat ieftin, cu o expresie veselă de parcă aș fi trecut printr-un accident minor. Mi-a luat mâna între mâinile lui și m-a strâns prietenește. A chemat-o pe fiica lui, apărută în ușa băcăniei, spunându-i să-mi sărute mâna. Nu i-am dat voie. O fată de doisprezece-treisprezece ani. Cu o privire timidă. A trecut examenul (care examen?). Omul mi-a strâns iar mâna și mi-a mulțumit. El mi-a spus că fata a luat examenul cu ajutorul meu și că astfel i-a fost salvată viața. I-am dat meditații fetei, ori i-am dat bani să meargă la meditații? În timp ce băcanul formula fraze lungi care începeau cu datorită dumneavoastră, fata s-a rușinat, plecându-și capul. Bravo, ești fată inteligentă.

Pe deoparte simt o ușurare ciudată gândindu-mă că sunt un om bun, pe de cealaltă, vreau să mă îndepărtez cât mai repede de această conversație în care nu știu ce să vorbesc. Înțeleg încă o dată că nu sunt sigur de nimic, doar de trupul meu. Există cineva care e sigur de altceva în afară de trupul său? Noaptea îmi iau medicamentele, a doua zi dimineața mă trezesc cu speranțe noi, dar la sfârșitul zilei mă regăsesc în același loc. Mă așez pe marginea patului și îmi privesc palmele, brațele, picioarele, de parcă le-aș fi văzut pentru întâia oară. Există ceva, cineva pentru care merită să îți dai viața? Exista o astfel de valoare în viața mea? Petrecusem o noapte frumoasă, iar la întoarcere adormisem în taxi. Trezindu-mă și văzându-mă pe pod, încercasem moartea. Dacă atât valorează viața, poate că nu merită să mori pentru ea.

Doctorița îmi ia paharul din mână. Observă că privirea mea nu e la ea, ci la oglinda din lateral. Așteaptă să vorbesc. Ce vedeți acolo, mă întreabă ea după un timp. Văd o oglindă. Se reflectă raze de soare. Desenele de pe canapea își schimbă sensul. Mirosul pisicii se răspândește în oglindă. Picătura de apă rămasă pe marginea paharului gol. Zgomotele de pe stradă care învăluie vocea doctoriței. Domnule Boratin, îmi

spuneți, vă rog, ce vedeți? Văd o oglindă. Nu asta, vă întreb despre ceea ce vedeți în oglindă, chipul dumneavoastră. Chipul meu? Da, nu vă analizați chipul? Jumătate din orașul acesta și-ar da tot ce are pentru a avea un chip perfect ca al dumneavoastră. În loc să întreb de cealaltă jumătate, întreb, dar dumneavoastră sunteți într-adevăr doctor? Râde. Au dreptate ziariștii care vă laudă când spun că muzica pe care o faceți seamănă cu chipul dumneavoastră. Ar trebui să trăiți doar și pentru această frumusețe. Mă întorc din nou spre oglindă. Mă uit fără să clipesc, așa cum o fac în fiecare dimineață când mă trezesc. Nici imaginea din oglindă nu clipește. Aștept să văd care din noi va obosi și va renunța. Cel care va clipi primul, acela sunt eu. Când rămân un timp îndelungat în fața oglinzii, nu-mi dau seama pe care parte sunt. În minte îmi vine povestea miriapodului. Doctorița își întinde mâna de parcă ar vrea să mă atingă, arătând înspre degetele mele. Acestea sunt cele mai talentate degete de chitarist din ultimii ani. Domnule Boratin, în viață există valori pentru care trebuie să trăiești, spune ea. Spuneți că sunteți sigur doar de trupul dumneavoastră, pentru început este suficient și atât. Se uită la degetele mele. Osoase. Cu vene subțiri. Eu de ce sunt eu? De ce nu

sunt doctor, băcan, de ce sunt Boratin? Răspunsul acestei întrebări nu figurează în cartea de identitate sau în cardul bancar, ambele scoase recent. De ce părinții mei au murit într-un accident rutier? Traficul de pe Podul Bosfor se oprise din cauza unui accident. Conform spuselor, mă trezisem și mă uitasem afară pe geamul taxiului. Mă gândisem că părinții mei muriseră în accidentul din fața noastră. Anii ce-au trecut și distanța nu au nicio importanță. Morții pot muri din nou, oricând, oriunde. Aș putea și eu să reînvii (să reînvii?). Când mi-am deschis ochii la spital, ați fi putut să îmi spuneți că sunt altcineva, cineva care are părinții în viață. M-ați fi putut salva de la a fi copil orfan. Vorbe, vorbe. Prin fața ochilor îmi zboară litere, cifre, dar, cel mai des, semne de întrebare. Vreau să pun un semn de întrebare chiar și după cuvântul da. Da? Așa îmi va trece viața. Știți, doamnă doctor, era un miriapod care atrăgea atenția tuturor prin postura sa. Avea un mers semeț, dansa bine. Într-o zi l-au întrebat: oare în ce ordine faceți pașii aceștia atât de frumoși? Întâi faceți un pas cu al șaptelea picior drept, iar apoi cu al paisprezecelea picior stâng? Apoi vă ridicați al douăzeci și unulea picior drept și călcați pe al treizeci și doilea picior stâng? Miriapodul își dădu

seama că până în acel moment nu se gândise deloc la pașii săi. Curios, a început să meargă și a încercat să înțeleagă în ce ordine ridică fiecare picior. Picioarele i s-au împleticit, ba mai mult de atât, ce să mai danseze, a uitat cum se merge chiar și pe drumul drept. În viața mea anterioară și eu trăiam la fel ca toată lumea, atașat de obișnuințe. După ce mi-am pierdut memoria, am fost obligat să mă gândesc la detalii. Obligația de a-mi aminti de o perioadă de care nu-mi pot aminti. Mă împiedic. În timp ce merg pe stradă, mă lovesc de oameni. Calendarul din mintea mea are o altă ordine, încurcată. Crede că vremurile vechi se petrec acum, că locurile îndepărtate sunt în apropierea mea. Acasă am un bibelou care reproduce statuia din Roma a Mariei și a lui Isus. În timp ce privesc bibeloul, văd Roma în interiorul hărții Istanbulului. Isus tocmai a murit. Maria, care ține doliu pe străzile întunecate, cerșește pâine împreună cu imigranții. S-a calculat viteza luminii. Au fost descoperite toate continentele. Acum se așteaptă descoperirea unei noi planete locuibile. M-am săturat să îmi tot amintesc de aceste detalii, să am îndoieli în ceea ce le privește și apoi să încerc să le pun pe fiecare, pe rând, la locul lor. Nu sunt în stare să merg pe stradă. Vreau să mă întorc acasă, să încui

ușa, să rămân singur. Îmi este teamă de mine însumi. Și dacă eu nu sunt eu… Când eram internat la spital, văzusem știrile despre o persoană care evadase din închisoare. O știre în legătură cu un bărbat care ținea oamenii închiși într-un adăpost de sub casă, îi lega de mâini și de picioare în poziția ghemuit, îi tortura, le îngropa cadavrele, iar apoi urca în casă și își continua viața normală cu soția și copiii lui. Nu m-am întrebat cum a reușit bărbatul acela să facă astfel de lucruri, ci cum au putut trăi alții cu un astfel de om, cum au stat la aceeași masă și au dormit în același pat. După ce a fost prins, omul a spus că nu regretă, că tot ce făcut a făcut în numele lui Dumnezeu. Cincisprezece ani. O perioadă lungă în închisoare. Poate că anii l-au învățat ce înseamnă regretul. Apoi a evadat din închisoare. Cu o carte de identitate falsă în buzunar, a crezut că va putea fugi și de trecutul său. Lumea de afară i s-a părut ciudată. Asta nu era lumea lui anterioară. La miezul nopții s-a trezit într-un taxi care oprise la mijlocul podului, cu dorința de a-și pune capăt zilelor. S-a urcat pe balustrada podului, apoi și-a deschis brațele. A sărit în sus asemenea unei păsări, aripile sale l-au purtat în jos, până la o mare la care nu se poate ajunge. Era un cântec de genul ăsta, nu-i așa?

În patul meu de spital, m-am gândit dacă sunt eu acel om. Cuvintele prezentatorului de la televizor erau la aceeași distanță cu ale dumneavoastră, doamnă doctor. Totul era la aceeași distanță față de corpul meu. Am făcut mai târziu cunoștință cu aglomerația din oraș. Încerc să mă obișnuiesc cu zgomotul. Am dificultăți cu înțelesul cuvintelor. Când repet prea mult un cuvânt, își pierde sensul. Atunci când spun că trebuie să dorm, cuvântul somn se topește. Când spun *copilăria mea*, cuvântul copilărie se fărâmițează literă cu literă. Iar atunci când literele se reunesc, ordinea lor se schimbă, rezultând un alt cuvânt. Nu înțeleg cuvântul cel nou. În minte îmi vin melodii. Decid să urmăresc notele, în locul literelor. Fredonez o melodie. Apoi se împrăștie și notele. Fiecare notă care își schimbă locul reapare într-o poziție greșită. Cântecul de pe buzele mele se transformă într-un zgomot asurzitor.

8

Merg spre mijlocul parcului cu un simit[4] în mână și mă așez pe o bancă. Oameni care stau de vorbă sub

[4] Covrig în formă circulară, presărat cu semințe de susan, mac sau doar sare, foarte comun în Turcia (n.tr).

copaci, oameni care dorm la umbră. Alții întinși pe spate, contemplând cerul. Îmi ridic capul și mă uit în ce parte zboară pescărușii. În Istanbul este un obicei să hrănești pescărușii cu simiți; aveam și eu obiceiul ăsta? Eu, eu, eu. În vremurile îndepărtate (cât de îndepărtate?), cuvântul *eu* nu exista în vocabularul oamenilor. Nu ziceau cine sunt eu, întrebau cine este Boratin. În loc de îmi este foame, spuneau lui Boratin îi este foame. Boratin stă în parc. Boratin privește cerul. Boratin se gândește, dar nu vrea să se gândească. Nu vrea să se ridice. Nu vrea să plece. Nici nu știe ce vrea. Mestecă simitul foarte încet. Cu toate că e pentru prima oară când mănâncă simit, își amintește de acest gust. Creierul este ciudat. Mă învârte pe degete, fără să îmi spună nimic. Cine cui îi aparține; eu sunt proprietarul creierului ori creierul este proprietarul meu? Se aude sirena unui feribot. Dacă mă ridic, pot să-l văd. Dacă mă îndrept în partea aceea, nu este nevoie să mă apropii de mare. De i-aș face cu mâna de la depărtare. De-aș face feribotului cu mâna așa cum se obișnuiește în Istanbul. De-aș fluiera la pescăruși. Fiecare feribot are cârdul lui de pescăruși, merg unul după celălalt. Când marea e agitată, când bate vântul. Pasagerii aruncă în aer bucăți de simit, pescărușii vin

cu viteză și prind fiecare bucățică. În timp ce eu stau acum pe bancă, creierul meu e plecat pe malul mării și privește feribotul. Le aruncă simiți pescărușilor. Știu, creierul meu trăiește gândind. Dar eu nu sunt creierul meu. Eu stau în parc și mănânc simiți.

Văd că cineva se apropie cu pași lenți. Înțeleg din priviri că vine spre mine. E de-o vârstă cu mine. Are o mustață subțire. Picioare lungi. Gulerul cămășii îl are ridicat. Mânecile îi sunt suflecate. Bună, spune el. Bună, îi răspund. Se așază lângă mine. Își sprijină spatele de speteaza băncii. Inspiră adânc, umflându-și pieptul, apoi își eliberează suflul. Pare că el ar căra toată povara vieții. Aruncă o privire în jur, în aglomerația care se mărește. Nu trebuie să ai încredere în ăștia, spune. Și eu sunt om, nu-i așa, dar nimeni nu-mi duce grija. Uită-te la ei. Stau grupuri-grupuri. Să nu crezi că, dacă stau împreună, se cunosc. Majoritatea sunt străini unul de celălalt. Dacă și-ar schimba locul și s-ar așeza lângă altcineva, nu i-ar păsa nimănui, și-ar continua fiecare conversația de unde a rămas. Ei fug doar de mine. De parcă vreau să le cer bani cu împrumut, mă așez lângă ei, spun două cuvinte, se ridică și pleacă. Bărbatul tace. Își îndreaptă privirea în sus. Pare mai tulburat și mai nervos decât mine. Înțeleg că nu mă

cunoaște. Ce faci, cum e viața ta, îl întreb. Privirea lui se înmoaie. Zâmbește. Viața este la fel, dar eu m-am hotărât să îmi schimb propria viață. Mi-am luat un inel de logodnă. Acum o caut pe fata cu care mă voi logodi. Uite. Întinde mâna și îmi arată inelul. Inelul îi este larg pe degetul lui subțire. Odată cu mâna, îi tremură și umbra mâinii. Începem lejer pe bancă. Eu, el și umbrele noastre. Oare doctorița îmi spusese că trecutul seamănă cu o umbră ori îmi trecuse mie prin gând? Trecutul nostru se spune că e mereu cu noi. Oricâți ani ar trece, ar sta la aceeași distanță de noi, asemenea unei umbre. Mă prezint și îl întreb cum îl cheamă. Serka, răspunde el. Cum o vei găsi pe fata cu care te vei logodi, Serka? întreb. Mă duc la centrul comercial de vizavi, spune el. Îmi arată cu mâna. Disting clădirea de pe partea cealaltă a bulevardului, aflată în prelungirea copacilor. Merg în fiecare zi acolo, căutându-mi logodnica prin magazine și cafenele, spune el. Apoi vin aici. După-amiază, parcul se aglomerează. Ieri, aici, am confundat-o pe o femeie cu logodnica mea. M-am dus lângă ea și am întrebat-o cu o expresie respectuoasă, dumneavoastră sunteți logodnica mea? În loc să îmi răspundă cu da sau nu, s-a îndepărtat cu pași repezi. Poate că nici ea nu cunoștea răspunsul

întrebării mele. Nu sosise încă timpul potrivit în care să-l știe. Dar dacă mi-ar fi spus doar un cuvânt, aș fi înțeles dacă este ea sau nu. Sper ca azi să o revăd. De data aceasta voi fi mai gentil. Îi voi spune că nu trebuie să îi fie teamă de mine. O voi ruga să spună un singur cuvânt. Cuvintele nu au nicio importanță, îi voi spune, vreau să vă aud vocea, să simt mirosul vocii dumneavoastră. Vocile nu poartă doar mirosul trecutului, ci și pe al viitorului. Doar eu sunt cel care știe asta în acest oraș? Când îi voi auzi vocea, adică atunci când îmi voi găsi logodnica, voi ierta pe toată lumea. Îi voi ierta pe toți cei care mi-au făcut rău. Știi cine sunt? Cred că Serka pune această întrebare tuturor celor lângă care se așază. Se oprește, așteptând să îi dau un răspuns. Îmi clatin capul spre stânga și dreapta. Ascultă-mă, atunci, spune el. Îmi enumeră numele celor care i-au făcut rău. Împarte în silabe fiecare nume, de parcă ar vrea să le memorez. Când lista se termină, se oprește și el. Le analizează pe toate femeile care trec. Caută o față familiară. Se întoarce spre mine și începe să enumere din nou aceleași nume. De data aceasta adaugă adjective inofensive fiecărui nume. Neștiutor, zice el, inocent, sărac, orfan, spune. În jur, frunze palide. Sunetul pașilor furnicilor care

mi se cațără pe degete. În parc nimeni nu-și întoarce capul să se uite la noi. Sub fiecare copac se află o altă insulă. Fiecare e pe insula sa. Acesta este țărmul pe care m-a adus și m-a părăsit viața. Stau pe aceeași bancă cu un străin. Accept și singurătatea bărbatului împreună cu singurătatea mea. Sunt atât de singur încât, dacă m-ar striga cineva, nu m-aș întoarce să privesc, n-aș crede că acel nume îmi aparține. Cine, de ce să mă strige? Eu caut o viață pentru mine. Vreau să îmi regăsesc trecutul de unul singur, în liniște, cu persistența furnicilor care se cațără de pe iarbă pe metalul băncii, iar de acolo pe încheietura mea. Când omul are un trecut, nu se prea gândește la el, însă când îl pierde, nu mai reușește să și-l scoată din minte. Dar nu trebuie să îmi fac griji. Acesta este sfatul doctoriței. Dimineața, la prânz și seara îmi spun minciuni liniștitoare. În fiecare minciună caut o fărâmă de adevăr. Îmi urmez instinctul mai mult decât mintea. Merg acolo unde mă duc picioarele. Cutreier străzi. Stau în parc. Parcul este instant cuprins de țipete. Pe la mijlocul parcului, un adolescent a furat poșeta unei femei și fuge. Toți strigă unul la altul. Una dintre persoanele care alerga după băiat se lovește de un cărucior. Căruciorul se răstoarnă, bebelușul din el cade. Mama bebelușului

țipă. Jumătate dintre cei care alergau pierd urma adolescentului și se îndreaptă către copilul căzut. Cei care ațipiseră pe sub copaci se ridică în capul oaselor. Cei curioși se ridică pe vârfuri și privesc în față. Ne ridicăm și noi de la locurile noastre. Serka pleacă fără măcar să-mi spună la revedere. Se îndreaptă către bebelușul căzut. Eu o iau în sens opus. Mă desprind de agitația mulțimii. Ies pe poarta mică a parcului. Trec printre mașinile care așteaptă în trafic și mă duc în centrul comercial de vizavi.

Ușile automate se deschid și se închid. Pășesc într-un loc larg. Să fie oare un alt oraș în oraș? Toate coridoarele din centrul comercial sunt conectate la această arie, oamenii aici se întâlnesc și de aici se împrăștie. Pe măsură ce fiecare coridor se prelungește, se transformă într-o stradă, continuă șerpuit și se adâncește. Dacă și în trecut am fost aici, sigur am privit în jur la fel de mirat. Nu seamănă cu Istanbulul de afară. E răcoare. E liniște. Zgomotul pașilor se scurge pe pardoseala din marmură asemenea unei ape. Nu simt nicio umbră în spatele meu. Aici toată lumea pare a fi fără umbră. Fiecare e suficient pentru sine. La fel ca mine. Uneori, dacă au dureri de cap sau insomnii, medicamentele le vin în ajutor. La fiecare

colț, câte o farmacie. Nu doar pe timpul zilei, ci și al nopții. Magazinele de haine, de încălțăminte, restaurantele, cafenelele, supermarketurile, librăriile, lăcătușeriile, băncile, cinematografele și locurile de joacă pentru copii din cele patru părți ale orașului s-au strâns aici. Nu e un centru comercial, ci un castel nou care se înalță cu pereții săi pe mai multe etaje. Televizoare cu ecrane mari. Miros de cafea. Senzație de foame. Încerc să înțeleg de ce am plecat din parc și am venit aici. Nu sunt furnici. Nu este trafic. Nu se aud sirenele mașinilor de poliție. Coridoarele sunt urmărite de camere din toate părțile. Copiii aleargă în stânga și-n dreapta. Mă așez pe o bancă de lângă un copac. Copacii și băncile mă duc cu gândul la parc. Îi privesc pe bătrânii care merg cu pași grei. Le analizez chipurile întrebându-mă dacă printre ei se află cineva care să-mi readucă în minte trecutul. Nu vă îngrijorați, îmi spusese doctorița, în cele din urmă trecutul dumneavoastră se va întoarce. Cred că doctorița mea se uită mult la seriale, îi place să vorbească succint. Zice că trecutul meu nu va veni la mine într-un moment în care îl aștept, ci într-unul în care nu-l pândesc. Nu îmi aparține nimic din ce mi-a trecut prin minte adineauri. Capul meu e plin

cu vorbele doctorului. Nu știu cât din mintea mea îmi aparține cu adevărat. Cel mai bine este să merg. Aici pot merge fără să mă lovesc de mine. Mă opresc în fața unei vitrine și privesc manechinele neînsuflețite. Trec la vitrina alăturată și privesc un acvariu mare. Semăn cu peștii. Peștii care înoată în același loc și se plimbă în interiorul acelorași granițe. Chiar dacă îmi este frică de mare, iubesc peștii și acvariul. Dacă trăiesc destul, am să văd și celelalte zile: în viitor, într-un capăt al centrelor comerciale se vor construi maternități, iar în celălalt, cimitire. Omul se va naște aici, va trăi aici și, într-un final, va muri aici. Poate că și cealaltă viață a mea este la fel, în cazul în care am o altă viață. Soarele nu va arde pe nimeni aici, nimeni nu va tremura sub zăpadă. Cerul este inclus în lumea aceasta. În timp ce urc scările rulante, îmi ridic capul și privesc în sus. Lumina zilei pătrunde prin tavanul acoperit cu geam. Măreția moscheilor cu cupole largi și a bisericilor în stil gotic. De sus se revarsă ecoul răsunător al unui templu budist. Mă uit la cei care trec pe lângă mine. Fețele lor sunt calme. Pe toți i-a cuprins aceeași serenitate. Fără să știu unde merg, mă învârt când în stânga, când în dreapta. Urmăresc un spectacol susținut de un clovn într-un

colț amenajat pentru copii. Ascult melodiile cântate în timpul spectacolului. Observ că printre spectatori se află și Serka. Analizează împrejurimile cu ochi curioși. Ori își caută logodnica, ori pe cineva nou cu care să lege o conversație. În timp ce îl privesc îmi dau seama că oamenii pot să aibă cu totul alte probleme. Dacă aș fi pus în fața situației de a alege, nu pot să îmi dau seama dacă aș alege să rămân cu problema mea ori să fiu ca Serka. Mă îndepărtez fără ca el să mă vadă. Ajung din nou în fața acvariului. Pentru o clipă am impresia că lumea este formată din acest centru comercial. Nu există un loc numit afară. Vitrinele curg neîncetat asemenea unui râu, iar eu îmi închipui că sunt o parte din acvariu. Geam într-un geam. Apă într-o apă. De unul singur, în același loc.

9

Băcanul iese și își pune taburetul în pragul ușii. Înainte de a se așeza, aruncă o privire în stânga și dreapta trotuarului, ca să vadă dacă vine cineva cunoscut. Eu sunt cunoscut. Ca să nu mă observe, mă cufund prin mulțimea din stația de autobuz. Nu vreau să mă prindă și azi. Ieri dimineață când am ieșit din

casă, m-a oprit, m-a întrebat ce mai fac, apoi mi-a spus o poveste. Oare în trecut îi opream și eu pe oameni și le spuneam povești stupide? În povestea băcanului, un bărbat bătrân și unul tânăr mergeau pe o câmpie. La marginea unui râu, dăduseră peste o bătrână care căuta un loc mai puțin adânc ca să treacă pe malul celălalt. Tânărul o ajută pe femeie, o luă în spinare și o trecu pe celălalt mal. Bătrânului nu îi plăcu acest gest, spunându-i că în credința noastră este interzis să te atingi de femei. Zile întregi, la fiecare popas, bătrânul repetă aceleași vorbe, spunând despre păcatul de a atinge o femeie. Într-un final, tânărul nu mai rezistă și îi spuse, eu am cărat-o pe această femeie cu zile în urmă și am lăsat-o acolo, tu de ce o porți încă în cap? Băcanul, după ce și-a terminat povestea, s-a uitat la fața mea cu intenția de a găsi un sens, așteptând să spun ceva. Ce face fiica ta, cum merge școala, l-am întrebat eu ca să schimbăm subiectul. Resimt chiar și acum sentimentul acela apăsător care s-a abătut asupra mea când eram lângă băcan. Nu vreau să mă vadă. Se apropie două autobuze urbane unul după altul. Majoritatea dintre cei care așteptau urcă. Dacă mai vine un autobuz, am să rămân singur în stație. Mă uit spre băcan, e încă pe taburet. Mă îndepărtez de

stație, mergând înapoi în direcția din care am venit. Cu mâinile în buzunar, cu cocoașa la vedere. Acasă nu se merge mereu pe același drum. Când ajung la colț, o iau pe strada din stânga. Poate că și în trecut îmi schimbam drumul destul de des, mergând acasă pe alte căi. Încetinesc pașii pentru a cunoaște strada pe care am intrat. O femeie de la o fereastră vorbește cu fiica ei care se joacă pe trotuar. Un câine doarme lângă un perete. Două mașini parcate la marginea drumului. Un vânzător ambulant despre care nu îmi dau seama ce vinde de la depărtarea asta. Pe trotuarul de vizavi, o librărie, deasupra, stă agățată o plăcuță cu *Librăria Berke*. Alături, o frizerie, pe geam scrie *Frizeria Foarfeca de Aur*. Ambele au ușile deschise. A mai rămas în Istanbul o stradă liniștită ca aceasta? Sunt curios cum se numește strada. Să mă întorc și să mă uit la plăcuța de la colț, ori să-mi continui drumul și să citesc plăcuța de la celălalt capăt al străzii? Strada este lungă. Partea carosabilă este acoperită cu piatră cubică. În spatele fiecărei pietre, o altă piatră, apoi încă una. Pietrele cubice succedă una după alta, asemenea dunelor de nisip din deșert. Nu se vede nici capătul și nici întunericul serii nu pare să vină. Sunt mereu în același loc, mereu la aceeași oră din zi.

Frizerul iese la ușă. O strigă pe fetița care se joacă vizavi. Vino, fata mea. Femeia de la fereastră îi zâmbește frizerului. Haide, fata mea, du-te la tata. Arunc o privire asupra străzii. Nu circulă nicio mașină. Aceasta e clipa de fericire a fetiței. Într-un joc fără început și sfârșit, printre vocile mamei și a tatălui, pe o stradă care se întinde și se repetă neîncetat. Vocea fericită a fetiței e răsunătoare. Frizerul îi face semn cu mâna vânzătorului ambulant să vină. Cumpără un kilogram de mere. Alege un măr și-l întinde fetiței. Aș putea să cutreier această stradă de nenumărate ori, aș putea să-mi petrec zilele și nopțile aici. L-aș putea alege ca pe singurul drum care merge la mine acasă. Pe un balcon se leagănă rufele agățate pe sârmă. De la etajul rufelor se aude o melodie. Cine o cântă? Kurt Cobain, Yavuz Çetin ori cumva e vocea mea? Balconul este înalt. Mă opresc și mă uit dacă apare cineva pe balcon. Timpul melodiei trece repede. Se termină. Vocea tace. Îmi continui drumul numărând pietrele cubice. Nu mă întâlnesc cu nimeni. Când, într-un târziu, la orizont se vede celălalt capăt al străzii, mă întorc și mă uit înapoi. Nu au mai rămas nici frizerul, nici fetița, nici femeia de la fereastră. Primul val al crepusculului crește. Se apropie seara. Cea mai lungă zi pe care am petrecut-o

afară de unul singur e pe terminate acum. La capătul străzii văd un magazin de ceasuri. Pe firmă scrie *Ceasul îngândurat*. Astăzi încerc să memorez firmele, să îmi pun la încercare mintea fragedă, să vedem câte îmi vor rămâne în minte până mâine. Mă apropii de vitrina largă a magazinului. Ceasurile rânduite pe rafturi arată sclipitor aceeași oră.

Împing ușa, pășesc înăuntru. Sună clopoțelul agățat de ușă. Ceasornicarul bătrân care era ocupat în spate cu repararea ceasurilor mă privește pe deasupra umărului. Își scoate lupa de la ochiul drept. Bine ai venit, tinere, spune el.

Bună ziua, spun eu. Se apropie de mine luându-și paharul de ceai în mână. Zâmbește. Pentru un moment te-am crezut străin, spune el, am așteptat să-mi răspunzi într-o altă limbă. Credeam că, odată cu vârsta, ni se dezvoltă și capacitatea de a cunoaște oamenii dintr-o privire. Văd că nu e așa. Da, nu e așa, răspund eu. Îi spun ce fel de ceas vreau. Se apropie și scoate sertarul de jos, îl pune pe tejghea. Ceasuri de masă. Toate au alarmă, îmi spune. Sunetul lor diferă de la un ceas la altul. Îl probăm pe care îl dorești. Cel verde, marca Vaktaki, are un preț bun. Este autohton. Dacă vrei un produs elvețian, ți-aș sugera Hertz

Zeit. Acesta alb. Avem și alte culori, le pot aduce din depozit. Iau ceasul alb și îl duc la ureche. Dă-mi-l, te rog, spune ceasornicarul, trebuie să îl potrivesc. Este fără baterii. În momentul în care învârți de această cheiță din spate, ceasul este întors. Este exact cum vrei tu. Dacă îl întorci în fiecare dimineață este suficient. Scoate un sunet foarte fin, îl auzi din apropiere, dar dacă îl pui la depărtare nu te va deranja. E un pic mai scump față de celălalt, dar mai umblăm la preț. Nu este important prețul, îi răspund eu. Întorc pe toate părțile ceasul fixat, apoi îl duc la ureche. Nu îmi dau seama cât timp trece. Bătrânul ceasornicar dispare. În scurt timp se întoarce cu un pahar de ceai în mână. Îmi întinde ceaiul din care ies aburi. Tu ești dintre cei cărora le place să asculte sunetul ceasului, spune el, în timp ce mă vede încă cu ceasul la ureche. În copilăria mea, locul acesta aparținea bunicului. Veneam și îl urmăream, îi ascultam ceasurile pe rând. Am învățat de unul singur că fiecare sunet de ceas este diferit față de celălalt, asemenea vocii omului. Ce descoperire fantastică, îmi spunea bunicul. Nu se mulțumea doar să vândă și să repare ceasuri, ci își împărtășea și gândurile ciudate cu toată lumea. Spunea că omenirea a făcut în total trei mari invenții de-a lungul istoriei. Una e

ceasul. Datorită ceasului, în locul nașterii și al morții ajunseserăm să cunoaștem sensul clipei actuale. Ceasul nu avea nici trecut, nici viitor. El era o barieră în a simți viața adevărată. Ceasul ne învățase acest lucru, dar încă nu ne obișnuiserăm cu el, nu ne adaptaserăm viețile la ritmul său. Bunicul, care îmi făcuse cadou primul ceas, mi-a spus să nu uit vorbele lui. Să știi valoarea clipei, restul nu îți aparține, nu îți irosi viața cu ceea ce nu este al tău. În ziua aceea eram preocupat de ceas mai mult decât de vorbele bunicului meu. Era un ceas de rând, dar mie mi se păruse fermecător precum o bijuterie. Bunicul spunea că cealaltă mare invenție a omenirii este oglinda. Lumea din afara oglinzii era o entitate, cea dinăuntrul ei, o altă entitate. Când le adunai, ele deveneau una și aceeași. Când o priveai o dată, oglinda era lacătul, când o priveai din nou, era cheia. Era sursa curajului nostru în fața vieții, cât și a fricii. Omul trebuia să trăiască știind că unu și cu doi sunt simultan același lucru, cât și lucruri diferite și să țină minte că a învățat asta datorită oglinzii. În mintea mea, faptul că bunicul considera și oglinda simplă o invenție grandioasă, alături de o invenție asemenea ceasului, era datorită faptului că o văzuse și o plăcuse pe bunica într-un magazin de oglinzi. În Istanbul nu

au mai rămas astfel de magazine. Bunica mea picta desene pe oglinzi și niște motive, ca o ramă. Să nu ți se răcească ceaiul, tinere. Doar ce l-am făcut. Obiceiul de a-mi petrece toată ziua cu ceai l-am căpătat de la bunicul meu. Dacă ar fi fost aici, sunt sigur că și el ți-ar fi sugerat tot ceasul alb. Dincolo de calitatea lui, acest ceas are un sunet propriu. Iau ceasul și îl duc din nou la ureche. Bine, îl iau pe acesta, spun eu. În timp ce bătrânul împachetează ceasul, îl întreb: care era a treia, a treia mare invenție a omenirii despre care vorbea bunicul dumneavoastră? A, aceea? Stai un pic, care era? Doamne, nu-mi vine în minte. Bătrânețea, omul uită pentru o clipă și ceea ce știe. Ar putea fi focul, îi spun eu pentru a-l ajuta să-și amintească, ori roata? Nu, nu sunt astea. Dar scrisul? E imposibil să fie scrisul, bunicului meu nu-i plăcea să scrie. Nu-i plăcea să scrie? Da, avea o poveste în legătură cu asta, pe care o spunea oricui îi ieșea în cale. În trecut trăiau un filosof bun și un faraon bun. Filosoful, care știa tot, iar ceea ce nu știa afla lucrând zi și noapte, venise într-o zi plin de entuziasm la Faraon. Am vești minunate, spuse el, am descoperit scrisul. Ce mai e și asta, întrebă Faraonul. Cu îngăduința voastră, am să explic, spuse Filosoful. Pentru fiecare cuvânt vom inscripționa un semn pe

tăblițe. Alții care vor cunoaște sensul acestor semne, când vor privi tăblițele, vor înțelege semnele în absența noastră. Vor ști ce am spus fără să ne audă vocea. Este extraordinar, nu-i așa? Da, a zis Faraonul îngândurat. Apoi a adăugat: dar tot ceea ce este extraordinar este și bun? De asta nu sunt sigur. Scrisul tău va distanța oamenii. Atâta timp cât există cuvântul transmis de la om la om, scrisul va ridica un perete între oameni. Mă îndoiesc că acest lucru este bun. Bunicul meu, redând toate astea de parcă ar fi propriile cuvinte, a trăit de-a lungul vieții sale cu aceeași îndoială ca a Faraonului. Din acest motiv scrisul nu era o invenție căreia să-i acorde atenție. Stai prin apropiere, tinere? Mai treci pe la mine, poate-mi amintesc de a treia invenție despre care vorbea bunicul meu. Bine, am să trec, îi răspund eu. Plătesc ceasul. În acel moment se aude clopoțelul de la ușă. În prag apare un băiețel în picioarele goale. Își întinde mâna și își deschide pumnul. Vino mai târziu, îi spune ceasornicarul, acum am treabă. Copilul așteaptă câteva secunde, poate că prezența mea îi dă speranțe. Ceasornicarul vorbește pe un ton mai ascuțit. Du-te, copilul meu, am treabă! Copilul înțelege că nu este dorit, iese. Iau pachetul cu ceasul de pe tejghea și ies și eu după copil. S-a lăsat penumbra serii.

Farurile mașinilor s-au aprins. Mă uit în susul străzii. Sub lumina panoului unui bufet pe care scrie *Bufetul Surorii Ayșe* văd copilul de mai devreme. Stă jos și murmură ceva. Mă apropii și bag mâna în buzunar. Arunc mărunțișul în fața copilului. Îi spun să aștepte acolo. Iau de la bufet două sandvișuri. Unul i-l dau lui. Pe celălalt îl țin pentru mine.

Încui ușa după ce intru în casă. Mă duc în sufragerie și privesc covorul din mijloc. Firele lui se întind drept de la un colț la celălalt. Mă așez în genunchi, încep să îl pipăi de la margine. Controlez toate cele patru colțuri ale covorului sub lumina strălucitoare a lustrei. Este un covor vechi. Lucru de mână, delicat. În partea dinspre masă, observ o pată roz amestecată cu culorile palide ale covorului. Când înaintez pe genunchi și mă uit mai îndeaproape, îmi dau seama că este o pată de sânge. Această pată de sânge o fi de la sângele picurat din piciorul meu tăiat în cioburi zilele trecute, ori o fi rămas dintr-o zi pierdută din viața mea anterioară? Din nou, întrebări ale căror răspunsuri nu le voi cunoaște niciodată. Din moment ce acum încurc unele cu altele, până și numele firmelor văzute pe timpul zilei, accept că nu voi ști niciodată de unde a venit pata de sânge de pe covor. Prind covorul din

partea în care se află pata de sânge și îl ridic. Mă uit sub el. Mă gândesc la urmele unui vechi adăpost, la rămășițele unui cadavru sau măcar la sforile folosite pentru legatul victimelor. Împachetez covorul și îl trag într-o margine. Încep să pipăi plăcile de parchet din lemn cu o furie pe care nu o înțeleg. Vârfurile degetelor mele trec de la o placă la alta. Ca să fiu sigur, uneori mă întorc și verific din nou același loc. După ce îmi termin treaba din sufragerie, trec la celelalte camere. Toate luminile sunt aprinse. Încep cu dormitorul și răscolesc totul. Printre plăcile de parchet, prin spatele dulapurilor și al fotoliilor nu găsesc nimic altceva în afară de praf. Sunt ud leoarcă de transpirație. Cred că de fapt acum s-a terminat cea mai lungă zi a mea. Acum pot să mănânc, să-mi iau medicamentele și să intru în pat. Pot să îmi pun la cap ceasul nou cumpărat și să dorm cu sunetul lui de tic-tac. În timp ce eu îmi voi închide ochii, sunetul ceasului va coborî pe lemnul noptierei asemenea unei furnici. O furnică cu multe picioare, care e și albă, pe deasupra, se va duce și se va întoarce de la un capăt la celălalt al noptierei. Va intra în urechea mea, va înainta încetul cu încetul către circumvoluțiunile creierului meu. O furnică albă, perseverentă. Mă va roade, provocându-mi dureri, dar

în același timp îmi va și desfunda cu dinții săi ascuțiți arterele cerebrale înfundate. Va crede în noaptea lungă. În timp ce noaptea va înainta, iar furnica se va învârti în capul meu asemenea unui ceas, tic-tac, oboseala îmi va trece. Și nu voi putea dormi nici acum. Cine ar putea să doarmă în zgomotul inegal al străzii. Când sunetele se accentuează, mă ridic, mă duc la fereastră și mă uit afară. Un grup de copii s-a strâns în vecinătatea grămezilor de gunoi și se joacă formând un cerc. Băiatul înalt care stă în mijloc are o pisică în mână. O leagănă în stânga și în dreapta, ținând-o de coadă. Ca într-un ritual sacru, ceilalți copii se învârt în jurul pisicii, distrându-se. Printre copii se află și cel desculț pe care l-am întâlnit la magazinul de ceasuri. Și el râde tare, iar din când în când împunge pisica cu degetul. Pisica nu pare să mai fie în viață. Mă uit la ferestrele clădirilor de vizavi. Nu e nimeni care să fi ieșit la fereastră, care să-și întredeschidă perdeaua. Nimeni nu este interesat de zgomot, de copii, de pisică. Poate că își ascultă ceasurile nou cumpărate, ori se uită sub covoare, ridică fotoliile și dulapurile, caută ceva, dar fără să știe ce. Nu știu că nu vor găsi ceea ce caută. În casă, o viață, afară, o alta. Copiii de pe stradă se bucură de joc. La sfârșitul jocului, când își termină

treaba, aruncă pisica în grămada de gunoi. Apoi se îndepărtează fără a considera că ar trebui să se întoarcă și să se uite pentru ultima oară la pisică. Noaptea abia începe pentru ei. Se prind de braț și dispar în întuneric. Pisica azvârlită alunecă încet de pe o pungă de gunoi. Corpul plăpând cade și încremenește lângă peretele alăturat. În timp ce alunecă, pisica se mișcă parcă pentru o clipă sau așa mi se pare mie.

peretele îi este
construit din cărămizi,
acoperișul, din vise

10

Odată ce medicamentele devin inutile, noaptea care a rămas prinsă în perdeaua de tul a dormitorului se zguduie încetul cu încetul și se transformă într-o fântână chinuitoare de catran, fără fund, tulburată. Noaptea aceasta nu este transparentă ca altele. Dacă, odată cu gândurile pe care încearcă să le alunge de ore bune, Boratin ar mai lua câteva somnifere și analgezice, s-ar îndrepta către o nouă sinucidere. Și e mai bine totuși să trăiești și să afli de ce ai renunțat la viață, și abia apoi, dacă e nevoie, să te sinucizi din nou. În noaptea aceasta tavanul este mai jos decât în celelalte nopți. Înăuntru nu e aer. Aruncă plapuma pe jos. Își deschide brațele și picioarele, întinzându-se de parcă ar cuprinde tot patul. Ce zi este azi? Mai bine zis, ce noapte este azi? Cu întunericul care a învelit totul într-un strat lipicios asemenea unei bomboane topite, întinzându-se până și pe cearșaf, perdele și pereți, nu se vede nicio crăpătură prin care să se salveze. O altă

noapte de înfrângere. Dacă afară încă mai există un loc numit stradă și dacă în ea se învârt cerșetorii, prostituatele și hoții, aici se trăiește o deziluzie despre care niciunul nu va ști niciodată. Pe lângă insomnie, mă apucă și durerea de cap. Dacă tot nu poate să mai ia o pastilă, ar putea să se apuce iar de una dintre cărțile pe care încearcă să le citească de câteva zile, dar nu a reușit să treacă de două pagini. Ar putea să se așeze pe fotoliu și să deschidă cartea, respirând adânc. Nu povestirile, ci literele, virgulele, sfârșiturile de propoziție și paragrafele sunt cele care îl obosesc. G-urile ciudate, F-urile mari, punctul și virgula, care apar când colo, când dincolo, acestea îi încurcă mintea. Când leagă propozițiile una de cealaltă, cuvintele se îngrămădesc unele peste celelalte, se strâng ca molozul. Cu toate acestea, citește. Îi ia o oră să termine o pagină. O secundă pentru fiecare literă. Înaintează milimetru cu milimetru. Se oprește la sfârșitul celei de-a doua pagini. Privește pereții. Așa e acum, întins în pat, privind tavanul cu ochii înroșiți. Privind în gol. În trecut, exista un Boratin povestit diferit de toată lumea. Acel Boratin înțelegea lumea nu privind-o, ci ascultând-o. Vorbea prin cântece, gândea prin cântece. Unde este el, unde este acel cântăreț de blues despre care toată lumea vorbește folosind doar

cuvinte de laudă. Modela haosul lumii cu vocea sa. Compunea melodii, scria versuri, cânta. Asocia fiecărui miros un sunet, fiecărei culori, o melodie. Se orienta nu după cunoaștere, ci după simțuri. Asemenea sclavilor africani care purtau praful plantațiilor în vine și durerea în minte, și el purta sunetul noii lumi în inimă. Oriunde s-ar fi dus acel om, nu se mai întoarce.

I se face rău. Simte o căldură care pornește dinspre stomac și se degajă către trahee. Își duce mâna în capul pieptului și se masează. Din locul din care se năștea vocea, atunci când cânta, acum simte greață. Poate că în blues nu vorbește despre Istanbul și lume, ci doar despre sine. La fiecare melodie se modela pe sine, își sculpta sufletul de marmură. Apoi, într-o noapte, în întuneric, ciocanul din sufletul său a alunecat. Marmura a crăpat. Crăpătura care pornea dintr-un loc nevăzut al capului său s-a întins până la coasta lui. Toate cântecele știute s-au scurs prin acea crăpătură. În urmă a rămas un miros care se întindea din stomac până în cavitatea nazală. Simte că va vomita. Nu poate să stea mai mult. Se duce la baia din față. Se apleacă cu capul în chiuvetă. Așteaptă. Mâinile îi sunt pe marginea chiuvetei. Se uită la picăturile de apă din fața ochilor săi. La ruginiul din adâncituri. La urmele

de mizerie. Simte mirosul ce vine din gaura chiuvetei. Este același cu cel din stomacul său. Se străduiește să vomite. Nu-i vine nimic pe gât. Degetele i se înmoaie. Scuipă gustul acru din gură și se îndreaptă de spate. Își scoate partea de sus a pijamalei. Își atinge burta goală. Își privește trupul de parcă ar putea zări starea de greață din afară. Se dezbracă complet. Face doi pași pe betonul rece și intră la duș. Lasă deschisă ușa lată a cabinei. Își închide ochii sub apa călduță ce i se prelinge de pe spate până pe gambe. Își dă seama cât de obosit este. Simte că poate adormi chiar acolo. Când își deschide ochii, după scurt timp, privirea îi rămâne ațintită pe peretele din față. Își vede trupul gol în oglindă. Se uită la el de parcă s-ar fi întâlnit cu un necunoscut. Își scoate capul de sub apă, încercând să vadă mai bine. Brațe care se lungesc în oglindă. Picioare încordate. Mâini care nu știu ce să facă. Și un chip. Dacă va striga, îl va auzi, dacă va vorbi, îi va răspunde. Un chip care nu se știe de unde a venit și cum a intrat în oglindă. Boratin își astupă urechile cu mâinile. Începe să plângă sub vuietul puternic al apei. Întâi încearcă să se abțină, înțelegând că nu va reuși, lasă lacrimile să curgă. Nu poate face față niciunei situații. Nu va putea face față nici mâine și nici

poimâine. Se prăbușește la pământ, cu teama că va trebui să accepte toate acestea. Se roagă de sine, plângând în hohote. Nu există nimeni altcineva de care să se poată ruga. Să se termine chinul ăsta. Chipul din oglindă! Doar acest chip îl poate ajuta? El poate repara mintea ale cărei setări au fost date peste cap. Baia este învăluită de aburi. Oglinda se pierde în aburi. Boratin vrea să rămână aici la infinit. Ce fenomen straniu este plânsul. În tot acest timp inima îi bate puternic, cu frică, trupul său simte pentru întâia oară o relaxare pe care n-a mai resimțit-o până atunci. Știe că nu se află nimeni în trupul său. Boratin este nimeni. Dar se gândește și la cealaltă posibilitate. El poate să fie și toată lumea. Dacă nu are o identitate căreia îi aparține, atunci poate să își însușească orice identitate pe care și-o dorește. În loc să îl liniștească, acest gând îi induce o nouă frică. Nici plânsul nu îl ajută. Începe să vomite. Se sprijină cu mâinile de podea și dă afară un lichid de o culoare galbenă-verzuie. Stomacul i se contractă. În jur nu vede nimic altceva în afară de aburi. Știe că undeva printre aburi se află o oglindă, iar în oglindă cineva așezat pe jos. Apucă sticla de șampon și o aruncă. Se aude un sunet surd de impact. Chiar și acest sunet este o minciună asemenea oglinzii.

Casa aceasta este o minciună. Podul și marea sunt minciună. Băcanul și ceasornicarul mint. Doctorul și Bek mint. Cine nu minte? Îi trece prin gând sora lui. În vocea ei nu există urmă de minciună. Chiar dacă nu poate să îi vadă fața, înțelege vocea surorii sale. Crede în perfecțiunea din vocea aceea. Dacă o va suna acum, la ora asta, tot va crede în vocea ei.

Așteaptă să i se astâmpere hohotele de plâns. Iese din duș, se învelește cu un prosop. Se îndreaptă cu pași repezi către sufragerie. Ia în mână agenda telefonică de pe măsuță. Apa de pe degetele lui trece dintr-o pagină într-alta. Întoarce foile când pe față, când pe dos. Speră să dea peste un nume familiar. Își amintește că de multe ori a fost cuprins de această speranță și că de fiecare dată a închis agenda telefonică deznădăjduit. O închide din nou. Își plimbă privirea pe numerele de telefon de pe copertă. Când ajunge în fața unui număr scris cu cifre îngroșate, se oprește. Nu e scris niciun nume în dreptul lui. Bek îi spusese că este numărul surorii sale. Ia telefonul, formează numărul. Fiecare cifră trece din telefon în cablu, coboară în subterane umede și, găsindu-și calea printre alte mii de numere de telefon, ajunge la telefonul din capătul celălalt. Telefonul sună. Boratin știe ce îi va spune surorii sale. Ajută-mă,

va zice el. Sunt foarte bolnav, va adăuga. Nu știu de ce acest necaz a venit pe capul meu, îi va spune. Soră, am să vin la tine cu trenul din seara asta. Merg la gara Haydarpașa, mă așez la coada de bilete, îi cer casierului de la ghișeu un loc la geam. Când trenul va porni, îmi voi rezema capul de geam și mă voi cufunda în gânduri, poate cu zgomotul șinelor amintit din filme. În timp ce roțile de fier se vor învârti pe șinele de fier, îmi voi închide ochii, voi dormi. Voi ajunge acasă cu un dor al cărui înțeles nu-l cunosc. Acasă: cuvântul care mă ia în interiorul său. Pereții îi sunt construiți din cărămizi, acoperișul, din vise. La prima literă, casa mă va pofti înăuntru. La următoarea, mă va trece printr-un coridor pe ai cărui pereți sunt agățate fotografii palide. Apoi mă va lua într-o cameră semiobscură și mă va culca într-un pat a cărui lenjerie doar ce a fost schimbată. Alături de litera de acolo va sta sora mea. Îmi va povesti copilăria mea. Și o voi asculta și voi dormi. În acest timp telefonul sună. Insistent. Pe stradă, o adiere răcoroasă. Pe cer, o stea palidă. Fiecare își croșetează ochiul vieții sale, îl deșiră, îl croșetează, îl deșiră. Nu răspunde nimeni la telefon. Boratin așază receptorul la loc. Atunci observă că încă îi curg lacrimi din ochi. Așteaptă ca ritmul respirației să îi revină la normal. Își

șterge lacrimile cu dosul palmei. Trage telefonul și îl pune în brațe. Formează din nou numărul cu degetele tremurânde. De data aceasta, telefonul sună pe un ton promițător. Telefonul sună a doua oară, a treia oară și cineva de la capătul celălalt al firului răspunde. Se aude vocea somnoroasă a unei femei. Nu este sora lui. E o persoană mai tânără. Alo, alo, zice femeia din telefon. Din tonul vocii se înțelege că vrea să se întoarcă imediat la somn. Boratin nu găsește nimic de spus. Mintea îi e blocată. Nici măcar să închidă telefonul nu-i trece prin gând. Încearcă să înțeleagă de ce a venit în sufragerie și ce caută acolo. Se uită în ce stare e. Gol. La brâu are un prosop. Pe genunchi, un telefon negru cu roșu. La ureche, receptorul. Alo, zice vocea de la celălalt capăt al firului. Alo, cine e? Cine sunt? Eu sunt Boratin, dar nu are niciun sens să-ți spun. Pentru că Boratin este un nume care nu poate da un răspuns întrebărilor. Un cuvânt gol pe dinăuntru. Alo, alo, cine e? Mi se spune Boratin și, ca să-i cred, ceilalți arată buletinul. Ei se gândesc că datorită numelor părinților mei din buletin, datei și locului meu de naștere am să știu cine sunt. Pe când eu nu vreau să știu cine sunt, eu vreau să știu ce sunt. Despre asta nu mi se vorbește. Ce sunt eu?

11

Cârciuma Theodorei se evidențiază prin numărul mare de clienți și mesele care acoperă trotuarul pe o stradă închisă traficului, în mijlocul restaurantelor înșirate unul lângă celălalt. La masa lungă la care stau tinerii, Boratin încearcă să răspundă interesului acordat de prietenii săi. Ai gustat humusul, Boratin? Acolo-i gălăgie, ai vrea să stai în partea asta, Boratin? Mai vrei un cub de gheață la rakı[5], Boratin? Decât să se alăture jumătății de mese care bea vin, Boratin preferă să bea rakı, pe urmele lui Bek. Hayala, care este așezată la masă în fața lui, ridică paharul spunând *noroc*. Toată masa li se alătură. Și, cu ajutorul paharelor care se umplu și se golesc, orice tensiune din aer dispare în scurt timp. Farfuriile cu aperitiv vin și pleacă. Pe de-o parte, Boratin încearcă să asocieze numele prietenilor cu fețele lor și să le memoreze, pe de alta, încearcă să urmărească discursul lui Bek care sare de la un subiect la altul. Frumusețea este mai atrăgătoare decât bunătatea, spune Bek, arătând către un grup de femei de la masa de vizavi. (Se uită la femeile care beau vesele.) Care vă atrage cel mai mult,

[5] Băutură alcoolică tradițional turcească obținută prin distilare și aromatizată cu anason (n.tr).

întreabă Bek, cea care stă în mijloc cu un caracter bun, ori femeia frumoasă de lângă ea? (Femeia din mijloc este respectată de către celelalte. Toate o ascultă și îi aprobă opiniile. Femeia din dreapta ei atrage atenția prin frumusețea ei.) Nu-mi spuneți că frumusețea este trecătoare. Și bunătatea este trecătoare. Bunătatea creează așteptarea de a fi răsplătit și are o limită. Putem spune același lucru despre frumusețe? (În timp ce Bek ia o gură de rakı și o bucată de brânză, prietenii săi se uită cu această ocazie mai atenți la ochii, nasul și buzele femeii.) Frumusețea nu are așteptări și nici nu e bazată pe interes. Este loială. Este exact așa cum se vede. (La gâtul gol al femeii, un lănțișor elegant. Una dintre bretelele rochiei i-a alunecat de pe umeri. În mână, paharul cu vin. Zâmbetul care i se întinde pe față, în timp ce o ascultă pe femeia de alături, o face și mai frumoasă.) Vorbesc cerându-mi scuze în fața femeilor de la masa noastră, spune Bek. (La masă sunt patru femei, șase bărbați.) Nu te îngrijora, Bek, nu ne vom întrece niciodată cu femeia aceea, spune Hayala. Noi am observat-o înaintea ta și ne-am făcut deja semne între noi. Singurul care ar fi putut concura cu frumusețea ei din această cârciumă ar fi Boratin, dacă ar fi fost fată. (Se poartă cu Boratin la fel ca în

timpurile vechi, iar el încearcă să țină pasul cu lejeritatea lor.) Dacă s-ar prăbuși balconul de deasupra acelei mese și femeile ar rămâne sub el, de care v-ar părea cel mai rău? întreabă Bek. Nu spuneți că de toate. Nu dați primul răspuns care vă vine pe limbă. Voi sunteți muzicieni, răsturnați toate sensurile. Haideți! (Se vede că le place să se afle la masa aceasta, ca să se lege unul de celălalt, în timp ce discută despre orice le trece în minte.) Paharele se ridică din nou. Boratin nu se grăbește, luând astfel o înghițitură mică. Când a intrat la apus pe această stradă, neamintindu-și de locul ăsta viu și zgomotos precum este Cârciuma Theodorei, a crezut că se va plictisi. Cu toate că au trecut două ore, nu se simte deloc plictisit. Nu simte nimic.

Mă duc să iau țigări și mă întorc, vrei să vii cu mine? îl întreabă prietenul care stă în dreapta sa și pe care toți îl strigă Efendi. Boratin se uită la Bek asemenea unui copil care nu știe ce să facă. Îți va prinde bine, spune Bek, mai aruncați o privire în jur. Se ridică de la masă. Se îndreaptă spre capătul străzii. Se vede că toată lumea îi știe bine pe strada aceasta. Răspund din cap saluturilor care vin din stânga și din dreapta. După ce cotesc și ajung pe strada principală, scapă de ochii celor care îi cunosc. Bulevardul este aglomerat.

Plin cu tineri. Iluminat. Aici e ușor să te integrezi printre lumini și tineri. Nu se uită la chioșcurile de țigări și băuturi pe lângă care trec. Par că vor să meargă până la capătul bulevardului. Par să fi făcut acest drum de nenumărate ori. După ce trec de vitrinele mari, intră într-un pasaj vechi. Înăuntru e liniște. Răcoare. Se opresc în fața panoului cu afișe cinematografice. În timp ce se uită la afișe, fiecare așteaptă ca celălalt să spună ceva. Efendi este cel care sparge liniștea. Oamenii au o vârstă intelectuală și o alta emoțională, spune el. În timp ce una se dezvoltă, cealaltă poate rămâne în urmă. De exemplu, vârsta intelectuală de la masa noastră este matură, dar sentimentele multora încă sunt adolescentine. Tu erai singurul care a putut găsi echilibrul celor două, care a arătat acordul perfect dintre vârsta minții și cea a sufletului. Boratin, ce s-a întâmplat cu tine? Băutura i-a dezlegat limba. Nu ezita să spună tot ce îi trecea prin minte. Mă întrebi despre cineva pe care nu îl cunosc, răspunde el. Nu eu, tu îți amintești de omul de care mă întrebi. Spune-mi tu, ce i s-a întâmplat? Efendi îl cuprinde strâns pe Boratin de încheietura mâinii. Așteaptă ațintindu-l cu privirea. Nici de asta nu îți amintești, Boratin? întreabă el. Ce nu am înțeles, ce nu îmi amintesc? Boratin, nu-ți

amintești, nu-i așa, că am venit cu aproximativ un an în urmă în acest pasaj, ne-am oprit în fața acestui panou cu afișe și m-ai cuprins de încheietura mâinii când eu ți-am spus că vreau să mă sinucid? Boratin îl privește reținut. E pentru prima dată când observă că și alții își doresc să moară. Tu ai fost mereu norocos, continuă Efendi, norocul te-a ajutat iar. În fiecare an se aruncă o mulțime de oameni de pe Podul Bosfor. Seamănă cu izbitura de beton după ce te-ai aruncat din vârful unui turn. Până azi au scăpat cu viață una-două persoane, și acelea au rămas invalide. Dar ai scăpat cu o coastă ruptă și pierderea memoriei. În mintea ta exista un nod pe care niciunul dintre noi nu l-a simțit. În locul morții, te-ai eliberat de acel nod prin uitare. În trecut eram invidios pe tine, Boratin, erai chipeș și talentat în același timp, erai iubitul tuturor. Dar acum nu te mai invidiez pentru toate acestea, ci te invidiez pentru că ți-ai pierdut memoria. De ce încerci să îți regăsești trecutul? Lasă acel nod să rămână îngropat acolo. Au spus că încurci timpul evenimentelor petrecute cu mii de ani în urmă, crezând că unele s-au petrecut azi. Să-ți povestesc despre anul trecut, fără a merge atât de departe. Într-o noapte, după ce am băut la Cârciuma Theodorei, ne-am ridicat și am venit împreună aici.

Băusem destul. Uitându-mă la afișele de aici, m-am confesat. Ți-am spus că vreau să mă sinucid, că sunt pe cale să fac ultimul pas. M-ai dus acasă. M-ai spălat pe față. M-ai culcat în pat. Ai așteptat la capul meu. Zile în șir ai stat lângă mine. Ai mâncat cu mine, ai cântat la chitara ta cu mine. Atunci ai compus una dintre cele mai frumoase melodii ale tale. După aceea, nu știu de ce, moartea s-a îndepărtat de mine, rămânând doar un cuvânt din cântece. Înainte, moartea mă găsea peste tot. Pe balcon îmi spunea să sar. În zilele când bătea lodosul, mă chema în mare. Când intram în bucătărie, îmi arăta cuțitul. Nopțile mă trezea cu mirosul medicamentelor din dulap. Mă abțineam cu greu. Atunci îți spusesem de ce vreau să mă sinucid, de data asta nu îți voi mai spune. Acum că ai uitat trecutul, să rămână uitat și motivul meu de a-mi dori moartea. Datorită ție mi-am revenit. Pe când credeam că voi face din moarte un gest sublim. Cu două mii de ani în urmă, trupurile soldaților care se sinucideau erau expuse pe cruci, trupurile femeilor erau târâte pe străzi cu funia cu care s-au spânzurat. Apoi vremurile s-au schimbat, sinuciderea a căpătat titlu nobiliar, a devenit un simbol al nemuririi. În special printre cântăreți și scriitori. În timp ce moartea părea tragică,

sinuciderea a fost onorată cu măreția. Dar au trecut și acele vremuri. În viață nu a mai rămas nimic tragic. Moartea și-a pierdut înțelesul, iar sinuciderea a devenit comedie. Rădăcinile sinuciderii se aflau în trecutul nostru, eu am ajuns până la acea graniță și m-am întors. Boratin, tu ai scăpat de trecutul tău, pierzându-ți memoria, ai reușit să scapi. O minune pe care nimeni nu o poate atinge… În timp ce Efendi vorbește cu fervoare, Boratin face un pas înapoi. Își eliberează încheietura mâinii dintre degetele slăbite ale lui Efendi. Resimte o durere din cauza strânsorii, își masează locul cu cealaltă mână. Luăm țigări? întreabă el. Efendi face o pauză. Își ține respirația. După o scurtă ezitare izbucnește în râs. Hohotele îi răsună în pasaj. Bineînțeles că luăm țigări, spune el. Fumăm câte una în drumul de întoarcere spre cârciumă. Ies din pasaj. Se amestecă în mulțimea vălurită de pe bulevard. Cumpără țigări de la chioșcul aflat la primul colț. Își aprind țigările și ajung pe strada cu cârciuma, fără să scoată niciun cuvânt. Se alătură prietenilor. Își sorb băuturile, acompaniind paharele ridicate în cinstea revenirii lor. Efendi îi răspunde lui Bek, care a întrebat ce au făcut. Boratin mi-a relatat o poveste frumoasă, spune el. Da? Da. Un tânăr se pierduse într-o pădure.

După multe zile a dat peste un bătrân. Și bătrânul se rătăcise de mult timp prin pădure, astfel că i-a sugerat tânărului să caute împreună calea de ieșire. Nu se poate, i-a răspuns tânărul, nu pot să-mi pierd vremea cu tine, dacă ai fi căutat calea, ai fi găsit-o până acum. Dar, îi răspunse bătrânul, am găsit drumurile care nu ies din pădure. Așa era povestea, nu-i așa, Boratin? Boratin privește fără nicio reacție. Bea o gură mare de rakı. Se întoarce și înmoaie o bucată de pâine în farfuria de aperitiv din fața lui. Când masa se cufundă în liniște, Bek ridică paharul. Haideți, spune el, să bem acum în cinstea poveștii lui Boratin.

Boratin se uită la femeile de la masa de vizavi. Își amintește de femeia frumoasă. (Femeia povestește ceva. Degetele ei subțiri trasează mișcări grațioase în gol.) Boratin o văzuse pe această femeie pe strada Yüksek Kaldırım, în timp ce intra la un anticariat. Lângă ea se afla un bărbat, părea a fi geamănul ei, semănau foarte mult unul cu celălalt. Cei doi frați analizaseră la anticariat o carte veche. (Femeia predă la o universitate. Le povestește prietenelor sale de un manuscris important despre care a vorbit la clasa ei. Povestește cu un așa mare entuziasm, încât glasul îi ajunge până la urechile lui Boratin, deja atent acolo.

Se plânge că studenții ei nu au acordat atenție unei cărți atât de vechi și atât de rare. Femeia de lângă ea râde, nu au reușit să-și mute privirea de la tine la carte, spune.) Atunci când o văzuse pe stradă, Boratin nu acordase atenție frumuseții femeii. Ascultase convorbirea ei cu fratele său, acordase atenție anticariatului în care intraseră. (Acum o recunoaște pe femeie nu datorită frumuseții ei, ci a poziției gâtului, a capului ușor aplecat într-o parte.) Boratin, te-ai cufundat în gânduri, spune Bek, ești bine? Sunt bine, dar dacă voi continua să beau ca tine, peste puțin timp ochii mei se vor încețoșa. Încă nu ți s-au încețoșat? De adineauri ochii tăi sunt la femeia aceea. (Femeia își reazemă cotul de masă, continuând să vorbească.) Eu, zice Boratin, o cunosc pe femeia aceasta. Pe fața lui Bek se întinde un zâmbet. Frumusețea deschide până și lacătele din mintea omului, spune el. Nu așa, răspunde Boratin, o văzusem în prima zi când am ieșit cu tine, când mergeam spre Turnul Galata. Nu, spune Bek, eu cred că o cunoști mai demult, dar încurci timpul. Nu tu ai spus că încurci timpul? Ascultă-mă, Bek, eu am văzut-o pe femeie când a intrat la un anticariat. Acum am tras cu urechea, iar femeia le povestește prietenelor despre cărțile vechi de acolo. (Cu excepția unei cărți

sau două, spune femeia, studenții nu sunt încântați de noile descoperiri). Bek râde. Tu te-ai îmbătat, spune el. De fapt, tu te-ai îmbătat, îi răspunde Boratin. Eu, zice Bek, îmi recunosc beția bucuros, recunoaște-o și tu. Nu, răspunde Boratin, mi se învârte un pic capul, dar nu sunt încă beat. Atunci continuăm să bem, spune Bek. Duc paharele la gură. Se lipesc umăr de umăr și o privesc pe femeie. Boratin urmărește literele și cuvintele ce se revarsă dintre buzele ei. Bek, în schimb, vede cum printre buzele acelea rozalii alunecă păsări cu aripi de aburi. Suspină. Când ai văzut-o era singură? întreabă Bek. Nu, era cu fratele ei geamăn. Geamăn, spune Bek, adică ești atât de sigur… Să aflu dacă e adevărat sau nu și mă întorc. Cum ai să afli? Urmărește-mă, spune Bek, în timp ce se ridică sprijinindu-se cu mâinile de masă. Merge cu pași atenți. Ajunge legănat la masa femeilor. Le salută. Femeile îi răspund zâmbind. Îi spun să tragă un scaun și să se așeze. Bek le mulțumește. I-l arată pe Boratin femeii frumoase. Spune câte ceva. Femeia frumoasă îl privește pe Boratin, așteptând un timp tăcută. Apoi își întinde capul și vorbește cu Bek, parcă în șoaptă. Se întoarce și se uită iar la Boratin. Cu un zâmbet vag pe față. Bek se îndepărtează de lângă ele. Se întoarce cu

aceeași lentoare. Se așază la locul lui gâfâind. Închide ochii. E adevărat ce am spus? întreabă Boratin. Bek deschide ochii. Privește în jur, în gol. De ce nu bem? spune el de parcă ar vorbi de unul singur. Își întinde mâna spre masă. Boratin ia paharul din fața lui. E de-ajuns pentru seara asta, ai băut destul, ar fi bine să ne ridicăm. Abia am început, spune Bek. Nu-i așa, îi răspunde Boratin. Se ridică de la locul lui. Își ia geaca agățată de scaun și o aruncă pe spate. În acest timp, Efendi se adresează celor de la masă. Prieteni, spune el, unul dintre voi să îl ducă acasă pe Bek, iar eu îl las pe Boratin. Acesta spune că nu e nevoie. Mă duc singur, ar fi mai bine dacă l-ai duce pe Bek. Ești sigur, Boratin, vei putea să mergi de unul singur? Da, eu sunt în regulă. Una-două persoane se ridică odată cu ei, ceilalți par că sunt hotărâți să-și petreacă o mare parte din noapte acolo. În timp ce Boratin le spune la revedere, geaca de pe umăr îi alunecă și cade. Se apleacă să și-o ia. Vede doar negru în fața ochilor. Un genunchi îi rămâne jos. Pentru că i se învârte capul, nu poate să se ridice. Se ține de scaun. Hayala vine și îl ia de braț. Îl ajută să se ridice. Ți-e bine? întreabă ea. Da, cred. Să te duc acasă, Boratin, nu vei putea să mergi de unul singur.

12

Hayala se întoarce din bucătărie cu două cești de cafea. Se așază pe canapea lângă mine. Asta te va face să îți revii, îmi spune. Iau o înghițitură. Mulțumesc. La cârciumă nu mi-am dat seama că am băut cam mult. Ascultam, urmăream, mâncam și beam simultan. Credeam că mă pot întoarce acasă singur. Am văzut brusc negru în fața ochilor. Tu, spune Hayala, spre sfârșit, ai încercat să ții pasul cu Bek. Ai dat paharele peste cap unul după altul, precum el. Cum te simți acum? Acum, că sunt acasă, mă simt mai bine. Mi-a trecut amețeala. Poate că și de la atâta aglomerație mi s-a învârtit capul. E obositor să vorbești cu atâția oameni deodată. Oare și în trecut mă obosea să urmăresc fețele pe rând, să conectez vocile cu fețele și să înregistrez fiecare conexiune în mintea mea? Nu, Boratin, în trecut nu erai așa. Nu te plângeai de tine, eu nu te-am auzit. Hayala, eu pot să vorbesc doar cu o persoană în același timp. Ce este mai mult mă obosește. Cei de la masă sunt prietenii mei, dar m-a obosit să mă aflu în acea aglomerație. Cu cât am stat mai mult la cârciumă, cu atât mi-am dorit să mă ridic cât mai repede de acolo. Poate că și din acest motiv, spre final am

băut mai mult rakı. Eu petrec de obicei serile acasă, mi s-a părut ciudat să ies pentru întâia oară în oraș. Mă simt în siguranță în această sufragerie. Să străbat coridorul de la un cap la altul, să umblu între dormitor și sufragerie e mai bine decât să mă plimb pe afară. Azi, când am mers afară, am lăsat bucătăria un pic dezordonată. Ai găsit ușor cafeaua? Am găsit-o ușor. Casa ta are aceeași rânduială, Boratin. Cine vine aici le găsește tot timpul pe toate la locul lor. Canapele. Dulapuri, tablouri care cine știe de câte generații nu s-au mișcat din locul lor. Când te-ai mutat în casa aceasta, ai noștri au glumit pe seama ta. Ți-au spus că ești cu cincizeci de ani mai bătrân, iar tu le-ai răspuns, hei, notiștilor, eu nu sunt mai bătrân cu cincizeci de ani, sunt mai bătrân cu o sută de ani. Erai pasionat de chitare, cărți vechi, mobilă veche. Cred că și acum ești la fel. Odată cu memoria ta, nu cred că ți s-au schimbat și gusturile. Nu știu, Hayala. Când îmi place, când nu-mi place canapeaua asta. Îmi petrec toată ziua întins pe ea, următoarea zi nu-mi vine să mă așez nici măcar pe marginea ei. Uneori nu-mi pot lua ochii de la lustra aceea, în alte zile sunt deranjat de cristalele ei. Uită-te la chitare. Cât de distinse sunt, fiecare în parte este o operă de artă. Cu contururi fine, înalte.

Între doza electromagnetică a unei chitare și cheițele de acordare există probabil la fel de multe melodii precum copacii dintr-o pădure. Starea mea de spirit se schimbă rapid, chitarele pot să îmi pară brusc lipsite de orice valoare. Într-o noapte pot să le arunc pe toate printre grămezile de gunoi de pe stradă. Hayala zâmbește. Dacă te hotărăști să le arunci, sună-mă. Am să îți duc lucrurile la groapa mea de gunoi.

Iau agenda telefonică de pe măsuța alăturată și i-o întind Hayalei. Am numărul tău? Hayala, în mână cu cana de cafea, își pune agenda telefonică pe genunchi și răsfoind paginile găsește numele ei. Uite, aici este notat, spune ea. Boratin, nu a mai rămas nimeni care să aibă o astfel de agendă, toată lumea își salvează numerele în telefonul mobil. Agendele astea au rămas doar în filmele vechi. Adevărul e că telefonului vechi din această casă i s-ar potrivi doar o agendă cu paginile îngălbenite. Hayala, spun eu, ți-am făcut vreun rău? Hayala ezită pentru un moment. Bea o înghițitură de cafea. Strânge agenda telefonică la piept. Mă privește cu o altă față. Ori e întâia oară când vede în mine o persoană străină, ori observă că am revenit la starea mea anterioară. În momentul acesta sunt la cea mai mare și cea mai mică distanță față de ea. Ori va

pleca fără să spună nimic, ori va vorbi neîncetat până dimineața. Boratin, spune ea, ce îți trece prin minte? De ce ai pus o astfel de întrebare? Mi-e frică, îi răspund eu. Îmi este greu să numesc ceea ce simt. Când mă cufund în gânduri legate de trecut, mă regăsesc în fața unui perete alb. Este lipsit de sens să încerc să caut pe acest perete de un alb imaculat urme ale trecutului meu. Nu există nici măcar o linie, nicio însemnare. Doar un gol. Când mă uit în gol, îmi dau seama că eu însumi sunt golul. De ce? îmi spun. Mă gândesc cui, ce rău am făcut eu în trecut. Când îmi sună telefonul ori fac cunoștință cu cineva, am impresia că oamenii îmi vor vorbi despre răul făcut de mine în trecut. Poate că nu am făcut niciun rău sau poate că toată lumea este compătimitoare și așteaptă să mă însănătoșesc ca să-mi spună adevărul. Hayala își pune mâna peste brațul meu. Nu-ți fie teamă de mine, Boratin, spune ea. Nu mi-ai făcut niciun rău. Dimpotrivă, mi-ai făcut bine. M-ai favorizat în timpul discuțiilor din grupul nostru. Anul trecut ajunsesem în punctul de a părăsi grupul, tu ai fost cel care m-a convins să rămân. Când nu am putut să-mi plătesc chiria, când mi s-au strâns câteva luni de datorie, tu m-ai ajutat. Nu cred că ai face rău cuiva. Dacă va fi cineva care să susțină așa

ceva, întâi de toate gândește-te că vina nu este a ta, ci este de partea cealaltă. Hayala își retrage mâna de pe brațul meu. Așteaptă să vorbesc fără a-și dezlipi ochii de pe mine. Uneori, spun eu, întâlnesc privirea cuiva pe stradă. În acea scurtă privire văd pe cineva cunoscut. Pe cineva supărat pe mine. Îmi este frică. Când am făcut cunoștință cu prietenii la Cârciuma Theodorei, am căutat la toată lumea acea privire. Tu stăteai în fața mea. Am dat ochi în ochi cu tine de câteva ori. Spre sfârșit am observat și la tine privirea aceea tulburătoare. Boratin, zice Hayala, privirea pe care spui că ai observat-o este plină cu gânduri bune. Oamenii nu doar că te iubesc, mulți se simt și datori față de tine. Ai atins viața tuturor cumva și ai adăugat o bucată din tine. Sentimentul de vinovăție pe care îl simți se datorează faptului că nu-ți cunoști trecutul. Te învinovățești pentru că ți-ai pierdut memoria. Poate că tu ai dreptate, Hayala, dar nu pot să împiedic gândurile să-mi invadeze mintea. Ori de câte ori ies pe stradă, simt dorința de a-i ajuta pe oamenii nevoiași. E ca și cum lumea de afară mă așteaptă pe mine. Dorința asta vine împreună cu sentimentul de frică. Atunci, mă gândesc că dorința de a face bine se naște din dorința de a compensa toate relele făcute în trecut. Hayala ia cana de

cafea din mâna mea. Ți s-a răcit cafeaua, îți pun alta. În scurt timp se întoarce cu două cafele noi. Tu, spune ea, vorbeai așa, la extreme, și în legătură cu muzica, spuneai lucruri la care nimeni nu s-ar fi gândit. E bine că nu ți-ai pierdut acest obicei. În timpul probelor ne opreai în mijlocul unei melodii și ne povesteai pe larg de ce ritmul de acolo trebuie schimbat. Ne vorbeai despre suspinele sclavilor din America de Nord, despre înjurăturile cerșetorilor din Istanbul și despre emoțiile tânărului îndrăgostit. Ne dădeai citate din cărți. Ne povesteai, ținând tempoul, de unde provine spiritul muzicii noastre și cum se va înălța spre cer. Noi ne lăsam instrumentele și ne ghemuiam într-un colț ca să-ți ascultăm discursul, care știam că se va lungi. Boratin, pare că aș vorbi despre un trecut îndepărtat, însă toate acestea erau doar cu câteva săptămâni în urmă. Ai vorbit pe larg și în ziua în care ne-ai arătat coperta aceasta de pe perete a albumului Denizaltı. Mă uit înspre locul arătat de Hayala. La copertele discurilor, la numele cântăreților. Luminile de cristal ale lustrei strălucesc pe trupurile chitarelor. Din fiecare coardă iese câte un sunet diferit, care escaladează spre tastele chitatelor, de parcă ar urca niște scări. Chiar dacă nu le aud, știu că sunetele acestea vibrează acolo.

Hayala, spun eu, privesc în fiecare zi ore în șir acest perete și aceste chitare. Cotrobăi prin colecția de discuri căutând ceva care să îmi prindă bine. Citesc copertele discurilor. Încerc să găsesc în versurile cântecelor ceva ce mi se adresează. Caut acel ceva și acum, când mă uit la discuri și la perete. Ce e acel ceva, Boratin, ce cauți? Nu știu, dar, atunci când îl voi găsi, voi ști ce caut. Mintea mea nu-i goală, ba din contră, spre deosebire de ceea ce crede toată lumea, e foarte plină. Nu mi-e teamă doar de ce am uitat, ci și de tot ce a rămas în mintea mea. De exemplu, mă gândesc la cele mai vechi cunoștințe ale omului. Probabil că am citit într-o carte; cea mai veche stare a universului, adică a existenței, era sub forma unei mingi mici. Apoi, în urma Big Bangului, a apărut universul și a început timpul. Eu sunt curios de ceea ce era mai înainte. Știu că este o prostie să te gândești la asta. Apoi încep să am îndoieli. Nu mai știu în ce să cred. Spune-mi tu, Hayala, ce ai fi făcut dacă ai fi fost în situația mea? Înainte de a răspunde, Hayala așteaptă câteva secunde. Probabil că, spune ea, aș fi ascultat sugestiile apropiaților mei. Aș fi învățat să aștept și să nu mă îngrijorez. În loc să mă gândesc la trecut, mi-aș fi făcut visuri legate de viitor. Tu ce visuri ai, Boratin?

Ce visuri am eu? Nu îmi dau seama dacă am așa ceva. Mă gândesc pentru o clipă. În fața ochilor apare tot un perete alb. Un perete care acoperă orizontul de la un cap la altul, se tot întinde. Omul se poate obișnui cu întunericul, îi iese în cale peste tot, dar cu albul infinit e greu. Boratin, spune Hayala, spune-mi o dorință și o vom considera visul tău. Ce ai fi vrut să ai acum în viața ta? Întâi de toate, spun eu, aș vrea să pot dormi liniștit, adânc, neîntrerupt. Să mă trezesc fără dureri de cap. Când mă trezesc, să știu cine sunt și să găsesc din nou trecutul în mintea mea. Aici este inclusă și lipsa fricii de trecut. Îmi este frică de trecutul meu. Nu știu ce poate ieși din el. Într-o dimineață, mă voi trezi și voi constata că tot ce am pierdut s-a reîntors în mintea mea în somn. Ca în zilele vechi. Voi afla de ce mi-am dorit să mor. Dar dacă, după ce voi afla, voi înnebuni și voi fi împins din nou la sinucidere… Ceea ce-mi doresc cel mai mult devine cel mai puțin dorit lucru. Cele numite de tine visuri la mine se contopesc bucată cu bucată și se transformă într-o frică uriașă. În unele nopți, vreau să dau cu pumnii în oglindă. Mă așez în fața oglinzii și privesc fața din ea. Chipul acela mă cunoaște și mă cheamă să-i descopăr toate secretele. Drumul care duce de la chipul meu

la chipul din oglindă este atât de lung, încât nu am curajul să intru pe acele cărări apoase și sinuoase ale oglinzii. În pat îmi trag plapuma peste cap. Număr. De la zero la început. Minus patruzeci și unu, minus patruzeci și doi, minus patruzeci și trei. Nu există începutul, numerele nu se termină niciodată. Tu ce ai fi făcut într-o astfel de situație? Hayala mă privește cu ochi încețoșați. Îmi ia cana de cafea din mână și o pune jos. Mă atinge pe obraz. Se întinde și îmi sărută buzele. Fața ei e la o respirație depărtare de a mea. Îți este teamă și de asta, întreabă ea. Da, îmi este teamă. Hayala se retrage încet. Noi nu ne-am sărutat înainte, spune ea. Mâinile îi tremură. Pentru a le controla, își duce mâinile la frunte și își îndreaptă părul. Hayala, îi spun eu, eu nu m-am sărutat cu nimeni. Asemenea minții mele, și trupul meu este gol. În trecut cineva trăia, se plimba, era fericit sub numele de Boratin. Atingea femeile. Nu știu cu ce seamănă ceea ce trăia acea persoană. Îmi este teamă de ea și de tot ce a făcut. Ce e asta? Hayala se apropie din nou. Își înfășoară degetele în jurul gâtului meu asemenea aripilor unei păsări. Lasă-te, spune ea, lasă-te pe mâinile mele. Își apasă buzele pe buzele mele.

ești un pierde-vară
singur pe străzile nopții

13

Bek a trecut ieri pe la mine. S-a uitat în bucătărie. S-a dus și a făcut cumpărături de la băcănie. Mi-a povestit despre câteva filme care rulează la cinematograf, despre artiștii și regizorii mei preferați. Mi-a sugerat să mă plimb sub soarele de toamnă. Nu vreau să merg nici la cinematograf și nici să ies pe stradă. De o săptămână îmi petrec toată ziua acasă, în pat. Mă întorc când spre stânga, când spre dreapta, îmi fixez ochii pe tavan, ascult discuțiile neclare din apartamentul alăturat. Îmi analizez unghiile, degetele, venele de la încheietura mâinii. Simt că prin vene mi se scurge sânge nou. Transpir repede. Mă ridic în capul oaselor în pat, mă dezvelesc. Îmi șterg sudoarea de pe gât cu mâna. Când privesc lumina care se strecoară perpendicular prin fereastră, realizez că este amiază din nou. O voce interioară îmi spune, haide. Cobor din pat de parcă aș aluneca. Mă duc și deschid ușa balconului. Inspir aerul curat. Balconul este plin cu frunze

aduse săptămâni la rând de vânt. Balustrada de fier e ruginită. Totul e acoperit de praf. Mă opresc imediat ce păşesc pe frunzele îngălbenite şi uscate. În partea stângă, în locul în care sârma pentru uscat haine se leagă de perete văd un cuib de porumbei. Mă uit la porumbelul din cuibul construit din iarbă şi crenguţe. Nu ştiu cum de nu mi-am ridicat capul şi nu l-am observat până acum pe balconul pe care ies în fiecare zi. Aş spune că doar ce şi-a construit cuibul, dar nu prea pare nou. Porumbelul stă pe ouă scrutând cerul. Este atent la ciorile şi bufniţele care se ascund în copacii de pe bulevard. Poate că îşi aşteaptă soţul. Când mă observă, îşi înclină capul spre mine. Mă crede pasăre prădătoare. Este agitat. Mă retrag. Închid uşa. Îl las singur pe balcon. În spatele geamului, Istanbulul se transformă din nou într-o pictură încremenită. Deasupra Turnului Baiazid s-au strâns grupuri de nori. Tonurile maronii ale cartierului Süleymaniye se transformă în gri la curbura Cornului de Aur. Culorile spălăcite dinspre coasta dealului Balat se amestecă cu totul în ceaţă înspre orizontul vestic.

Mă spăl pe faţă la baie, îmi aşez părul. Arunc un ochi prin frigiderul din bucătărie. Îmi pun o felie de brânză între două felii de pâine. Mă duc la fereastra

sufrageriei. Mă sprijin de spătarul canapelei, în timp ce îmi mănânc sendvișul în picioare. Partea aceasta a casei îmi arată o altă priveliște a Istanbulului. În fața mea se înalță pereți de beton care stau să acopere cerul. Locul păsărilor este luat de pisici și câini. Grămezile de gunoi nelipsite de pe trotuar te duc cu gândul la filmele turcești vechi care sfidează anii. O femeie stă pe trotuar lângă grămada de gunoi și își adoarme copilul pe genunchi. Ambii sunt în picioarele goale. Femeia are o mână pe copil, iar pe cealaltă o are întinsă pentru cerșit. Vocea ei este atât de ridicată, încât se aude până aici. Foamete. Boală. Război. Celelalte cuvinte sunt într-o limbă pe care nu o cunosc. Probabil că femeia a fugit de un război (ce război?), a străbătut drumuri lungi și a ajuns aici. În fiecare noapte doarme într-un alt loc, ferit, în fiecare zi se roagă pe un alt trotuar. Se uită nu la cer, ci la oamenii care trec prin fața ei. Războiul începe cu minciuni, continuă cu minciuni, se termină cu adevăruri. Și întotdeauna rămâne cineva în urmă. Vecinii. Iubiții. Frații. Copiii dorm fără să știe acest lucru. Dormind, uită și de foame, și de durerea mamei. Precum Isus, care a uitat murind. Îmi întorc capul și mă uit la bibeloul de pe raftul șemineului. Isus doarme pe genunchii mamei sale.

Umerii îi sunt îndoiți. Mâna dreaptă îi atârnă în jos pe acoperământul din țesătură. Chipul îi e prins între viață și moarte, seamănă cu fața copilului de pe stradă. Mama lui și-a deschis neputincioasă mâna obosită, privind ochii închiși ai fiului. Se cufundă într-un vis infinit, contemplând frumusețea propriului copil. Nu-mi dau seama care e acel vis. Sunt curios de ce proprietara casei nu a luat bibeloul din marmură cu ea. Nu mai avea nevoie de Isus și Maria la bătrânețe? Ori, privindu-i în fiecare zi, în fiecare lună, an de an, credința i-a slăbit la sfârșitul vieții lungi? Odată cu trecutul ei, i-a încredințat și pe ei unui străin. A plecat cu gândul de a nu se mai întoarce, de a nu mai dormi în răcoarea acestei case. Credința femeii nu a ușurat suferința lui Isus și a Mariei. Nici necredința mea nu le-a ușurat suferința. Atunci ce înțeles are să crezi sau să nu? Ce înțeles are ca eu să cred sau nu în trecutul meu?

Mi-am amintit ce m-a întrebat Hayala în seara aceea, ai casa plină de picturi, dar de ce nu ai nicio fotografie? Nu știu, i-am răspuns eu. A doua zi m-am uitat prin camere. Avea dreptate. Nu aveam nicio fotografie, nici măcar cu mine. Nicio urmă din copilărie ori de la concerte. Am trecut de câteva ori prin camere. Am căutat în dulapuri, în sertare. Am găsit un

album foto în fundul unui dulap, printre hainele de iarnă. Un album ascuns privirii. Am întors încet paginile. Locuri pe care nu le cunosc. Perioade necunoscute. Cei care râdeau într-o poză în cealaltă deveneau serioși. Oamenilor le plăcea să facă poze în grup. În mulțime se afla cineva care semăna cu mine, cu chip de copil. În alte fotografii însă nu semăna cu mine. Fotografii încremenite-n timp. Sumbre. Fotografii în care nu te poți încrede. Undeva, într-o țară necunoscută, se înălța lumina lunii. Într-o fotografie stătea o pisică la fereastră. Lângă pisică, eu îmbrățișam o femeie pe jumătate goală. Chipul femeii nu se vedea. Spatele ei seamănă cu al Hayalei. Poate că spatele tuturor femeilor seamănă cu al Hayalei, când este gol. Locurile din fotografii se schimbau des. Mi-a fost greu să le urmăresc. Am închis albumul. L-am ținut pentru o vreme între palme. Dacă mai înainte l-am pus într-un loc departe de vedere înseamnă că am avut un motiv întemeiat. M-am gândit că uneori trebuie să am încredere în eu cel de dinainte. Am luat albumul și l-am pus în același dulap. Am așezat hainele peste el. Nu i-am răspuns Hayalei, care mi-a trimis mesaj, întrebând dacă am găsit fotografiile. În ziua aceea nu i-am răspuns la niciun mesaj. I-am scris a doua zi.

Ori de câte ori mă gândesc la Hayala, mâna mi se duce inconștient în partea dreaptă a pieptului. Îi simt degetele sub palmă. Pe măsură ce acele degete se răspândesc pe trupul meu, respirația mi se întretaie și se îndepărtează de mine. Corpul meu se transformă într-un trup necunoscut mie. Mă izbește un val și mă opresc brusc. Hayala, îi spun eu, nu pot să țin pasul cu tine, mai încet. Nu pot recunoaște sunetele ce mi se scurg din gât. Cu memoria pierdută, rămas doar cu trupul, acum îmi este teamă să nu-l pierd și pe el. Oprește-te, îi spun eu, oprește-te. Mă doare. În fața ochilor mei se aprind și se sting luminițe. În cărțile pe care le-am citit se spunea că trupul este casa sufletului. Sufletul mi-a plecat de mult, tragedia mea s-a sfârșit, și am rămas doar cu un trup zdrobit, acum și el smuls și luat de Hayala. Mă supun ei. Îmi predau corpul. Tavanul este acoperit de o lumină slabă. Vântul de noapte pătrunde prin fereastra deschisă. Tot orașul și tot timpul se strâng împreună în corpul meu. Hayala! Eu acum trăiesc? Trăiești, nu-ți face griji, dacă ești mai în vârstă decât mine nu înseamnă că ești mort. Sunt mai în vârstă? Da, ești cu patru ani mai mare, eu abia ce am împlinit douăzeci și patru. Ce fel de vârstă este vârsta douăzeci și patru, toate vârstele seamănă între

ele? Cred că da, nu știu, nu m-am gândit la asta. Dar timpul se scurge mereu cu aceeași viteză? Pentru tine douăzeci și patru de ani au trecut repede sau încet? Boratin, timpul meu are o viteză redusă, înaintează încet. Îmi doresc să se scurgă la fel de încet și până voi pleca în New York. Vei pleca la New York, când? Încă nu. Tu nu m-ai întrebat, dar și eu am un vis. Într-o oarecare măsură, tu ești cel care mi-a băgat acest vis în cap. Hayala, vorbește încet, îmi este greu să te înțeleg, eu cunoșteam New Yorkul? Tu cunoșteai multe locuri, Boratin. Într-o noapte, la cârciumă, în timp ce îmi povesteai despre orașele pe care le-ai vizitat, mi-ai spus ceva de felul ăsta: omul ar trebui să locuiască în New York când are douăzeci de ani, în Londra, la treizeci și în Paris, la patruzeci. Eu am spus asta? Da, tu ai spus, iar eu te-am crezut. Oricum vreau să plec de aici. Visez să mă mut în New York înainte de a împlini vârsta de treizeci. Ce o să faci acolo? Voi cânta la chitară și la voce. Dacă va fi nevoie, voi spăla pe jos în baruri, dar nu mă mai întorc în acest oraș. Istanbul nu mai promite nimănui nimic. Orașul acesta s-a înecat sub învelișul întunecat al vechii sale magii. Hayala, când o să ajungi acolo, vei cunoaște starea mea de acum. Fără un trecut, fiindcă îl vei lăsa

pe partea aceasta a mărilor. Boratin, eu accept asta. Dar, pe lângă acele orașe, am spus ceva în legătură cu Istanbul? La ce vârstă trebuie să trăim aici? Nu ai spus, Boratin. Tu ai trăi în Istanbul la orice vârstă, o arăți în melodiile tale, cu mâhnire, dar și cu o bucurie bizară. Îți creezi fericirea din bucuria melancolică a acestui loc. Chiar dacă iubesc bluesul, pe tine și tot grupul nostru, sunt de părere că acest oraș nu ne poate ține în spate visul. Din acest motiv mintea îmi este mereu departe. Ce bine ar fi dacă ai veni și tu la New York. Dar eu mă gândeam să mă reîntorc acolo? Am spus ceva în legătură cu asta? Boratin, tu ai renunțat la facultate, ai plecat în străinătate și te-ai plimbat de pe un continent pe altul. Când sclavii de pe plantațiile de sfeclă de zahăr, de orez și de bumbac, care nu au putut face un pas în afară ani la rând, au fost eliberați, s-au pus pe drumuri fără niciun scop, ducând bluesul de colo-colo. Tu erai asemenea lor. Ai lucrat chiar și pe o navă de marfă. Dar când ai revenit în Istanbul, gândirea ta se schimbase. Ne-ai spus că trebuie să privim timpul și nu drumul, că sufletul nostru are nevoie de el. Că ar trebui să unim trecutul și viitorul în prezent. Ar trebui să fim în stare să topim tristețea, veselia și furia laolaltă. În viziunea ta, Istanbulul e

singurul loc potrivit pentru asta. Hayala, despre tristețe și veselie am înțeles, dar de ce furie? Spuneai că, dacă din muzica noastră ar lipsi furia, nu am înțelege orașul ăsta și oamenii lui, și ne-ai convins. Apoi te-ai stabilit în Istanbul și n-ai mai vorbit despre a mai pleca la New York sau oriunde în altă parte. Dar la Nehirce? Unde te-ai născut și ai crescut? Boratin, vorbeai des despre Nehirce, dar, din câte știu, n-ai fost pe acolo în ultima perioadă. Lucrai la o melodie despre Nehirce. Nu știu de ce a durat așa mult, n-ai terminat-o în vreun fel. Ai spus că în această melodie bluesul se va întoarce la aerul său clasic, folosind structura de trei versuri și douăsprezece măsuri. Când au auzit, ai noștri au făcut glume pe seama ta, strigându-și fiecare locul de naștere și comandându-ți câte o melodie. Tu le-ai răspuns tot în glumă. Asta s-a întâmplat anul trecut. Te-ai deplasat în mijlocul scenei pe care facem probele, ascultați-mă, notiștilor. Hayala, am mai folosit în trecut această expresie? Ce înseamnă notiști? A, da, noi toți am studiat muzica. Suntem fideli notelor, solfegiilor. Tu însă nu știai notele, spuneai că bluesul nu se naște din note, ci din sufletul nostru. Eu chiar nu cunoșteam notele? Boratin, dacă și tu ai îndoieli, poate că băieții noștri au dreptate.

Spuneau că tu cunoști notele, dar că încerci să le uiți pentru că nu le asociezi cu bluesul, că negi ceea ce știi. Râdeai și mergeai mai departe când glumeau astfel pe seama ta. Ai spus, în aceeași zi, ascultați-mă, apoi ți-ai deschis brațele și ai vorbit pe un ton exagerat de ridicat: vestul nu este vest, notiștilor, ai spus tu, și e minciună că estul este est. Dumnezeu nu este Dumnezeu și e minciună că omul este om. Istanbulul nu este Istanbul, notiștilor, și e minciună că Nehirce este Nehirce. Ție îți plăcea se dai astfel de spectacole, de parcă te-ai fi aflat pe o scenă de teatru.

14

Într-una dintre serile în care lodosul a pus stăpânire pe oraș, ies și eu. Pășesc pe străzile lungi și înguste. Mă așez pe unul dintre taburetele înșirate pe trotuar ale unui bufet și îmi astâmpăr foamea. Beau un ceai pe terasa unei ceainării. Constat că unele străzi seamănă între ele. Zgomotul pașilor de pe pietrele cubice sparte. Trotuarele înguste, tencuiala palidă a clădirilor. Sub aerul răcoros, privesc luminile stradale cu mâinile în buzunare. La o răscruce unde îmi dau seama că m-am pierdut îl întreb pe vânzătorul ambulant de castane

încotro trebuie să o iau, cumpăr castane de la omul zâmbitor. După o plimbare îndelungată, ajung pe strada Barului Haliç, o stradă plină de clădiri vechi. Pe posterul de la intrarea barului văd numele Denizaltı și poza mea. Mă uit fără să mă apropii. Aștept sprijinit de perete, cât fumez o țigară. Țigara se termină repede. Îmi aplec capul și trec pe strada alăturată, găsesc intrarea din spate, folosită de personal. Deschid ușa mică de fier. La capătul celălalt al coridorului întunecat, o lumină obscură. Miroase a fum și a umezeală. Nu se vede nimeni. Urc la al doilea etaj pe scările din lateral. În fața mea, mese pline. Cu toții sunt absorbiți într-o conversație cu cei de alături. Îmi trag căciula neagră pe frunte, îmi îndrept cu mâna ochelarii negri. Văd o masă goală lângă perete, un loc ferit de lumină. Mă îndrept într-acolo cu pași repezi. Nimeni nu e atent la mine, în timp ce trec printre scaune. Sunt unul de-al lor, dar și un străin în același timp. După ce mă așez la masă, îmi scot ochelarii în umbră. Privesc în jos. De jur împrejurul scenei este plin. Și în fața tejghelei de la bar este aglomerat. Locurile celor care își iau ceva de băut și se întorc la masă sunt luate de alte persoane. Siluetele oamenilor alunecă de colo-colo în ceață. Se înțeleg, privindu-se, zâmbindu-și. Sunetele care

ies printre buzele mișcătoare au același ton, cumva drăguțe, cumva pline de dor. Mâinile se ating de alte mâini, umerii se susțin unii pe alții. Noaptea abia începe. Tineri cu părul lung, cu ochelari mari. Sunt relaxați de parcă acolo s-au născut și într-o zi tot acolo vor muri. A treia mare invenție a omenirii este poate o singură întrebare. Învață acea întrebare acasă ori la școală, iar apoi toată viața încearcă să o uite. O atingere caldă, o sorbitură umedă. Ce este după moarte? întreabă ei. Atunci când omul moare, se termină tot ori începe o nouă viață? A treia mare invenție este o întrebare ca aceasta. Nimeni nu-i cunoaște răspunsul. Sunt cei care găsesc un răspuns și cred în el, dar una e să crezi, alta e să știi. Ce mi se va întâmpla după moarte? Diferența dintre mine și porumbel se află în această întrebare. Porumbelul știe ceea ce există, el trăiește la această graniță. Eu însă mă gândesc la ceea ce nu există, încercând să trec de granița aceasta. Îmi dau singur de lucru. Chiar dacă trec granița și văd tot, atunci când revin la viață uit ceea ce am văzut. Mi-e poftă de o bere. Îmi doresc ca cineva care își caută un tovarăș de conversație și care nu mă cunoaște să vină cu o bere în mână, să se așeze lângă mine, să își împartă berea cu mine. Pe o laterală, am peretele. Să

se așeze în cealaltă parte a mea și să-mi povestească ceva. Altfel, văzându-mă singur, toți vor crede că sunt mâhnit. Nu sunt nici trist, nici fericit. Mă mulțumesc cu faptul că simt că exist, asemenea porumbelului.

Se aprind luminile scenei. Întâi Bek, apoi Hayala, după care și ceilalți își ocupă locurile pe scenă. Cine la care instrument cântă? Umblă la cabluri, la microfoane, se așază pe scaune înalte. Se salută cu anumite persoane care stau în picioare în fața barului. Lumina galbenă a scenei se stinge încetul cu încetul, în urmă rămânând un roșu întunecat. Bek, care stă la tobe, lovește bețele unul de celălalt, privindu-și prietenii, Hayala începe să cânte la chitară. Hayala poartă o fustă mini azi. Și-a înfășurat o bandană în jurul frunții. Pana îi alunecă pe coarde, face intrarea cu un ritm moale. Se leagănă încet. În locul în care înainte am stat eu și mi-am ridicat brațele de parcă aș da un spectacol în fața prietenilor mei. Lumea se vedea diferit de acolo? Ținând cont de faptul că glumeam și râdeam, înseamnă că eram fericit cu prietenii mei. Aveam încredere în ei. Îmi dedicam toată viața lor. Până unde? Poate că aveam o întrebare în minte care mă măcina și mă tot gândeam la ea. Mergeam la graniță și îmi luam viața. Poate că nici eu nu știam ce caut. Înlăturam

distanța dintre viață și moarte. Nu exista o altă cale de a-mi scăpa mintea din capcană. Acum stau în Barul Haliç, fiind altcineva. Privesc scena de la o masă ferită de lumină. Hayala înaintează doi pași, se apropie de microfon și începe să cânte: *Ești un pierde-vară singur pe străzile nopții / Când te-ai născut, ai plâns / Nu te-au întrebat dacă vrei să te naști / Ești un pierde-vară singur pe străzile nopții / Pe oameni i-ai judecat greșit / Nu te-au întrebat despre oameni / Ai rămas flămând, ai rămas fără adăpost / Nu te-au întrebat despre foame, despre lipsa de adăpost / Ești un pierde-vară singur pe străzile nopții / Dacă te-ar fi întrebat, nu te-ai fi născut pe lumea asta / Dacă te-ar fi întrebat, nu te-ai fi născut pe lumea asta / Ești un pierde-vară singur pe străzile nopții / Ești un pierde-vară singur pe străzile nopții.*

Vocea Hayalei se întunecă asemenea nopții din melodie. Melodia începe frumos, dar se întrerupe ușor din cauza trecerilor rapide dintre anumite versuri. Ritmul se strică. Vocea ei nu este suficientă ca să acopere această ruptură. Dacă s-ar depune un pic de efort, melodia ar curge mai ușor. Trecerile ar putea fi încetinite, având ritmul pașilor unui om care se plimbă singur noaptea pe străzi. Și vocea Hayalei ar putea curge mai domol. Oare această melodie face

parte din repertoriul ei ori o cântam și eu? Scot pachetul de țigări din buzunar. Aprind una și mă las pe spate. Mă gândesc la diferența dintre a cânta o melodie și a asculta o melodie. Prind orice sunet de pe scenă, urmăresc fiecare instrument în parte. Îl observ pe Efendi, aflat în fața claviaturii pianului din stânga, uitându-se la mine. În timp ce degetele i se plimbă pe clape, Efendi are capul întors spre partea în care stau eu. Și-a fixat privirea de parcă m-ar vedea în semiîntuneric. Pe fața lui se văd atât curiozitatea, cât și mirarea. Se uită fără a clipi. Cum de a putut să mă observe la masa asta îndepărtată de la etaj? Poate că m-a văzut sub lumina chibritului atunci când mi-am aprins țigara. În timp ce se uită la mine, își plimbă degetele pe clape. Știe cu ochii-nchiși unde se află fiecare. La fel cum nu mă pierde nici pe mine din priviri. Ce vrea de la mine? Eu nu sunt omul din viața lui. Nu înțelege asta. Vrea să stăm de vorbă, să-mi petrec nopțile nedormite cu el. Să mă destăinui lui. Să mă adăpostesc sub prietenia lui. Iar apoi, când îmi voi regăsi vechiul eu, să mă simt recunoscător față de el. La fel cum se simte el față de mine. Crede că asta înseamnă a face un bine. Nu este conștient că atunci când îmi transmite din când în când salutări prin Bek

nu îmi transmite liniște, ci frământare. Nu eu sunt cel care l-a readus la viață. Și nici cheia care va deschide lacătele mele nu se află în mâinile lui (oare în mâinile cui este?). Îmi feresc privirea. Îmi aplec capul și mă rezem de perete. Îmi pun ochelarii la loc. Îmi cobor căciula pe frunte. Trag adânc un fum de țigară și îl eliberez. Îmi acopăr fața cu un văl de fum. În acest fum sunt asemenea unei corăbii care merge prinsă în ceață, printr-un capăt necunoscut al oceanului. Nimeni nu mă poate găsi. Pământul se învârte în jurul lui, iar eu mă învârt în jurul meu. Într-o zi, când va veni sfârșitul timpului, mă voi amesteca în noapte și voi dispărea în vuietul din care face parte toată lumea. Nimeni nu-și amintește de nimeni. Eu nu îmi amintesc. Cui dăunează asta? Atât cuvintele, cât și melodiile cântecelor despre asta vorbesc. Hayala se apropie din nou de microfon. Continuă să cânte: *Ești un pierde-vară singur pe străzile nopții / Ai iubit ca un nebun / Nu te-au întrebat despre dragoste / Ești un pierde-vară pe străzile nopții / Ai luat trandafiri, ai furat inimi / Nu te-au întrebat despre trandafiri, despre inimă / Ești un pierde-vară pe străzile nopții / Ai plâns în timp ce mureai încetul cu încetul / Nu te-au întrebat despre moarte / Ești un pierde-vară pe străzile nopții / Dacă te-ar fi întrebat,*

nu ai fi murit în această lume / Dacă te-ar fi întrebat, nu ai fi murit în această lume / Ești un pierde-vară singur pe străzile nopții / Ești un pierde-vară singur pe străzile nopții.

Hayala ridică de gâtul chitarei și atinge pentru ultima dată corzile. Termină melodia pe un ton liniștit. Așteaptă sub lumină. Pahare și sticle se ridică în aer printre ovații. Hayala îi salută pe toți din cap. Chiar dacă melodia s-a terminat, rămâi cu sentimentul că unii oameni continuă să se plimbe singuri pe străzile nopții. Salutare, prieteni, spune ea. Suntem din nou împreună după vacanță. Unii nu sunt cu noi astăzi, fiindcă și-au prelungit-o. Boratin nu e aici, dar nu vă faceți griji, vi se va adresa în curând de la acest microfon. Vă mulțumim pentru aplauze, i le vom transmite. Am început noaptea cu un cântec de-al lui Boratin, să continuăm cu altă compoziție de-a lui. Hayala face un pas înapoi de lângă microfon și cuprinde din nou gâtul chitarei. Se arcuiește pe piciorul drept. Se leagănă înainte și înapoi. Boratin se rupe de ea. Își ia capul în mâini. De ce? își repetă el. Se întreabă de ce a compus astfel această piesă. Nu se miră de faptul că îi aparține, ci pentru că a lăsat mici imperfecțiuni într-o melodie atât de frumoasă. Își astupă urechile cu palmele. Nu

vrea să mai audă nimic. Un pic mai devreme, în timp ce asculta melodia, se imaginase alături de Hayala și Bek. Aproape că a crezut că într-o zi va cânta cu ei, că într-o zi va urca din nou pe scenă. Prindea curaj. Acum, curajul lui se topește, dorința îi dispare. Nu vrea să îi privească mai mult. Renunță, până la urmă, la a-și petrece toată noaptea acolo și la a merge în culise, mai apoi, pentru a-și vedea prietenii. Stă la etajul doi al barului asemenea unui cadavru atârnat de spate cu un cârlig. Dacă își ascultă mintea, i se pare că e rău să stai atârnat în cârlig ca un cadavru. Dacă își ascultă inima, nu-i pasă de nimic, atâta timp cât respiră. În care dintre ele să se încreadă, în minte sau în inimă? Nu poate să găsească fericirea trăită de tinerii din jur, pe care muzica i-o oferea și lui cândva. Dacă într-o noapte va găsi acea fericire aici, nu aceasta este noaptea. Boratin se ridică. Iese din semiîntuneric și intră sub lumină. Se uită pentru ultima dată la Efendi. Îl simte în același timp departe, asemenea unei stele care se stinge, dar și aproape, asemenea unei stele care alunecă spre el. Își ridică gulerul hainei. Înclină capul înainte. Trece asemenea unei umbre prin aglomerația care s-a înmulțit. Coboară scările în grabă și iese pe ușa pe care a venit. Se îndepărtează de sunete și

mirosuri. Se oprește în mijlocul străzii și privește în sus. Cerul s-a înnorat. Luna s-a retras. S-a stârnit vântul. Strada lăturalnică a fost acoperită de bucăți de hârtie și frunze.

15

Mă simt ca într-un oraș nou, întorcându-mă acasă pe aceleași străzi, după ce am ieșit din Barul Haliç. Să intri pe fiecare stradă, dar din celălalt capăt, seamănă cu a te privi în oglindă. Fețele clădirilor sunt inversate. Contururile umbrelor se îngroașă. Depărtările se apropie, apropierile se îndepărtează. Zgomotul pașilor pe piatra cubică răsună altfel. Probabil și cei care intră pe o stradă din capătul opus, nu cel pe care obișnuiesc să intre, ezită la fel ca mine. Probabil unii se schimbă cu totul. Un bărbat care se întoarce acasă prin capătul acesta al străzii ursuz și cu mâinile goale probabil că a doua zi apare prin celălalt capăt al străzii cu jucării pentru copii și flori în mână. Fata care s-a certat cu iubitul ei în capătul ăsta al străzii probabil că a doua zi vine fericită, alături de el, din celălalt capăt. Vântul bate aprig. Biciul lodosului coboară pe spatele meu. Nu mă așteaptă nimeni, nu trebuie

să ajung undeva anume. Trec cu pași grei de pe o stradă pe altă. Mă opresc la culoarea galbenă a unui semafor aflat la o răscruce de drumuri. În jur e gol. Nicio mașină, niciun pieton. Pentru mine e aprinsă culoarea galbenă. Aștept. Semaforul rămâne blocat la aceeași culoare asemenea ceasului stricat din turnul cu ceas. Nu știu cât trebuie să aștept. Culoarea galbenă prevestește culoarea roșie sau verde, ori arde pentru ea însăși? Stă atârnată între a trece și a sta, între existență și inexistență. Mă prinde singur la miez de noapte, la limita tăcută a nopții. Nu știu cât timp am rămas acolo în picioare la răscrucea aceea unde se întretaie vânturile. Timpul nopții lucrează lent. Un bărbat între două vârste trece pe lângă mine cu aceeași lentoare. După ce ajunge pe trotuarul de vizavi cu pași legănați, se oprește și mă privește. Se gândește că mi-am pierdut mințile. Își leagănă capul de parcă ar zice păcat și își continuă drumul. După el, trec și eu pe partea cealaltă a drumului. Cufundându-mă pe străzi semiobscure, merg lângă marginea pereților, încercând să mă feresc de biciul lodosului. Aud vocile din spatele perdelelor trase. Cântecul unei femei, urletul unui lup, potcoavele cailor bătând pământul. Sunetele oscilante ale televizoarelor.

Ajung într-o piațetă. Mă uit în stânga și în dreapta. Îl întreb pe un vânzător ambulant care vinde pilaf cu pui în ce parte este Beyoğlu. Vânzătorul îmi răspunde, indicând strada din stânga, probabil ești străin, și mă întreabă de unde sunt. Îi spun că nu sunt străin. Iau o farfurie de pilaf cu pui și mănânc în picioare. Părul ondulat și mustățile răsucite ale vânzătorului îi dau aerul încrezător al cuiva care a ajuns aici, din mare, cu două mii de ani în urmă, și din stepă, acum o mie de ani, fără a mai părăsi această piațetă. Își răsfrânge umbra veche, umbra de care nici măcar lui nu-i pasă, asupra noii epoci. Eu cunosc bine oamenii, spune el, tu ești străin, este evident după cum privești în jur. Nu sunt străin, spun eu, doar că am intrat pe o stradă greșită și m-am rătăcit. Omul percepe direcțiile altfel ziua, și altfel noaptea. O voce lăuntrică îmi spune că nopțile ar trebui să aleg bulevardele principale. Dacă aș merge pe bulevardul principal și n-aș ști unde mă aflu, tot nu m-aș pierde. Când ajung în Beyoğlu o înțeleg și mai bine. Mulțimea luminată mă ia, mă duce de pe un val pe altul, mă împinge pe străzile lăturalnice, apoi mă aduce înapoi și mă lasă pe bulevardul principal. Toate străzile poartă textura bulevardului principal. Și oamenii seamănă unii cu alții. Ochii de

vânător scanează împrejurimile. Toată lumea așteaptă cu aceeași dorință să vâneze ori să fie vânatul cuiva. Își trăiesc nopțile la fel ca zilele. Lumina îi îmbată. Chiar și atunci când se vâră prin colțuri întunecate ca să facă dragoste, poartă în sudoarea lor o frântură de lumină. Amețesc. Mă sprijin de o cabină de telefon ieșită din uz, cu geamurile sparte. Aștept să-mi treacă amețeala sub mirosul de urină care se răspândește din cabină. Citesc textele de pe perete. Versuri de cântece, anunțuri de concerte și numele în alb-negru ale echipelor de fotbal. Pe afișele rupte se vede fotografia ultimului sultan al Imperiului Otoman. Chipul lui e acoperit cu emblema anarhiștilor. Cunosc *A*-ul de tipar din cerc, dar nu știu de ce sunt lipite pe toată strada afișele sultanului care a trăit cu mulți ani în urmă. Am nevoie să mă îndepărtez de mirosul de urină, să mă odihnesc un pic. Mesele exterioare ale cafenelelor sunt pline. Mă deplasez cu pași grei, sperând că voi găsi un loc liber. Câțiva tineri care stau la o masă îmi zâmbesc și mă salută. Îi salut și eu. Domnule Boratin, spun ei, v-am urmărit cu câteva luni în urmă pe scenă, n-ați dori să luați loc cu noi la masă? Sunt cinci cu totul. Doi băieți, trei fete. Par cu câțiva ani mai tineri decât mine. Mă așez alături. În loc să beau bere împreună

cu ei, comand apă minerală. Astăzi îmi las ficatul să se odihnească, le spun. Îi întreb cu ce se ocupă. Sunt studenți. În fiecare sfârșit de săptămână vin aici. Sunt interesați de muzică și cinematografie. Toate cele trei fete și-au făcut coliere din *A*-ul anarhist pe care l-am văzut pe afișe. Eu nu am colier. Nu port nici inel. Nu am dat de bijuterii printre lucrurile din casă. Nu port nici măcar ceas. Dacă aș fi avut un colier, probabil aș fi ales litera B. B de la blues. Mi-aș fi lăsat descheiați primii doi nasturi ai cămășii pentru a mi se vedea colierul. Aș fi apărut pe scenă cu el. Aș fi dormit nopțile cu el. Mi-aș fi dus mâna la piept în întuneric, aș fi pipăit contururile B-ului cu degetele. Apoi, într-o noapte, mi-aș fi scos colierul de la gât, l-aș fi ținut strâns în pumn, aș fi sărit cu el în apele Bosforului. Aș fi lăsat B-ul pe fundul mării, printre algele reci. Când aș fi revenit la suprafața apei, nu mi-aș fi amintit ce am lăsat acolo. Între B și celelalte litere nu ar mai fi existat nicio diferență. Toate ar fi devenit la fel. În șoaptă. Ce-i cu A-ul acela de pe afișe? întreb eu. Adică de ce a fost scris pe fotografia unui sultan care a trăit cu o sută de ani în urmă? Râd în hohote. Ei cred că am făcut o glumă bună. Aveți dreptate, spun ei, omul se află la cârma statului acum, dar mentalitatea este

cea de acum o sută de ani. De aceea i-am vopsit capul. Voi ați făcut asta? Da, în timpul protestului de săptămâna trecută. Și majoritatea textelor de pe celelalte străzi tot nouă ne aparțin. Tinerii își ciocnesc paharele într-un spirit de sărbătoare. Îmi ridic și eu sticla de apă minerală. Înțeleg că iar am încurcat timpul, că și acum am considerat că aparține trecutului cineva care trăiește în prezent. Mă uit din nou la afișele de pe perete. Încerc să înțeleg dacă oamenii statului au adus trecutul în prezent, ori au dus prezentul în trecut. Sunt curios de ce apelează la minciună și violență ca să facă acest lucru. Dacă ar lăsa oamenii în pace în viața lor mică, oricum nimeni nu ar ieși din cercul trecutului. Chiar dacă toată lumea ar uita aproape tot, ar trăi tot în acest cerc. Mă uit la cei care se plimbă pe strada asta. Își amintesc de ceea ce a fost cu un an în urmă, cu zece ani în urmă. Nu cară în mintea lor niciun gol care să le provoace durere. Când rămân fără speranță, își spun o minciună. Plâng, se înfurie, se supără. Într-un târziu, când se liniștesc, se împacă cu ei înșiși. Apoi mă privesc cu milă. Nu mă priviți cu milă, spun eu. Cum să vă privim cu milă? spun ei. Domnule Boratin, de ce spuneți asta? La naiba! Spun cuvinte care nu trebuie spuse. Cuvintele ce-mi trec prin minte

mi se revarsă pe gură. Nu sunt conștient de ceea ce fac. Adică, încerc eu să explic, săptămâna trecută, când ați vopsit aceste afișe, eu nu eram aici, nu am putut să particip. Nu mă condamnați. Explicația mea îi liniștește pe cei de la masă. Fata în rochie albastră de lângă mine își pune mâna pe mâna mea. Domnule Boratin, spune ea, la următorul protest să ne întâlnim cu dumneavoastră pe această stradă și să scriem peste tot împreună, ce ziceți? Se poate, răspund eu și adaug, este hilar ca un politician să se creadă sultan în secolul ăsta. Și eu mă cred uneori altcineva, dar evit să o arăt celor din jur și să devin ridicol. Aveți dreptate, spune fata, toți avem momente în care simțim astfel. Dar noi nu îi forțăm pe ceilalți, nu îi închidem în interiorul credinței noastre. În caz contrar, visul nostru ar deveni coșmarul altora. Vocea ei blândă mă poate ține la această masă până dimineața. Mă poate face să mă încred în lucruri pe care mintea mea nici nu le înțelege, ar putea să îmi ofere un trecut nou. S-a făcut răcoare, spune ea, mergem într-un bar cald și ascultăm niște muzică? Înaintăm pe aceeași linie de parcă am fi prieteni vechi, pășim pe străzi. Trecem prin fața vitrinelor cu jartiere, pe lângă afișe scrijelite. Pe o stradă cu miros de vomă, intrăm pe o ușă

fosforescentă. Ne așezăm la o masă. Ospătarul vine și vorbește direct cu mine. Bine ați venit, domnule Boratin, spune el, ne bucurăm să vă vedem aici. Ce ați dori să beți? Am vrea bere și apă minerală. Aruncăm o privire la mesele din jur. Ascultăm melodia rock cântată de grupul de pe scenă. Ne îndepărtăm încetul cu încetul de aglomerația din jur, întorcându-ne la noi. În ciuda zgomotului, ne putem face auziți unul pe celălalt. Vorbim despre cărți, despre melodii. Dacă muzica live ar continua, probabil vom duce până la Z noaptea pe care am început-o cu A. La al treilea rând de băutură, muzica se termină. Se pare că prietenii mei vor să întâmpine dimineața aici. Eu simt că am obosit. Le mulțumesc pentru noaptea frumoasă. Mă ridic din locul meu. Se ridică și ei odată cu mine, mă îmbrățișează pe rând de parcă am fi prieteni de o viață.

Când ies, mă izbesc de un ger cumplit. E târziu în noapte. Îmi vâr mâinile în buzunar și mă îndrept spre bulevardul principal. Simt o bucată de hârtie în buzunar. O scot și mă uit la numărul de telefon pe care mi l-a dat fata în rochie albastră. Cifre subțiri și un nume. Arunc hârtia în primul coș de gunoi care îmi iese în cale pe strada principală. Un pic mai în față, cotesc pe o stradă lăturalnică și o iau spre casă.

Beau apă de la o cișmea veche. Număr ferestrele cu lumini ale blocurilor. În timp ce cotesc pe lângă o geamie mică, tresar auzind un sunet care vine din întuneric. Tinere, ai o țigară? întreabă cerșetorul bătrân sprijinit de perete. M-ai speriat, spun eu. De mi-ai da o singură țigară, spune el. Stă învelit în pătură, pe partea ferită de lumină a peretelui. De parcă aștepta de mult timp să trec eu pe aici. Scot pachetul de țigări din buzunar și i-l dau. Păstrează pachetul, îi spun. Tot pachetul? întreabă el. Da, răspund. Ești beat? întreabă el. Nu. În acest timp începe chemarea la rugăciunea de dimineață. Ciorile își iau zborul. Câteva umbre care vin din josul străzii intră în geamie. Mă las pe vine lângă cerșetor. Îmi scot portofelul, scot prima bancnotă de care se ating degetele mele în întuneric și i-o întind. Nu spune nimic în timp ce ia banii. Așteaptă să se termine chemarea la rugăciune care se răspândește prin vocea răgușită a boxelor. Abia după aceea, Dumnezeu să fie mulțumit de dumneavoastră, spune el. Nu pot spune nimic despre Dumnezeu, dar tu să fii mulțumit, e de-ajuns, spun eu. Tu ești beat? întreabă iar. Nu sunt, răspund eu, dacă vrei, miroase-mi respirația. Mă miroase. Ai dreptate, zice el. Se întâmplă ca Dumnezeu să te ajute? întreb eu. Da,

îmi răspunde. Cum? întreb eu. Iată, te trimite pe tine, spune el. Își mângâie barba. Eu nu am barbă, spun eu. Uneori te trimite fără barbă, uneori cu barbă, spune el, uneori bătrân, alteori tânăr, uneori sub înfățișarea unei femei, alteori sub înfățișarea unui bărbat. Dar pe cei care îți fac rău cine îi trimite? întreb eu. Își mângâie barba. Îi trimite nerecunoscătorul acela care ar trebui să-mi fie frate, spune el. De ce? întreb eu. Ca să faci rău nu ai nevoie de motiv, răspunde el. După părerea ta, eu cred în Dumnezeu? întreb eu. Tu nu știi dacă crezi sau nu? răspunde el. Nu știu, spun. Își mângâie barba. Ești un om bun, spune el, nu este important dacă crezi sau nu. Sper să ai dreptate, zic eu. Știi, spune el, la începuturi, Dumnezeu avea un lucru de încredințat. L-a oferit cerurilor și munților. Ei au ezitat, le-a fost teamă să-și ia o astfel de răspundere. Omul s-a oferit singur să-i fie încredințat acel lucru. Adevărul este că omul era încă de pe atunci neștiutor, crud. Și-a asumat o răspundere pe care nu o putea duce. A mințit. A ucis. A transformat lumea într-un loc plin de chin și suferință. La sfârșit, a uitat și de lucrul care i se încredințase. Acum nu mai știm cine poartă acel lucru încredințat. Poate că tu ești cel care îl poartă.

înainte de a găsi acel cuvânt

16

Nu e limpede de unde vin sunetele. De afară ori din somn? Boratin așteaptă cu ochii închiși. Încearcă să adoarmă iar. Când sunetele se repetă, se ridică și coboară din pat. Se duce în sufragerie. Îl vede pe Bek care privește pe fereastră. Bine ai venit, Bek, spune el. Boratin, te-ai trezit? Da, tu când ai venit? De două ore. De ce nu m-ai trezit? Am făcut atâta gălăgie, încât din moment ce nu te-ai trezit, mi-am dat seama că n-ai mai dormit de mult. Ai dreptate, trei zile la rând m-am tot trezit, dar astăzi am dormit un somn neîntrerupt. Să-ți pun ceai, spune Bek, arătându-mi paharul din mână. Bine, dar cât este ceasul? Zece. Da? Dar tu de ce ești matinal? Întâi te-am sunat, aveai telefonul închis, ca de obicei. Am sunat pe fix, nu ai răspuns. Așa că m-am sculat și am venit aici. Am descuiat ușa cu cheia mea. Bek își întrerupe vorba la jumătate și se duce la bucătărie. Se întoarce cu un pahar de ceai. Îi întinde ceaiul lui Boratin. Boratin,

spune el, am venit să-ți dau o veste. A murit cineva pe care îl cunoști. Era internat de câteva săptămâni la spital, făcea tratament pentru cancer. Înmormântarea va avea loc astăzi. Boratin se uită la paharul de ceai dintre palme. Știe că în ceai se reflectă tavanul, lustra și propria imagine. Dar nu le vede pe niciuna. Există doar o licărire vălurită. În pahar se află și oglindirea prietenului său care a murit, probabil printre licăririle de culoare galben-portocalie. Cine a murit? Îmi este prieten ori rudă? Prieten din copilărie. Mulți ani la rând nu v-ați văzut. Nici nu știai că locuiește în Istanbul. Ai auzit de la sora ta că se internase. Mi-ai povestit și mie. Am fost împreună în vizită la spital. S-a bucurat mult că te-a văzut. Apoi ai fost în fiecare săptămână în vizită la el. Atunci, asta este foarte rău, Bek. De ce să fie rău, Boratin? Dacă am fost constant să îl văd, este clar că trecutul nostru comun l-a făcut fericit. Apoi eu, brusc, am încetat să mai merg, adică după ce mi-am pierdut memoria. Crezi că nu a fost curios de ce, că nu s-a gândit că l-am părăsit? Nu, Boratin, nu a fost așa. Am continuat eu să îl vizitez în locul tău. I-am spus că tu ai plecat în străinătate, că te vei întoarce după ce îți termini lucrările de acolo. Boratin oftează. Bek, spune el, ai grijă de lucruri până

și în lipsa mea. Tu ești în capul listei lucrurilor în care trebuie să mă încred în noua mea viață. Nu exagera, Boratin, eu sunt același eu, iar tu, același tu. Încă nu ești conștient de asta. Bek, tu îmi vorbești de prietenul meu, dar nu îmi spui numele lui. Stau în cumpănă dacă vreau să îi aflu numele sau nu. Este un om care aparține trecutului, adică o persoană care a rămas și a dispărut în lumea trecutului. Nu se află în prezentul meu și nu va fi nici în viitorul meu. După părerea ta, ce ar trebui să fac? După părerea mea ar trebui să-i știi numele. Spune-mi, atunci, cum îl chema? Zafir. Boratin privește fără nicio reacție în paharul cu ceai dintre palme. Ce pot să fac acum pentru Zafir? Nu e nimic de făcut. Nu e nevoie nici să mergi la înmormântare, ei cred că ești în străinătate. Dacă ai să mergi, vor fi rude de-ale lui care te vor cunoaște, dar tu nu vei recunoaște pe nimeni. Nu ar trebui să te pui în această situație grea. Cu toate acestea, am vrut să vin și să te anunț. M-am gândit că atunci când vei afla, mai târziu, poate îți va părea rău că nu ți-am spus la timp. Boratin ia prima înghițitură de ceai. Eu vreau să merg la înmormântare, spune el.

La amiază, când intră în curtea geamiei, dau peste o mulțime mare de oameni. Coroanele funerare se

întind de-a lungul zidului lateral, până la peretele din spatele sicriului. Se-nțelege de pe chipurile oamenilor că Zafir era o persoană cunoscută și iubită. Unii dintre ei plâng, alții se îmbrățișează. S-au strâns în grupuri mici, vorbesc cu voce joasă prin cuvinte puține. Din partea în care se află sicriul, un om de vârstă mijlocie se îndreaptă către ei. Este Unchiul Ahmet, unchiul dinspre mamă al lui Zafir, spune Bek. Bărbatul vine și îl îmbrățișează pe Boratin. Acesta poate să vorbească abia după ce scapă din brațele bărbatului. Condoleanțe, unchiule Ahmet, azi-dimineață am revenit în țară, de îndată ce am auzit vestea, am venit aici. Condoleanțe, Boratin, mă bucur că ai venit. După rugăciune vom duce trupul neînsuflețit al lui Zafir la Nehirce. Zafir a dorit să fie înmormântat acolo. Vii și tu cu noi? Bek intervine. Condoleanțe, spune el, îmbrățișându-l pe unchi. Mulțumesc, Bek. În acest timp se apropie un cuplu de bătrâni. Unchiul se duce și le sărută mâna. Boratin profită de această ocazie și se îndreaptă spre mijlocul mulțimii, dispărând din vedere, împreună cu Bek, care-l urma. În mijlocul zilei, cerul înnorat impune o nuanță potrivită atmosferei de doliu. Cad ultimele frunze ale copacilor înalți. Boratin și Bek înaintează pe lângă perete, se

opresc într-un loc din care pot să vadă sicriul. În fața sicriului se află o fotografie în care Zafir zâmbește. Barba îi este tunsă scurt. Părul îl are dat cu briantină. Ochelari cu ramă de os. Bek, spune Boratin, cu ce se ocupa Zafir? Era stilist. Era căsătorit, avea copii? Era logodit, se despărțiseră cu puțin înainte de boală. Cine era logodnica lui, o cunosc? Nu, nu o cunoșteai. În timp ce Boratin pune întrebări una după alta, întrebarea principală o păstrează pentru el însuși. De ce nu sunt eu cel din sicriu și sunt cel care privește din afară sicriul? De asemenea, se-ntreabă și dacă eleganța din hainele celor din jur se datorează respectului față de cel decedat sau faptului că toți fac parte din același cerc de modă. Dacă aș fi fost eu în momentul acesta în sicriu și aș fi privit mulțimea de afară, oare ce aș fi crezut? Aș fi simțit recunoștință față de toată lumea pentru că a venit îmbrăcată pe gustul meu ori m-aș fi compătimit fiindcă ei își continuă viața? Poate că m-aș fi simțit fericit. Stând întins în sicriu, cu o liniște sufletească necunoscută de cei vii, mi-aș fi petrecut aceste ultime momente printre vocile celor dragi. Aș fi știut că soarta lor va trece repede. Timpul meu și timpul lor s-ar fi scurs cu aceeași viteză până în momentul în care sicriul meu ar fi fost coborât sub pământ. Apoi,

când s-ar fi aruncat pământ pe mine, eu aș fi ieșit din timpul viilor și aș fi coborât în timpul morților. Aș fi știut că în curând mă vor uita. Nu m-aș fi supărat din cauza asta pentru că eu i-aș fi uitat primul. Și cu toate acestea, tot aș fi fost curios care este răspunsul ultimei întrebări din mintea mea: de ce nu sunt un om din mulțime care privește sicriul și sunt acela care stă întins în sicriu?

Curtea devine din ce în ce mai aglomerată. Lângă peretele pe care sunt sprijinite coroanele se adaugă altele noi. Ziariștii fotografiază sicriul și fețele înecate în lacrimi. La un moment dat, când Boratin se uită în spate, observă o femeie cu părul lung în grupul de femei care intră pe poarta curții. O văzuse și la cafeneaua de lângă Turnul Galata. În zilele următoare se gândise la ea, încercase să-și dea seama unde și cum s-au cunoscut în trecut. Ca întotdeauna, era un efort zadarnic. Ar fi bine dacă am trece neobservați, spune Boratin, în timp ce se retrage în mulțime. Față de cine? întreabă Bek. Vorbesc de ziariști, Bek, e posibil să ne recunoască și să dorească să ne fotografieze. Vino, să ne retragem lângă acel copac. Boratin își pune ochelarii și căciula. Îi privește mai relaxat pe oameni din spatele ochelarilor negri. Încearcă să înțeleagă

tensiunea de pe chipul oamenilor. Probabil că le este greu în fața despărțirii. Morții trebuie îngropați, cei vii trebuie să se întoarcă pe străzi. Toată lumea trebuie să meargă cât mai repede la locul potrivit. Pentru asta, se așază în rândurile formate pentru rugăciunea namaz. Se apropie de sicriu. Capul lor este plecat în fața mortului. Hai să plecăm, spune Boratin. Să ne îndepărtăm de aici în timp ce unchiul lui Zafir participă la rugăciune. Să mergem pe acolo, pe lângă perete. Când ajunge la poartă, Boratin privește pentru ultima dată aglomerația de bărbați strânsă în jurul sicriului. Bek, spune el, doctorul îmi zice să fiu ca acești oameni. Mă sfătuiește să-mi cunosc trecutul și să dau un curs vieții mele învățând câte ceva din el. Așa zice că își recapătă oamenii sănătatea mentală. Ai observat cum se uitau mai devreme la fotografia lui Zafir? Sunt mulțumiți că s-a transformat într-o fotografie. Pentru ei, amintirea constă într-o fotografie. Resimt aceeași frică de a semăna cu oamenii aceștia, precum cea legată de pierderea trecutului. Mâine am programare la doctor, dar nu mai vreau să merg. Am obosit să vorbesc încontinuu cu mine în mintea mea, doctorul mă obosește și mai mult. Și am ajuns să urăsc cuvântul trecut. Dacă tot mi-am uitat trecutul, atunci să uit și

cuvântul *trecut*. Să nu mai am nicio legătură cu el. Boratin ridică vocea inconștient. Câțiva oameni din jurul lui se întorc și se uită la el. Te rog, liniștește-te, spune Bek, liniștește-te, să vorbim un pic pe tema asta, da? Da. În acel moment sună telefonul lui Bek. Ies din curte cu pași repezi. Pe trotuarul îngust, Bek merge în față, iar Boratin după el. La capătul străzii ajung într-un parc. După ce Bek termină conversația la telefon, se așază pe o bancă în mijlocul parcului. Privesc cerul înnorat. Ploaia, zice Boratin, când a plouat ultima oară? Anul acesta este secetos, spune Bek, în mod normal, toamna este anotimpul ploios al Istanbulului. Odată ce începe, plouă o perioadă destul de lungă. Ești curios să vezi ploaia? Nu știu, Bek, simt că m-am săturat de toate. Dacă ai să mă întrebi ce înseamnă toate, n-am să știu să-ți răspund. Stau cu zilele în casă și umblu dintr-o cameră în alta de unul singur. Apoi ies ca să iau aer. Tot ce trăiesc în timpul orelor petrecute afară îmi umple capul, mă ține ocupat cu zilele. În această dimineață am aflat despre cineva pe nume Zafir. Am venit la înmormântare. Am vorbit cu unchiul lui. Mai era puțin și unchiul lui mă ducea cu forța la Nehirce. În mulțime am văzut fețe familiare. Toate astea mă obosesc. Următoarele zile

mi le voi petrece gândindu-mă la toate astea, făcând noduri lipsite de sens, de la un fapt la altul. Întâlnirile mele cu doctorul nu fac nimic altceva decât să îmi înmulțească aceste noduri. Boratin, nu te forța, spune Bek. Ai nevoie de timp. Și eu vorbesc cu doctorul tău, primesc sfaturi în legătură cu tine. Spune că trebuie să avem răbdare. Bek, doctorul îți vorbește și ție de răbdare? Da. Dacă-i așa, atunci să avem răbdare. Boratin, mai e ceva. Despre ce e vorba, e de bine sau de rău? Nu-ți face griji. E o veste bună. Ce veste? Suzan era cea care m-a sunat un pic mai devreme. Suzan? Fosta ta iubită. M-a sunat din Germania, săptămâna viitoare vine în Istanbul. Vrea să te vadă. Bine, dar știe de situația mea? Da, știe. Ei tac. Privesc vălul ondulat al cerului. Văd în depărtare sclipirea unui fulger care s-a aprins și s-a stins. Își îndreaptă privirile spre acea direcție așteptând ca fulgerul să se repete. Tu crezi că ar trebui să mă întâlnesc cu ea? Da, Boratin, ar fi bine să te întâlnești cu ea. De ce? Cu gândul că mi se va deschide ușa memoriei sau că ne vom relua relația? Spune-mi, Bek, ce-ți trece prin minte. Nu mă gândesc la nimic, Boratin, doar sunt de părere că trebuie să vă vedeți.

17

Stau în fața oglinzii și număr. Unu, doi, trei, mult. Se zice că în triburile vechi oamenii numărau până la trei, tot ce depășea trei era mult. Pentru mine totul este mult, nu pot să-mi fac față nici măcar mie însumi și imaginii mele oglindite. Iau oglinda din perete. O scot din cui și o pun cu grijă jos. Înălțimea oglinzii este aproape cât a mea. Este grea. Prăfuită. A început să i se cureţe luciul. Gravurile de nuc ale ramei s-au înnegrit. Ramurile de trandafiri împletite pe gravuri înconjoară oglinda cât e ea de înaltă. Mă gândesc unde să pun oglinda. Aș putea să o pun sub pat ori în spatele dulapului. Într-un loc în care să nu se vadă. Aș putea să scap de ea. Memoria oglinzii este infinită. Absoarbe tot ce vede. Păstrează starea mea veche, pe mine gol, pe mine când dorm. Nici măcar eu nu știu cum sunt când dorm, dar oglinda știe. Nu doarme deloc. Poate că și ea mă crede oglindă. Așteaptă. Nu știu ce așteaptă. Și eu mă conformez timpului ei și aștept. Zile. Săptămâni. Dimineţile se repetă una după cealaltă, nopţile se urmăresc una pe cealaltă. Culoarea cerului variază între albastru și gri. Toamna nu trece. Sunt în același anotimp de când mi-am deschis ochii

la spital. Nu pot nici să mă întorc la vară, nici să intru în iarnă. În unele nopți în care nu se vede luna, aud în oglindă sunetele târnăcopului unui miner. Sunete înfundate de cioplire în stâncă, care vin de la metri adâncime. Este o mină săpată de mii de ani. Miroase a igrasie. Fiecare sunet care iese din stânci este corespondentul unui cuvânt. Răsună cuvinte al căror înțeles îl cunoșteam în trecut, dar care acum mi se par la mare depărtare. Odată cu trecutul mi-am uitat și limbajul cel vechi. Unul este limbajul pe care omul îl folosește cu cei de afară, altul este limbajul cu care omul vorbește cu sine însuși. Limbajul poate fi blând față de el, dar brutal față de alții. Limbajul care poartă compasiune față de el poate fi crud față de ceilalți. Mi-am deschis ochii într-un spital. Am venit într-o casă. M-am întâlnit cu câțiva oameni. Atât. Nu am ajuns la limba care să mă facă să mă înțeleg. Aștept cu speranța că voi găsi această limbă în oglindă. Mănânc, stau, dorm în fața oglinzii. Mă trezesc și repet ziua anterioară. Sunt suspicios față de mine. Pentru că Boratin cel din oglindă mă privește suspicios. Ce vină am eu? Nimeni nu știe ce a fost înainte de a se naște. Nici eu nu-mi cunosc starea anterioară. Și nici nu mai sunt sigur dacă trebuie să o cunosc sau nu. Înțeleg că,

de fapt, viața noastră nu e ca să-ți amintești trecutul, ci ca să-l uiți, bucată cu bucată. Cel mai îndepărtat trecut este ieri. Isus a fost răstignit ieri, Roma a fost arsă ieri, Istanbulul a fost cucerit ieri. Atât. Restul a fost uitat. Doar oglinda nu a uitat nimic.

Iau oglinda și o pun în celălalt capăt al patului, o întorc spre ușa balconului. Mă uit la imaginea Istanbulului din oglindă. Turnul Baiazid se înalță subțire. Acoperișurile Palatului Topkapı și copacii Parcului Gülhane se contopesc. Cu o mie de ani în urmă, în Cornul de Aur ancorau galere cu multe vâsle, acum stau nave cu multe mașini. Oglinda nu arată ultimul incendiu din Istanbul care a distrus cartierele cu clădiri din lemn. Nu expune trupurile rebelilor care sunt atârnate de copacii Parcului Gülhane la fiecare o sută de ani. În timp ce păstrează trecutul pentru sine, reflectă doar prezentul. Este de-ajuns, spune ea, este de-ajuns. Pe sârmele de rufe de pe terasa de vizavi, hainele proaspăt spălate se leagănă sub vântul de toamnă. Dincolo de cearșafuri, în depărtare, farul se aprinde și se stinge. Sub lumina farului stelele când dispar, când apar. Eu pot să mă mulțumesc cu asta. Pot să mă obișnuiesc cu acest oraș și cu mine. Pot să trăiesc într-o memorie goală. Atât. Aș fi vrut

să aflu doar un singur lucru: ce era acel ceva pentru care ar fi meritat să mor în această viață? În timp ce moartea constă într-un cuvânt, de ce omul recurge la sinucidere? Înainte de a descoperi cuvântul *moarte*, oamenii nu știau ce este moartea. Animalele nu știu ce este moartea. Ele nu știu nici ce este trecutul. Doar trăiesc și mor. Trecutul l-au inventat oamenii. L-au încărcat cu vorbe. Pe harta trecutului, oamenii au fost uneori fericiți, alteori au vărsat sânge. Oglinda știe bine toate astea. În timp ce reflectă clădirile și copacii Istanbulului, nu în zadar ascunde trecutul. Acesta este și motivul pentru care este tăcută față de mine. Norii se înmulțesc. Culoarea frunzelor din oglindă pălește. În mijlocul balconului se văd coji de ouă sparte. Nu pot să fiu sigur de ce văd. Mă despart de oglindă și mă apropii de balcon. Mă uit la cele două ouă sparte dintre frunze. Când s-a întâmplat? Cojile albe ale ouălor s-au fărâmițat. Interiorul lor s-a uscat. Culorile s-au amestecat cu praful. Iau o frunză în mână. Strivesc frunza uscată în palmă. Nu știu de ce apoi prind curaj și mă uit la cuibul din stânga. Nu văd porumbelul la locul lui. Calc în picioarele goale pe frunze, mă cațăr pe balustrada de fier a balconului. În cuib nu sunt ouă. Nu este greu să înțeleg că ouăle de jos au căzut

de aici, mai bine zis, au fost aruncate de aici. Oare ciorile ori pescărușii ori bufnițele care se ascund printre acoperișurile clădirilor vechi au făcut asta? Dacă ar fi făcut-o ele, nu ar fi lăsat ouăle să se usuce, le-ar fi mâncat. A făcut-o chiar porumbelul? Poate că ouăle nu erau potrivite pentru clocire. Și porumbelul, care și-a dat seama de asta, a aruncat ouăle jos. A golit cuibul pe care l-a construit cu atâta trudă și a plecat. Sau poate că nu avea niciun motiv, poate că ouăle nu aveau nicio problemă. Porumbelul stătea ca de obicei pe ouă. Pe bulevard treceau mașinile obosite ale nopții. Casele intrau pe rând la somn. Din depărtare se auzea sirena unei nave de marfă. Porumbelul s-a ridicat din cuib. A stat și și-a privit atent ouăle un timp, de parcă le-ar fi văzut pentru întâia oară. Și-a întors fața spre cer. A așteptat să vină un semn, un sunet de aripi din cer. Era întuneric. Era frig. Așteptarea i-a fost scurtă. A luat ouăle și le-a lăsat să cadă în gol, întâi pe unul, apoi pe celălalt. A privit cum ouăle se risipesc pe beton. Și a zburat.

Acopăr ouăle cu câteva frunze. Chiar dacă nu s-au născut, le fac un acoperământ de mormânt puilor de porumbel. Mă ridic și mă scutur. Intru în cameră și închid ușa balconului. Mă așez pe pat, lângă oglindă.

Pun mâna pe umărul oglinzii. Asemenea unui prieten. Iau una dintre cutiile cu medicamente de pe noptieră. Iau o pastilă în gură și o înghit cu multă apă. O pastilă din cealaltă cutie. Și încă una din a treia cutie. Am ajuns la sfârșitul zilei de azi. Copiii au povești de noapte bună, eu am medicamente. Mă pregătesc de somn. Cel puțin, așa intenționez. Poate că noaptea aceea este noaptea asta. Voi dormi, iar dimineața mă voi trezi cu o minte înmugurită. Voi fredona versurile unei noi compoziții. Iau oglinda și o duc la locul ei vechi. Nu are nicio vină oglinda de care am vrut să scap pentru că m-a lăsat nedormit și pentru că mi-a ascuns trecutul. Nu oglinda este în plus în camera aceasta, ci eu. Patul, perdeaua, dulapul, noptiera, veioza și oglinda sunt în armonie. Erau aici înainte să vin eu. Balustrada de fier a balconului, terasa de vizavi, mirosul sărat al mării, toate erau aici. Ca să mă port bine cu mine, întâi trebuie să mă port bine cu oglinda. Ea nu mi-a greșit cu nimic, eu am greșit față de mine. Se zice că înainte eram un om bun, un om vesel. Atunci de ce am vrut să mor aruncându-mă de pe pod, să fiu hrană pentru peștii din fundul apei? Hrană pentru pești? Probabil că la asta nu m-am gândit. Altfel, nu aș mai fi sărit (oare nu aș mai fi sărit?).

Apuc oglinda din două părți și o agăț în cuiul din perete. Mă retrag și mă analizez. Boratin cel din oglindă pare că s-a liniștit. Încerc să vorbesc din nou cu el. Bună, spun. Bună, spune. Eu sunt cântăreț, spun. Eu sunt cântăreț, spune. Mi-e bine, spun eu. Mi-e bine, spune. Vorbim în același timp, nu se înțelege cine după cine repetă. Putem să jucăm acest joc în fiecare zi, într-o zi vom putea chiar să ajungem să râdem față în față. Te iubesc, spun. Te iubesc, spune. Mai spun o dată. Mai spune o dată. Mintea mea obosește. Exista cândva un rege persan care știa numele tuturor soldaților săi, mă tem că într-o zi voi ajunge ca el, că îmi voi aminti totul. Eu pot să mă mulțumesc cu puțin. Unu, doi, trei. Pot să mă obișnuiesc cu mine, să trăiesc cu puțin. Restul este mult.

18

Uneori, când stau în sufragerie, totul pare copleșitor. Fotoliile, dulapurile, cărțile pe care nu pot să le citesc până la sfârșit. Dacă arunc anumite lucruri, casa va deveni mai spațioasă. Dar alteori mă gândesc că din sufragerie lipsește ceva, că e nevoie de lucruri noi aici. Simt golul, dar nu știu ce lipsește, ce trebuie

luat. Fac liste imaginare. Aș putea să iau un televizor, spun eu. O vază, un balansoar, o lampă de masă. Aș putea să dau jos copertele discurilor de pe perete și să vopsesc peretele în altă culoare. În locul discurilor aș putea să agăț un tablou cu Istanbulul vechi, ori o fotografie de-a surorii mele. Pot să-mi imaginez Istanbulul vechi, dar nu pot să-mi aduc în fața ochilor chipul surorii mele. Nu am nicio fotografie de-a ei. Oare cum arată? Probabil că seamănă cu mine. Vocea ei părea că seamănă cu cea a lui Bessie Smith, poate că îi seamănă și chipul. Un amestec de femeie între Boratin și Bessie Smith. Oare îi place muzica? Iau agenda telefonică și găsesc numărul ei de telefon. N-am să-l mai încurc cu numărul altcuiva, săptămâna trecută i-am notat numele în fața numărului. Iau telefonul cu negru și roșu și îl pun pe genunchi. Formez prima cifră. Sunetele din receptor trec prin tunelurile de sub oraș, străbătând munți și păduri. Cifrele alunecă pe pământul umed asemenea insectelor fluorescente. În subteran, milioane de insecte își caută drumul. În momentul în care cifrele mele se strâng în casa din celălalt capăt, telefonul începe să sune. De data aceasta sunt pregătit. Chiar dacă la telefon va răspunde cineva pe care nu îl cunosc, tot am să vorbesc. De data

aceasta, în loc să răspund la întrebări, eu voi fi cel care va pune întrebările. Alo, da… Soră? Boratin… Ce faci, soră? Eu sunt bine, sunt bine, tu ce faci, te-am sunat de câteva ori, nu te-am găsit acasă. Sunt bine, muncesc. Mi-au spus că ai fost în străinătate și te-ai întors. Da? Cine ți-a spus? Știi că zilele trecute a avut loc înmormântarea lui Zafir, acolo mi-au spus. S-au bucurat că te-au văzut la înmormântarea de la Istanbul. Erai prieten bun cu Zafir, v-ați petrecut copilăria împreună. Da, soră, eram mereu împreună. Eu mint? Nu s-ar putea spune că mint. Pot să aprob trecutul, să-l consider trăit. Este la fel de real precum faptul că în casa aceasta a trăit o grecoaică, a strâns lucruri și apoi, plecând le-a lăsat. Și toate acestea le-am auzit de la altcineva și le-am crezut. De ce să nu cred și atunci când aud despre viața mea? Boratin, eu nu-l mai văzusem pe Zafir de ani întregi. Plecase la Istanbul si nu se mai întorsese. S-a schimbat mult? Sora mea pune foarte ușor întrebări grele. Își ține respirația, așteptând să-i răspund. Cum să-i spun că nu știu? Știi, nici eu nu-l mai văzusem de mulți ani. Apoi, când l-am vizitat la spital, Zafir era palid din cauza bolii. Când omul devine palid, nu mai seamănă cu sine. Și-a mai revenit un pic, după două-trei vizite, părea că

se reîntoarce la starea lui. Am crezut că Zafir pe care îl cunosc eu revine. Dar cât poate un om să revină la starea lui veche? Există o limită. Chiar dacă chipul lui seamănă cu cel vechi, nu-i seamănă zâmbetul sau nu-i semănau cuvintele pe care le folosea. Deja marea este străbătută, chiar dacă cel care a plecat se întoarce, nu se mai regăsește. Soră, cine pe lumea asta poate să își regăsească starea sa veche? Boratin, uite, tu te reîntorci la starea ta veche. În studenție îmi vorbeai cu cuvinte de genul ăsta, pe care eu nu le înțeleg. N-ai mai vorbit de mult astfel cu mine. Cum astfel? Adică cu o voce oarecum tristă, de parcă ai citi o carte… Soră, vocea mea este tristă? Se poate să fii trist, dragul meu, de ce să nu fii? Ți-a murit prietenul din copilărie. Dar viața merge înainte, tu să nu te distrugi. Soră, când m-am întâlnit cu Zafir, după atâția ani, am vorbit despre timpurile vechi, despre copilărie. Știi, eu nu mi-am amintit multe dintre cele povestite de el, iar el nu și-a amintit multe dintre cele povestite de mine. Trăiserăm trecutul împreună, dar amândoi îl priveam dintr-o altă perspectivă, vedeam lucruri diferite. Știi, soră, mă gândesc acum, oare și noi doi, când privim în trecut, vedem lucruri diferite? Boratin, iar ai devenit ciudat, reîntâlnirea ta cu Zafir te-a dus în trecut. Așa

pare, soră? Dar chiar și de este așa, am pierdut și acele zile. Ce vrei să spui? Adică, după moartea lui Zafir, au dispărut și anii copilăriei împărtășiți cu el. Boratin, anii aceia trăiesc împreună cu tine. Uite, acum vorbești despre ei, înseamnă că nu s-au pierdut. Dacă ai veni la Nehirce, ai să-ți amintești din nou lucrurile despre care ți-a vorbit Zafir.

Soră, îi spun eu, nu am mai venit de o perioadă lungă de timp, dacă voi veni, voi găsi totul schimbat? Boratin, dacă vii după atâta timp, ai să găsești câteva schimbări. Și pe mine ai să mă găsești schimbată, poate că nu ai să mă mai recunoști. Sora mea râde cu poftă. Nu, îi spun eu în timp ce hohotele ei răsună în receptor, tu nu cred că te-ai schimbat. Hohotele tale sunt de aceeași frumusețe. Boratin, spune ea, se pare că încă trei ani nu ai să mai dai pe aici. De unde ai scos-o și pe asta? spun eu. Dacă ai fi venit, ai fi venit când l-au adus pe Zafir. Soră, nu vorbi așa. Îmi pare foarte rău de moartea lui Zafir. În loc să mă alătur plânsetelor rudelor lui, am vrut să-mi trăiesc singur amărăciunea. Ăsta e motivul pentru care nu am venit cu ei. Boratin, tu ești foarte ocupat, în plus ești foarte obosit, o înțeleg din vocea ta. Dacă vrei, vin eu la Istanbul să rămân câteva zile la tine și să am grijă de

tine. Nu e nevoie, spun eu, oricum voi veni în curând. De data asta, am să rămân mult. Ce bine ar fi, spune ea. Te așteptăm cu nerăbdare. Și Aladdin întreabă mai des de tine în ultima perioadă. Când vii, să nu-ți cheltuiești banii luându-i lui Aladdin o grămadă de lucruri. El oricum va fi fericit cu tine. Este îndeajuns să aduci pișmaniye[6]. Pișmaniye? Da, dintr-acelea de care se vând în tren. Le dăm și vecinilor în vârstă, mai ales bunicii Koki din spatele curții. Nu mai are deloc dinți. Va mânca cu ușurință. Știi, memoria ei slăbise în ultimii ani, anul acesta, când i-au căzut toți dinții, și-a pierdut și memoria de tot. Nu își mai amintește nimic. Chiar așa, spun eu, înseamnă că e destul de rău. Da, toată ziua cântă în curte. Dacă nu i-am pregăti și duce noi, vecinii, mâncare regulat, ar uita și să mănânce. Îmi pare rău, soră, păcat de bătrână. Îți amintești ce-ți spusese bunica Koki când ai venit ultima dată? Ce-mi spusese? Boratin, și tu uiți? Nu, soră, eu am dinții sănătoși. Se lasă un moment de tăcere. Sora mea, care-mi ia în glumă cuvintele, așteaptă să râd. Eu, care reușesc să mint, nu reușesc să râd. Oameni suntem, ce să fac, înseamnă că uit. Oameni

[6] Halva turcească; desert tradițional turcesc, obținut din fire fine de zahăr, trecute prin făină, unt și garnisit cu fistic (n.tr).

suntem, spune sora. Când ai venit ultima dată, după ce l-am îngropat pe cumnatul tău, tu ai vizitat-o pe bunica Koki. Când te-a văzut în curte, a crezut că mergi la porumbei, ca în vremurile de demult. Băiatul meu, ți-a spus ea, e păcat, crești păsările astea în cușcă, lasă-le să zboare. Iar tu i-ai spus că ai golit cușca de porumbei cu mulți ani în urmă și că ai venit să o vizitezi pe ea. Nu te-a prea crezut. Lasă păsările să plece, ți-a repetat ea, îți ajunge imaginea cu păsări de pe spate, ți-a spus. Încerc să mă regăsesc în vorbele surorii mele. Un Boratin adolescent. În curtea bătrânei din spatele casei, o cușcă. Porumbei de toate culorile. Pe spatele meu, un tatuaj cu un porumbel. Îmi amintesc, spun eu, ziua aia, conversația. O iubeam pe bunica Koki. Și ea te iubea, Boratin. Dacă te-ar revedea acum, te-ar iubi în continuare, în ciuda faptului că și-a pierdut memoria. Este posibil așa ceva, soră, ca un om care și-a pierdut memoria să-și continue iubirea? Sigur că da. Omul nu iubește cu mintea, iubește cu inima. Dacă și-a pierdut memoria nu înseamnă că își va pierde și sentimentele. Vreau să cred în cuvintele surorii mele. Vreau să îi spun, te iubesc, soră. Te iubesc, spun eu. Dar nu sunt sigur dacă o spun în gând ori dacă vocea mea pătrunde prin receptorul telefonului, alunecă prin

subterane asemenea insectelor fluorescente și ajunge până la ea. Odată, spune sora mea, te-ai îmbolnăvit tare și-ai căzut la pat cu febră mare. În perioada aceea un șarpe tot dădea târcoale pe la cușca de porumbei. Într-o seară, bunica Koki a stat de pază toată noaptea lângă cușcă și a omorât șarpele. Te-a strigat la miezul nopții la geam. Îți arătase șarpele în întuneric. Tu te-ai speriat. Da, spun eu, chiar și morți, îmi este frică de șerpi, mai ales pe întuneric. Soră, vreau să te întreb despre cineva. La înmormântarea lui Zafir am văzut o femeie. De vârsta mea, de înălțimea mea. Părul negru îi ajunge până la umeri. Sprâncenele îi sunt lungi și ascuțite. Între degetele subțiri ține mereu o țigară. Cunoști o astfel de femeie? Este frumoasă? Cred că da. Ce înseamnă cred că da? Este frumoasă ori ba? Este frumoasă. Oare este Eylül a noastră? Eylül? Da, ți-ai petrecut copilăria împreună cu Eylül. Tare s-a înălțat și s-a înfrumusețat, poate din cauza asta n-ai recunoscut-o. Nu-ți face griji, Boratin, aflu eu pe unde este. Nu este important, soră. Mi-a trecut prin minte doar și-am zis să te întreb. De fapt, eu mă gândesc la starea bunicii Koki. Nu te gândi și la ea, Boratin. Bunica Koki n-are niciun păcat, când va muri, ea va ajunge în rai. De ce spui asta? După ce și-a pierdut dinții și

memoria, a devenit inocentă precum un nou-născut. De-acum nu va mai trebui să plătească pentru păcatele din trecut. Sora mea vorbește mai bine decât doctorul. Vorbele ei nu sunt încurcate. Mă liniștește fără să mă împovăreze cu ceva, fără să îmi obosească mintea. În timp ce o ascult, îmi plimb limba peste dinți. Dinții mei sunt sănătoși. Intacți. Dacă, atunci când aș fi sărit de pe Podul Bosfor, nu mi-aș fi rupt doar coasta, ci și dinții, mi-aș fi lăsat pe fundul mării, alături de trecut, și toate fricile și frământările. Soră, spun eu, a venit un porumbel și și-a făcut un cuib pe balconul meu, poate că a simțit că în trecut am avut păsări. Dar, după câteva zile, și-a aruncat ouăle jos și a părăsit cuibul. Boratin, asemenea oamenilor, și păsările trec prin clipe nefericite. Poate că ouălor ei nu le-a fost dată viața. A înțeles că nu vor ieși pui și pentru asta a lăsat totul și a plecat. În curând se va întoarce și va face alte ouă. Tu să nu strici cuibul. Ai răbdare, e de-ajuns. Și sora mea vorbește despre răbdare. Oare cuvântul acesta este folosit le fel de des și în alte limbi? Nu există cuvânt mai puternic care să fie folosit în locul cuvântului *răbdare*, care să ia omul de mână și să îl ridice? Ai dreptate, soră, porumbelul se va întoarce, dar ar fi bine să o facă înainte ca vremea

să se răcească. Iarna e pe-aproape, Boratin, pe aici s-a răcit și vremea, s-au înmulțit și ploile. Ploile? Da, de ce te miri? Mă mir, pentru că în Istanbul nu a mai plouat de luni întregi. În momentul ăsta plouă acolo? Da, plouă cu găleata. Soră, poți, te rog, să apropii telefonul de fereastră? Așa aș putea să aud sunetul ploii. Vuietul din telefon pătrunde în tunelurile cablurilor, traversează pământul rece de la rădăcinile pădurilor, se revarsă prin telefonul meu din Istanbul și îmi umple urechea. E un sunet diferit față de cele pe care le aud de săptămâni întregi.

dacă aș încerca să
schimb una dintre
rotițe

19

Noaptea are mirosul ei. Algele se lipesc de asfalt. Crengile uscate se amestecă cu praful construcțiilor. Igrasia pereților curge spre cartierele mărginașe. Mirosul nopții învăluie tot Istanbulul, răspândindu-se încetul cu încetul cu un vânt mirosind a fum, din subsoluri până în tavane, din grădini până sub poduri. Undeva în noapte se află mirosul Hayalei. Cât este ceasul? Din depărtare se aud sunetele sirenelor. Afară nu se mai aude niciun alt sunet. Îmi torn vin în paharul golit. Iau o înghițitură. Vinul roșu îmi alunecă pe gât împreună cu tartrul înțepător. Noroc, Boratin, îmi spun. Las paharul pe masă. Suprafața mesei e trasată în pătrățele, precum o tablă de șah. Pătrățele alb-negru. Sper că nu eu am cumpărat masa aceasta și că mi-a rămas de la proprietara apartamentului. Mă gândesc și la cealaltă variantă. E posibil ca și masa asta să-mi aparțină, la fel ca imperfecțiunile din cântecul meu. Număr pătrățelele. De fiecare dată, o iau de la

capăt și le număr de parcă finalul va fi altul. Poate că mi se va face somn. La pătrățelele negre îmi închipui că dorm, la cele albe constat că mă aflu la masă. Mă aplec și adulmec lemnul mesei. Nota de lac se amestecă în mirosul nopții. Poate că, într-adevăr, acest miros există, poate e doar născocit de mintea mea. Îl miros încă o dată. Lac. Lemn. Rădăcini umede de copaci smulși din pământ. Apa scursă spre rădăcini. Nu știu de ce apa mă duce cu gândul la ceasul alb. Mă uit la ceasul de pe raftul șemineului. Aruncasem o privire la ceas când luam cina, arăta ora șapte. Nu știu când a trecut de opt, nouă, zece, unșpe, douășpe și a ajuns la ora unu. Dacă și o mie de ani trec la fel ca o noapte, cu un vânt mirosind a fum, oare ar trebui să mă îngrop în griji sau ar trebui să mă liniștesc odată cu neclintirea timpului? Cel care dispune de o noapte poate dispune și de o mie de ani. Sau invers. Cel care nu dispune de o noapte n-ar putea dispune niciodată de o mie de ani. Și Isus cu Maria de lângă ceas par că au plecat capul în fața timpului. Au gurile închise. Chipurile din marmură le sunt liniștite asemenea unui lac. Întorc ceasul în fiecare noapte și îl pun lângă ei. Rabdă. Nu pot să înțeleg pentru ce rabdă. Privesc imaginea furnicii din ceas cu gândul

că mă va ajuta să înțeleg motivul. Pe cadranul ceasului se află o furnică de culoare albă. Cară ceasul în spate, la fiecare tic-tac își duce picioarele subțiri în față și în spate. Și înaintează, și stă pe loc. Merge zi și noapte, dar nu ajunge nicăieri. Cred că timpului i se potrivește cel mai bine culoarea albă. Iau ceasul și îl las lângă paharul cu vin. Noaptea nu are nicio grabă, nici eu. În timp ce îmi beau vinul, pot să desfac ceasul și să îmi ocup o parte din timp cu asta. Ideea asta mă încântă. Mă duc în bucătărie și aduc geanta cu unelte. Scot șurubelnițele mici din buzunarul de sus al genții. Întorc ceasul pe dos. Scot cheița de întoarcere cu degetele. Cu șurubelnița scot șuruburile de fixare din părțile laterale ale capacului. Cheița de întoarcere și primele șuruburi le pun pe rând în pătrățelele de pe suprafața mesei. Îmi va fi ușor să le găsesc când le voi monta înapoi. Scot și cheița cu care-l pun să sune și o așez în următorul pătrățel. Când ajung la cheița de setare a ceasului, constat că atunci când potrivesc ceasul, cheița se învârte doar în față. Când o învârt înapoi, iese din loc. Nu vreau să caut un sens și în asta. Pun și această cheiță într-un pătrățel. Îndepărtez ușor capacul din spate. Este pentru prima oară în viața mea când văd interiorul unui ceas. Presupun că n-am

mai văzut unul în viața mea veche. Nu cunosc numele rotițelor, arcurilor, șuruburilor care prind viață sub cristalele lustrei. Rotițele se învârt cu viteze diferite în direcții diferite. Nu văd furnica. Probabil a fugit de lumina care a pătruns brusc în ceas. S-o fi dus în cel mai îndepărtat punct, în partea întunecată a timpului. Nu mi-am închipuit deloc că într-un ceas cât pumnul ar putea fi atâtea rotițe. Cele cu marginile zimțate se învârt întrepătrunse, formând un cer închis. Mai bine zis, pământul și cerul se învârt în jurul lor. Soarta a tot depins de ele. Sunetul ceasului, care abia se auzea de la depărtare, se aude acum puternic, asemenea unei pietre de moară. Dacă aș adormi aici, dacă mi-aș pune capul pe masă și aș ațipi, n-ar trece mult până când acest sunet m-ar trezi. Este oare sunetul comun al tuturor rotițelor ori este ingeniozitatea unei singure rotițe? Mă uit la cea de mărime medie să văd dacă sunetul vine de la ea. Arunc o privire la rotița mare de dedesubt. Coborând treptat, ajung până la baza ceasului, în încercarea de a găsi sursa sunetului. Știu că dacă voi scoate una dintre aceste rotițe se va opri atât ceasul, cât și sunetul. Care-i acea rotiță? Iau o înghițitură de vin, îmi reîmprospătez respirația. O piesă de metal sub formă de dreptunghi, fixată deasupra rotițelor,

ține toate celelalte piese la un loc prin intermediul unor șuruburi prinse în patru colțuri. Desfac cele patru șuruburi. Scot dreptunghiul metalic. Pun cu grijă șuruburile și piesa pe un pătrățel negru al mesei. Probabil că mă pricep la lucrul manual. Degetele mele folosesc cu grație șurubelnița. Poate că tot eu îmi repar și chitarele, începând cu schimbarea dozei electromagnetice și până la reglarea tastierei. Probabil că nu e atât de greu ca înțelesul rotițelor din ceas. În rotițele acestea timpul înaintează, învârtindu-se pe loc. Dacă aș înțelege cum este posibil așa ceva, poate aș înțelege și care este sensul vieții. De ce durerea unei crucificări de acum două mii de ani persistă și azi? De ce durerea coastei mele vine din adâncuri, de parcă ar fi continuarea unei dureri mai vechi? Mă gândesc la cuvintele Hayalei: există o diferență între trecut și istorie. În timp ce toți încearcă să-ți atribuie un trecut, îți atribuie, de fapt, istorie. În primul, totul este viu, în al doilea, mort. Dar eu cum pot face diferența între cele două? Dacă o voi întreba pe doctoriță, îmi va prescrie alte medicamente. Dacă îl întreb pe Bek, mă va privi îngrijorat. Dacă o voi întreba pe Hayala, mă va săruta. Dacă o întreb pe sora mea, îmi va spune că îi este dor de mine. Și mie îmi este dor, dar nu știu de

ce anume mi-e dor. Mi-e somn. Parcă cineva stinge treptat lumina. Golul din mintea mea se umple cu ape întunecate. Pun capul pe masă. Închid ochii. Arcuri, bobine, șuruburi. Una dintre rotițe se învârte greșit. Nu știu care dintre ele. Dacă aș încerca să schimb una dintre rotițe, s-ar opri toate.

20

Tu și Suzan obișnuiați să veniți la cafeneaua aceasta, spune Bek. După ce v-ați despărțit, tu nu ai mai călcat pe aici. Sau chiar dacă ai călcat nu știu eu. Decorul interior este ca al unei case, exteriorul e ca o curte. Ați petrecut mult timp aici. Tu citeai, ea picta. Mă uit în jur în timp ce îl ascult pe Bek. În ciuda clădirilor vechi, cafeneaua pare vie, cu iedera și motivele care îi acoperă pereții, cu cele două magazine paralele. Strada îngustă, închisă traficului, te duce într-adevăr cu gândul la curtea unei case. În ghivecele mici de pe mese sunt violete, mușcate și orhidee colorate. Tinerii stau relaxați de vorbă, scufundați în fotolii joase, citesc cărți. Mâine va veni Suzan, spune Bek. Vă veți întâlni aici. Ar fi fost bine dacă ai fi așteptat ziua de mâine și ai fi descoperit strada împreună cu

ea. Nu am înțeles de ce ai insistat să vii azi. Eu nu am ce amintiri să-ți ofer de aici, dar Suzan are. Îți este teamă să te întâlnești cu ea? Îi răspund că da, îmi este teamă, fără să mă întorc cu fața către el, uitându-mă la motivele de pe perete. Dacă mă întrebi din nou, îți voi răspunde că nu îmi este teamă. Eu nu am un singur sentiment, Bek, ci mai multe, simultan. Sunt curios și, în același timp, indiferent față de trecutul meu. Mâine vreau să vin aici, dar, totodată, nu aș vrea. Mi-am spus să vin azi și să mă pun la încercare, ca să fiu sigur de ceea ce vreau. Altfel, nu pot să fac diferența între ce este corect și ce este greșit. Conform spuselor, am iubit o fată, iar apoi m-am despărțit de ea. Și dacă i-am făcut vreun rău? Și dacă mâine voi afla despre acest lucru? Îmi este teamă de asta și, în același timp, îmi este teamă că mâine nu voi afla nimic, că mă voi întoarce cu aceleași gânduri, că nu voi ști de mine. Toate încercările de până acum au fost în zadar. Chitarele și melodiile nu mi-au adus înapoi memoria. Doctorii, băcanii, porumbeii. Agendele telefonice, prietenii decedați, femeile cu părul negru. Niciunul nu m-a ajutat să îmi amintesc trecutul. Sinuciderea mea pare lipsită de sens. De ce am vrut să mor? Poate că eram dintre nefericiții ascunși. Eram trist fiindcă

aveam visuri greșite. Mă gândesc zi și noapte care erau aceste visuri, dar nu le găsesc. Atunci mă bucur. Îmi spun că am scăpat de ele. Acum, tu te vei ridica și vei pleca, Bek, vei merge la repetițiile pentru concertul din weekend. Aș vrea să știi un lucru înainte să pleci. Eu nu voi veni mâine aici. Nu o să mă întâlnesc cu fosta mea iubită. De cum m-am așezat aici, am fost sigur de acest gând, care rezistă în mintea mea de zile-n șir. Nu spune nimic, sunt de părere că în fiecare vorbă a ta există un secret. Mă derutezi. Mă străduiesc zi și noapte să dezvălui secretul din vorbele tale și ajung tot într-o galerie întunecată, în cele din urmă. Nu merge așa, Bek, găsește-mi o altă cale. Ai încercat să mă duci în trecut, nu a fost de folos, de data aceasta, încearcă să mă îndepărtezi de acolo. Du-mă undeva unde trecutul nu ajunge. Tu ești singurul care poate face asta. Știi, Bek, spre deosebire de ceea ce crezi tu, nu îmi este dor de trecut. Nu simt nostalgie. Înțeleg mai mult sau mai puțin cum trăiesc oamenii. La început, în tinerețe, omul își imaginează viitorul, construind utopii. Este plin de speranțe. Viitorul este larg și acolo totul devine posibil. Spre sfârșitul vieții însă, posibilitățile sunt deja încercate și consumate. Nu mai e loc de utopie. Omul își petrece timpul cu ce are în mână, pe scurt,

cu un trecut vast. Locul utopiei este luat de nostalgie. Mie îmi lipsesc ambele. Nu am nici gânduri utopice, nu simt nici nostalgie. În această situație aș fi considerat mort ori luat drept o specie aparte?

Boratin... Boratin... Auzind vocea lui Bek, mă întorc cu fața. Ți-e bine? mă întreabă el. Te-ai cufundat în gânduri. Abia în momentul acela constat că vorbeam în sinea mea. Mi-e bine, răspund eu, am rămas cu ochii ațintiți pe motivele peretelui. Cu cât le privesc mai mult, cu atât parcă se îndepărtează mai mult. S-a înnorat, spune Bek, s-a întunecat devreme, acesta e motivul pentru care se văd așa. Ăștia sunt nori de ploaie? întreb eu. Cred că da, de data aceasta va ploua. Este pentru prima oară când văd norii atât de aproape, spun eu. Dacă urc pe acoperiș, pot să îi ating cu mâna. Nu știu ce trebuie să fac dacă începe ploaia: să rămân aici ori să mă duc înăuntru? Așteaptă puțin când începe ploaia, spune Bek, încearcă să o simți, apoi mergi înăuntru. Altfel, te vei uda leoarcă. E frumos să admiri ploaia și dinăuntru, din spatele geamului. Știi, Boratin, tu ai o melodie frumoasă cu ploaia. Putem începe concertul de la acest sfârșit de săptămână cu ea, îți putem cânta melodia. Bek mă privește, așteptându-mi reacția. Nu te uita în zadar

la mine, îi răspund, nu mi-o amintesc. Sunt sigur că este o melodie care ascunde mici cusururi în ea. De ce spui asta, Boratin, nimănui nu-i trece prin gând să găsească cusururi în melodiile tale. Dacă asculți melodia acum, îți dai seama că îndoiala ta e nefondată. Vrei să ți-o cânt? Nu, răspund eu. Dacă mi-o cânți, găsesc nepotriviri între versuri și melodie și-o să mi se strice toată dispoziția. Bek nu înțelege reacția mea. Nu insistă. Eu ar trebui să plec, spune el, altfel întârzii la repetiții. Se ridică. Comandă un orez cu lapte ospătarului care vine în acest timp. Îți plăcea orezul cu lapte de aici, spune el. Încearcă-l. Își pune mâna pe umărul meu. Vorbim mâine, va fi totul bine mâine. Vreau să îți spun ceva, zic eu. Spune-mi, răspunde el. Voi merge să o văd pe sora mea, la Nehirce. Când vrei să mergi? întreabă Bek. În cel mai scurt timp, răspund eu. Bek așteaptă câteva secunde în picioare, apoi se așază. Cât de scurt este *în cel mai scurt timp*? întreabă el. Presupune ce am în minte. Mă cunoaște mai bine decât mine. Bek, spun eu, îmi ajung cele rămase din viața mea veche. Tu, încă una–două persoane și chitarele de care încă nu m-am atins. Nu simt că mi-ar lipsi ceva. Nici fosta mea iubită nu îmi lipsește. Sora mea este singura din trecutul meu la care vreau să

ajung. Mă așteaptă de săptămâni, ba chiar de ani. De fiecare dată îi spun că voi ajunge în curând. Ce aștept? Spune-mi tu ce aștept. Mergi când vrei, spune Bek cu vocea lui liniștitoare. Trebuie să începi de undeva, să-ți iei viața în propriile mâini. Dar nu întârzia, altfel e posibil să te răzgândești. Bine, spun eu, acum du-te, întârzii la probe. Să mai rămân un pic, să stăm de vorbă, spune el. Nu, răspund eu, n-aș vrea să-i faci pe prietenii noștri să aștepte din cauza mea. Bine, spune el, dar să-ți ții deschis telefonul. Așa voi face, răspund eu. Altfel, îmi fac griji, spune el. Zâmbește cu ochii mijiți. Se ridică iar în picioare. Își îndreaptă părul cu mâinile. Se uită în stânga și-n dreapta. Își ia geanta și pleacă. Mă uit la mersul lui Bek, la cum își înclină capul neliniștit, la cum dispare la capătul străzii. Beau și ultima înghițitură de cafea. Sting țigara în scrumieră. Nu mă ating de orezul cu lapte adus de ospătar. Plătesc nota și mă ridic.

Merg pe străzi cu pași repezi. Privesc cerul la fiecare răscruce de drum înainte să trec strada. După un sfert de oră ajung acasă. Îmi pregătesc rucsacul. Câteva haine, două discuri, asta e tot. Discurile le iau pentru nepotul meu. Sting luminile pe care mereu le las aprinse. Cobor scările în grabă. Las rucsacul jos,

pe marginea trotuarului. Fac semn cu mâna taxiurilor care trec. Băcanul nostru nu se vede. Probabil are clienți. Nu trece mult și oprește un taxi. Îi spun că vreau să merg la Gara Haydarpașa. Da, tinere, spune taximetristul. Are părul cărunt, poartă ochelari groși. Este îmbrăcat în costum și poartă cravată. Cel mai probabil a fost funcționar public înainte să iasă la pensie. Din cauza tancului petrolier e așa, spune șoferul, în timp ce ne aventurăm în traficul aglomerat. Ce tanc petrolier? întreb eu. S-a produs un accident cu un tanc petrolier pe Bosfor, liniile de feribot au fost oprite, la radio se vorbește doar despre accident. Acum toată lumea încearcă să treacă pe partea cealaltă cu mașina. Sper că nu te grăbești. Am puțin timp la dispoziție, spun eu, încă nu s-a lăsat seara. Mă uit în sus, de pe bancheta din spate, de la marginea geamului. Ascult relatările de la radio. Sunt despre meciurile de fotbal. Numele echipelor de fotbal, ale directorilor tehnici, ale fotbaliștilor sunt când lăudate, când criticate. Îmi amintesc fiecare nume rostit. Partea aceasta a memoriei mele este intactă. Încurc doar timpul vieții unui fotbalist. Eu credeam că trăiește, dar aflu că a murit cu mulți ani în urmă. Apoi începe programul de muzică. Melodiile orientale de suflet vin una după alta.

Mașina noastră ajunge cu greu pe Podul Bosfor, printre claxoanele șoferilor nervoși. Întunericul serii învăluie orizontul. Odată cu luminile podului, se aprind și luminile caselor de pe partea cealaltă. Traficul înaintează cu viteza mersului la pas. Între timp, la radio se anunță că efectele accidentului sunt sub control și că liniile de feribot și-au reluat programul. Este timpul ca marea să prindă viață. De-aș avea curaj și m-aș uita în jos, aș putea să văd vapoarele care trec pe Bosfor. Aș putea să disting farurile motocicletelor care circulă între Beșiktaș și Üsküdar asemenea unor licurici. Dacă îmi ocup mintea cu vapoarele și farurile motocicletelor, aș putea să evit gândurile legate de noaptea sinuciderii. În ciuda oricărui efort, nu reușesc. Totul se derulează în fața ochilor mei precum niște cadre de film. Și în ultima zi din vechea mea viață m-am afundat, ca acum, pe bancheta din spate a unui taxi. Eram singur. Ațipisem. Poate că visam. Când a fost asta, cu o lună în urmă, cu două luni în urmă sau cu două mii de ani în urmă? Nu știu de ce, după aceea m-am trezit. Am văzut că mașinile sunt blocate în trafic. Șoferul taxiului în care mă aflam eu era în afara mașinii și vorbea la telefon. Au coborât și alți șoferi să se uite la accidentul petrecut mai în față. Am observat că mă

aflu la jumătatea Podului Bosfor. Nu m-am gândit la trafic, ci la mare. Am deschis ușa taxiului și m-am apropiat de marginea podului. Am privit cerul și luminile din depărtare. Mi-am adunat puterile și m-am urcat peste balustrada de fier. Mi-am deschis brațele larg. Am respirat adânc. Am așteptat să vină vântul să mă ia. Era noapte. Poate din cauza asta nu mi-am dat seama la ce adâncime este marea. Întunericul m-a făcut să uit de adâncime. Istanbulul vuia. Sunetele care veneau de pe maluri și de pe dealuri se transformau într-un singur vuiet. Eram ușor ca un fulg în mijlocul Istanbulului, în mijlocul mării, în mijlocul nopții, în mijlocul a două continente, în mijlocul lumii și în mijlocul vieții. Nu auzeam strigătele din jur. Voiam să dorm din nou. Am închis ochii și mi-am dat drumul în gol. Asemenea unei păsări. Așa a povestit șoferul de taxi. Iar în timp ce povestea, își mișca brațele deschise larg, în sus și în jos, precum o pasăre.

21

Când întunericul nopții s-a lăsat complet, ajungem la Gara Haydarpașa. Arunc o privire în jur. Nu se vede nimeni, cu excepția unui cuplu care umblă

ținându-se de mână la marginea mării și a altuia care stă pe bancă. Debarcaderul aflat un pic mai în față este gol. Un feribot cu luminile stinse stă ancorat la marginea lui. De ce este atâta liniște, întreb eu, fiindcă suntem în cursul săptămânii? Taximetristul se întoarce și mă privește. Ai venit aici să te întâlnești cu iubita ta? întreabă el. Nu, răspund, am venit să iau trenul. Cred că ești străin, spune el. De unde ai scos-o? întreb eu. Nu știi că gara s-a închis, că trenurile nu mai circulă? Da? întreb eu. Mă uit spre fațada luminată și mare a gării. Dar atunci, dacă este închisă, de ce luminile sunt aprinse? întreb eu. O luminează ca să se vadă frumos din depărtare, spune el, turiștii prezintă interes, tinerii se întâlnesc aici. Când s-a închis, de ce s-a închis? întreb eu. În urmă cu câțiva ani, acoperișul gării a ars, mersul trenurilor a fost oprit. Acum trenurile pornesc la drum de la capătul Istanbulului, din Pendik, spune el. Dacă vrei, te duc acolo. Nu, spun eu, cobor aici, mă învârt un pic prin jur, privesc Istanbulul de pe malul celălalt. Ești străin, spune el, dacă tot ai venit, ar fi bine să vezi Istanbulul și de aici. De data aceasta aprob remarca stăruitoare a șoferului. Da, sunt străin, spun eu. Ai venit de curând? întreabă el. Au trecut câteva luni, spun. Îi mulțumesc și plătesc cursa. Cobor

din taxi și fac cu mâna de parcă aș petrece un apropiat. Iar el îmi răspunde claxonând.

Îmi las rucsacul pe prima treaptă a scărilor. Ridic capul și privesc ferestrele gării cum se înalță în rânduri și turnurile care ajung până la cerul întunecat. Urc scările. Ajung la ușa din dreapta a gării. Tocul ușii, dintr-un lemn închis la culoare, pare mai prețios odată cu trecerea anilor. Le promite o lume nouă celor care îi trec pragul. Împing ușa. Este închisă. Mai încerc o dată. Se înțelege că este încuiată. Mă uit pe unul dintre geamurile ușii, căutând un semn de viață înăuntru. Nu văd nimic altceva decât întunericul. Îmi țin respirația. Aștept zgomotul unei locomotive din interior, sunetul unui fluier sau al unui megafon care face anunțuri pentru pasageri. În locul lor, se aud țipetele ascuțite ale pescărușilor. Îmi ridic capul și privesc în sus. Pescărușii trec unul după altul pe deasupra capului meu. Sunt atât de aproape, încât simt în păr vântul aripilor lor. Observ fereastra mare, arcuită, dintre cele două uși ale gării. Are geamurile colorate. În partea de sus se află un ceas cu cadranul alb, care stă pe loc. Poate că secundarul și minutarul indică cu precizie momentul incendiului, la 3:30. Suflul puternic al lodosului lovește ceasul. Îmi ridic gulerul,

mă înfășor bine în haină. Mă așez pe scări asemenea unui om care nu are unde să meargă. Privesc dincolo de mare, pe malul opus. Și cupolele, și minaretele, și turnurile de acolo sunt luminate. Cele două continente ale Istanbulului se privesc reciproc cu aceleași lumini. Cei care stau pe unul dintre țărmuri și privesc spre celălalt continent pot presupune cum se văd din partea opusă. Ca și cum ar privi într-o oglindă îndepărtată. Și eu mă gândesc la cineva care stă pe celălalt țărm, la fel ca mine, și care simte mai intens durerea din coastă, pe măsură ce frigul se întețește. Îmi fac griji pentru el. Nu poate să se urce în tren, să meargă în orașul natal. Nu știe ce să facă în afară de a sta aici. Valurile sunt furioase. Norii sunt aglomerați, de parcă și-ar lua revanșa pentru luni întregi. Eu sunt singur. Asemenea unui feribot gol, care așteaptă ancorat. Porțile debarcaderului sunt închise, luminile, stinse. De ce au lăsat un feribot într-un debarcader scos din uz? Farul de la capătul digului se aprinde pentru acest feribot, semnalând locul vapoarelor care trec în depărtare. Când priveam în depărtări pe ușa deschisă a balconului meu de pe celălalt țărm, mă gândeam, văzând farul, că lumina pâlpâitoare mă cheamă aici. În fiecare noapte, îmi croiam bucată cu bucată un drum

care să mă aducă aici. Sigur că știam de incendiul de la Gara Haydarpașa, dar eu credeam că acel incendiu s-a petrecut cu 100 de ani în urmă. Asta nu e vina farului. Farul îmi arăta locul corect, dar nu îmi arăta și timpul. Se aprindea și se stingea în calendarul întunericului.

Cuplul care stătea pe banca din partea de jos se ridică și pleacă. În scurt timp, îl urmează și cuplul care se plimba pe malul mării. Apare o șopârlă la picioarele mele. De unde o fi ieșit? Poate că vine de sub ușa gării care ține întunericul încuiat sau de pe puntea feribotului ancorat la debarcader. Are mijlocul subțire, coada lungă. Șopârla își târăște pielea verde pe marmura alunecoasă. Stă lângă o adâncitură. Își înalță capul și miroase aerul, ascultă vântul. În acel moment îmi sună telefonul. Un semnal de mesaj. Nu cred că este Bek, el preferă să mă sune în loc să-mi trimită mesaje. Mesajele sunt ori reclame, ori de la Hayala. Îl deschid. Ce faci, dacă ai nevoie de ceva, sunt aici, mi-a scris ea. Știu că Hayala este acolo. Deși ne-am văzut doar o singură noapte, simt că ne cunoaștem de ani de zile. Este înțelegătoare când nu îi răspund la mesaje. Nu te forța să-mi răspunzi, îmi spune când îi răspund rar. Este îndeajuns să nu uiți că sunt aici. Nu uit. Aveam de gând să îi scriu după ce urcam în

tren în seara asta. Voiam să îi spun că sunt în tren. Mă duc pentru o perioadă la sora mea, voiam să-i spun. Călătorii de lângă mine dorm, voiam eu să-i spun. Roțile de fier alunecă pe șine de parcă ar cânta un cântec de leagăn. Privesc întunericul pe geam. Aștept ca pe vârful limbii să se înfiripe o melodie. Cei care au adormit sunt liniștiți, cei care nu pot dormi rămân agățați de vuietul nopții. La orizont, în punctul cel mai inaccesibil al cerului, un fulger apare și dispare. Norii vibrează. Câțiva dintre copacii din fața treptelor se pleacă în fața vântului. Simt frig. Mă ridic în picioare. Cobor încet pe treptele roase. Nu este un loc în care trebuie să ajung. Marea așteaptă mereu în același loc, un pic în fața treptelor. În locul unde se împreunează lumina cu întunericul. În loc să merg direct la țărmul mării, mă îndrept spre debarcader. Îmi număr pașii. Patruzeci și unu, patruzeci și doi, patruzeci și trei… Înaintez de-a lungul debarcaderului cu pereți de ceramică de Iznik. Ajung la balustrada de fier de pe mal și mă opresc. Pun mâinile pe balustradă. Mă uit la prova ascuțită a feribotului din dreapta. În ciuda faptului că este legat cu frânghii groase de debarcader, feribotul se leagănă în brațele valurilor. Poate, la fel ca mine, nici el nu știa că această gară s-a închis. A

venit aici, visând, împrăștiindu-și fumul, sunând din sirenă. A ancorat. Și nu a mai putut pleca de aici. Deși în fața lui se afla o mare nemărginită. Ar fi putut să iasă în larg. Să își găsească alte debarcadere (și-ar fi găsit?). Se aude un tunet dinspre Marea Marmara. Încă i se auzea ecoul, când mai vine un tunet. Așa cum vreau să știu toate semnificațiile, aș fi vrut să știu și sensul tunetului. Sensul mării, sensul întunericului, sensul literelor și al notelor. Sensul plecării, sensul rămasului, sensul uitării, sensul amintirii. Atunci aș fi putut să mă apropii de mare fără să-mi fie teamă de ea. Aș fi putut să înaintez, să mă plimb în susul și în josul țărmului pe care, un pic mai devreme, cuplul de tineri se plimba de mână printre vibrațiile pure ale mării. Țărmul pare prins în valurile mării. Acestea îl urcă și îl coboară. Și gara devine parte din mare. Este o gară care a venit de la mari adâncimi, din vremuri necunoscute, de la zece, o sută, o mie de ani depărtare. Se aseamănă cu o navă eșuată, dincolo de ușile căreia se ascund comori și care, în același timp, se pregătește să iasă în larg în orice moment, umflându-și turnurile asemenea unor pânze. Oriunde ar merge, ar putea să mă ia și pe mine cu ea. Și Hayala, care își face planuri de drum, ar putea să vină cu mine în

loc să aștepte un viitor incert. Nu știu dacă timpul se scurge la fel pentru toată lumea. Pot să aflu și asta într-o zi. Scot telefonul din buzunar. Atunci constat cât de tare mi-au înghețat degetele. Deschid telefonul cu mișcări lente, găsesc numărul ei. În timp ce cifre precum zero, cinci, trei, doi, și care continuă astfel, nu au noimă de capul lor, în momentul în care se împreunează capătă un sens ce poartă numele Hayalei. Sensul acesta se agață de vânt și, curgând asemenea unei lumini pe deasupra Bosforului, ajunge într-un telefon de pe celălalt țărm. Telefonul sună într-o poșetă. Poșeta vibrează pe un fotoliu. Sunetul telefonului se prelungește și se răspândește în jur. Îmi amintesc astfel de scene din filme. Cine știe în câte filme am văzut cum telefonul sună de nenumărate ori și exact când se crede că nu va răspunde nimeni, în ultimul moment, se întinde o mână. Se aude o voce gâfâită. Boratin, spune, ești în regulă? Sunt, Hayala, spun eu. Chiar ești, totul este în regulă, repetă ea. Mi-e bine, nu te panica, îi răspund. Nu știu, tu de obicei îmi trimiteai mesaje, văzând că m-ai sunat la ora asta, am crezut că ai pățit ceva. Nu am pățit nimic. Am trecut de pe o parte pe cealaltă a Istanbulului. Aveam de gând să urc în tren și să merg un pic mai departe. Ușa gării

s-a închis peste mine. Am rămas aici. Alo, Boratin, unde ești? Unde sunt eu? Mi s-a spus că m-am născut din mare sau așa am înțeles eu cele spuse când am deschis ochii la spital. Acum mă aflu lângă acea mare. Eu, spun, sunt în gară. Ce gară? întreabă ea, nu am înțeles, care gară? Gara Haydarpașa, răspund. Hayala tace, se gândește ce să spună. Dintre toate întrebările care îi trec prin minte, o alege pe cea mai nevinovată. Din cauza asta se aude vuietul din telefon, spune ea, din cauza valurilor și a vântului? Da, spun eu, și vocea ta se aude înfundat, de parcă nu ai fi în Istanbul, ci foarte departe. Nu, Boratin, spune ea, știi că nu sunt departe. Știu, spun eu. Constat că vorbim cu dublu sens. Nici eu nu sunt departe, adaug. Să vin și să te iau? întreabă ea. Din spate se aude o melodie. E cântată de o voce stridentă. *Trezește-te și arată-ți chipul ploii de afară / Urmele de dinți să dispară de pe buzele tale sub șuvoaiele cerului*. Pot să disting timbrul chitarei Gibson, una dintre chitarele mele de acasă, dar nu recunosc vocea cântărețului. Ești la repetiție sau în vreun bar? întreb eu. Repetiția s-a terminat, am ajuns acasă, spune Hayala, ce s-a întâmplat? Nu s-a întâmplat nimic, spun eu, auzind muzica, am crezut că ești afară. Să opresc muzica? întreabă ea. Nu, răspund

eu. Sunt curios cine-i cântărețul cu vocea îndepărtată. Poate că Hayala ia o sorbitură de apă, poate că trage un fum de țigară. Ești tu, Boratin, spune ea, ascult înregistrările tale. Este una dintre piesele pe care le-am pregătit pentru concertul din weekend. Nu spun nimic. Tace și Hayala. Ascultăm împreună melodia. *Trezește-te și arată-ți chipul ploii de afară / Dacă a te obișnui este celălalt nume al morții / În părul tău să nu se ofilească și să se irosească mereu aceeași violetă*. Acordurile chitarei și ale pianului se întrepătrund. Degetele perie golul. Ne gândim la al doilea sens al vorbelor. La cele de ale căror existență știm, dar pe care nu le putem pătrunde pe deplin. Când melodia se sfârșește, ne întoarcem la cuvintele noastre. Hayala, spun eu, aici este frig, vântul bate cu putere. De cât timp ești acolo? întreabă ea. Nu știu, răspund eu, cât este ceasul? A trecut de miezul nopții, spune ea. S-a făcut atâta? întreb eu. Boratin, spune Hayala. Se oprește un pic înainte să își termine vorbele, iar apoi adaugă, așteaptă-mă acolo, vin să te iau, bine? În momentul acela constat că vocea ei seamănă cu cea a lui Bessie Smith. O voce afectată, adâncă. Vino, spun eu, vino și ia-mă. Așteaptă-mă într-un loc ferit, spune ea, ajung în scurt timp. Telefonul se închide. Îmi vâr

în buzunare mâinile uscate de frig. Stau pe treptele gării și privesc marmura îmbătrânită, ușile de lemn, balcoanele largi. Turnurile gării nu se mai văd. Norii întunecați coboară și înghit încetul cu încetul gara. O picătură îmi atinge chipul. O picătură de ploaie.

***

Cuprins

ați sărit de pe Podul Bosfor… 7

asemenea unui păianjen care nu se îndepărtează de pânza lui..... 31

acasă nu se merge mereu pe același drum..... 59

peretele îi este construit din cărămizi, acoperișul, din vise..... 93

ești un pierde-vară singur pe străzile nopții..... 123

înainte de a găsi acel cuvânt..... 153

dacă aș încerca să schimb una dintre rotițe 181

La prețul de vânzare al cărții
se adaugă 2%, reprezentând
contravaloarea timbrului literar.